

Κώστας Ασημακόπουλος
KOSTAS ASIMAKOPOULOS

Έχω δικαίωμα
AM DREPTUL

Φώτο εξώφυλλο / Foto copertă:

Mama și copilul, Nicolae Tonitza

Tehnoredactare: Mariana Alecu

copyright© Kostas Asimakopoulos, 2018

copyright© Angela Bratsou (*trad*) 2018

copyright© Editura UER Press 2018

Περιγραφή CIP της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ρουμανίας

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ASIMAKOPOULOS, KOSTAS

Echō dihaiōma : theatro = Am dreptul : teatru / Kostas Asimakopoulos; trad. din lb. greacă = metáfrasī sta roumanihá: Angela Bratsou. - București : UER Press, 2018

ISBN 978-606-94322-6-6

I. Bratsou, Angela (*trad.*)

821.14

Κώστας Ασημακόπουλος
KOSTAS ASIMAKOPOULOS

Έχω δικαίωμα
AM DREPTUL

TEATRU / ΘΕΑΤΡΟ

Traducere din limba greacă: Angela Bratsou
Μετάφραση στα Ρουμανικά: Άντζελα Μπράτσου

Βουκούρεστι / București 2018

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο Κώστας Ασημακόπουλος είναι ένας από τους πιο γνωστούς και καταξιωμένους συγγραφείς που εμφανίστηκαν τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα. Έχει τιμηθεί τρεις φορές από την Ακαδημία Αθηνών, τρεις φορές με το κρατικό βραβείο θεάτρου, με το διεθνές Premio Pirandello (1988), με βραβείο από τη Γαλλική Ακαδημία «Art Sciences et Lettres» και με το Μετάλλιο της Πόλης των Αθηνών. Έχει γράψει τα μυθιστορήματα: «Η γενιά των αιχμαλώτων», «Ο βασιλιάς και το άγαλμα» (βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών), «Φόνοι στη Σπάρτη», «Το δέντρο που χορεύει», «Η Αλτάνα της Πάργας» (βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών), «Το πηγάδι με τ' άστρα» (μυθιστορηματική βιογραφία του Οικουμενικού Πατριάρχη Κυρίλλου Στ'), «Στο ρέμα των κορυδαλλών», «Οι ψυχές της Σαμοθράκης» και «Ο χορός των κληρονόμων», τις συλλογές διηγημάτων «Του Ιερού Λόχου», «Ο χορός του Οσμάν Τάκα» (βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών), «Τα παιδιά», και πολλά θεατρικά έργα που παίχτηκαν στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι χαρακτηριστικό ότι το έργο του «Ελένη Αλταμούρα», παιζόταν συνεχώς επί δύο χρόνια στην Κεντρική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου

NOTĂ BIOGRAFICĂ

Kostas Asimakopoulos este unul dintre scriitorii greci cei mai renumiți și prețuiți din ultimele decenii. A fost onorat de trei ori de Academia din Atena, de trei ori cu Premiul de Stat pentru teatru, cu Premiul Internațional *Pirandello* (1988), cu un premiu din partea Academiei franceze „Art, Science et Lettres” și cu *Medalia orașului Atena*. A scris romanele: „Generația de prizonieri”, „Regele și statuia” (*Premiul Academiei din Atena*), „Crimele de la Sparta”, „Copacul care Dansează”, „Altana din Parga” (*Premiul Academiei din Atena*), „Fântâna cu stele” (*biografie ficționalizată a Patriarhului Chiril al VI-lea*), „Pe Râul ciocârliilor”, „Sufletele din Samotracia” și „Dansul moștenitorilor,” culegerile de povestiri „Despre Armata Sfântă”, „Dansul lui Osman Taka” (*premiul Academiei din Atena*), „Copiii”, și multe piese jucate în Grecia și în străinătate. Este caracteristic faptul că piesa „Eleni Altamura” i-a fost jucată continuu timp de doi ani pe scena principală a Teatrului Național din România. Lucrările sale au fost traduse în peste 20 de limbi, printre care și în chineză.

Născut în Mytilene în mai 1936, a studiat științe politice și s-a ocupat de foarte devreme cu teatrul ca regizor și dramaturg, și cu cinematograful. A scris mai

στη Ρουμανία. Τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε 20 γλώσσες, ανάμεσα στις οποίες και στα κινεζικά.

Γεννήθηκε στη Μυτιλήνη τον Μάιο του 1936. Έχει σπουδάσει Πολιτικές Επιστήμες και από πολύ νωρίς ασχολήθηκε με το θέατρο ως σκηνοθέτης και θεατρικός συγγραφέας, καθώς και με τον κινηματογράφο. Έχει γράψει περισσότερα από 35 σενάρια ταινιών και 5 θεατρικά έργα. Στον ελληνικό κινηματογράφο φέρεται να έχει σκηνοθετήσει περί τις 11 ταινίες.

Ο Κ. Ασημακόπουλος εκπροσώπησε την ελληνική λογοτεχνία σε διάφορα συνέδρια στη Γιουγκοσλαβία, την Ιρλανδία, την Κίνα, τη Ρουμανία κ.α. Είναι μέλος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών, της Εταιρίας Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων, της Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου, της Ταινιοθήκης της Ελλάδος και της Εφορείας Θεατρικού Μουσείου.

Ο Κώστας Ασημακόπουλος μιλάει επίσης αγγλικά, γαλλικά και ιταλικά και είναι μόνιμος κάτοικος της Αθήνας.

Σπούδασε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και παράλληλα θέατρο στη Σχολή του Κωστή Μιχαηλίδη με δασκάλους τον ίδιον, τη Μαίρη Αρώνη, τον Μάνο Κατράκη, τον Γιάννη Τσαρούχη, και στη συνέχεια για λίγο καιρό στη Σχολή του Καρόλου Κουν. Παρακολούθησε πολύ θέατρο σε ξένες χώρες, ιδιαίτερα στη Γαλλία, καθώς και γυρίσματα ταινιών. Έχει εργασθεί για πολλά χρόνια με τακτικές εβδομαδιαίες εκπομπές λογοτεχνίας, θεάτρου και εικαστικών τεχνών στην κρατική ραδιοφωνία κι έχει μεταφραστεί και σκηνοθετήσει στην κρατική τηλεόραση πολλά θεατρικά έργα. Παρουσιάστηκε νεότερος στα γράμματα της χώρας και έχει μεταφραστεί στα ισπανικά, ρωσικά, νορβηγικά, φινλανδικά, λιθουανικά, εσθονικά, τσεχικά, ουγγρικά, ουκρανικά, ρουμανικά, βουλγαρικά, ολλανδικά,

mult de 35 de scenarii de film și cinci piese de teatru. În industria cinematografică greacă a regizat în jur de 11 filme.

Kostas Asimakopoulos a reprezentat literatura greacă la diferite conferințe în Iugoslavia, Irlanda, China, România etc. Este membru al Societății Scriitorilor din Grecia, al Societății Dramaturgilor Greci, al Uniunii Criticilor de Film, al Arhivei de Film din Grecia și al Eforiei Muzeului Teatrului.

Kostas Asimakopoulos vorbește și engleza, franceza și italiana și locuiește în Atena.

A studiat la Universitatea Panteion și, în paralel, teatru la Școala lui Kostis Michaelides, cu profesori Michaelides însuși, Mary Aroni, Manos Katrakis, Yannis Tsarouhis, și apoi, pentru puțin timp, la Școala lui Karol Koun. A urmărit multe piese de teatru în străinătate, în special Franța, precum și turnări de filme. A lucrat timp de mai mulți ani la emisiuni săptămânale consacrate despre literatură, teatru și arte vizuale la radioul de stat și a tradus și regizat pentru televiziune la nivel național mai multe piese de teatru. Așa cum am mai spus, a apărut de foarte tânăr în viața literară greacă și a fost tradus în spaniolă, rusă, norvegiană, finlandeză, lituaniană, estonă, cehă, maghiară, ucraineană, română, bulgară, olandeză, albaneză, slovenă, sârbă, portugheză și altele. Lucrările sale sunt jucate în teatre naționale, municipale și private străine.

A scris scenariile pentru treizeci și cinci de filme: „Răpirea”, „Tinerețe Neliniștită”, „Adio, viață”, „Cenușăreasa”, „Viață amară” ș.a.

Ca regizor, scenograf și producător a turnat 17 filme. Aproape toate – cu excepția unuia – departe de Atena. Printre ele:

αλβανικά, σλοβενικά, σερβικά, πορτογαλικά και σε άλλες γλώσσες. Έργα του παίζονται σε ξένα Εθνικά, Δημοτικά και ιδιωτικά θέατρα.

Έχει γράψει τα σενάρια τριάντα πέντε ταινιών: («Απαγωγή», «Ανήσυχια νιάτα», «Αντίο Ζωή», «Σταχτοπούτα», «Πικρή Ζωή» κ.ά.)

Έχει γυρίσει ως σεναριογράφος, σκηνοθέτης και παραγωγός ή συμπαραγωγός δεκαεπτά ταινίες. Σχεδόν όλες – εκτός από μία – μακριά από την Αθήνα. Ανάμεσα σε αυτές:

«Ψωμί για ένα δραπέτη» (από ομώνυμη νουβέλα του, στο Πήλιο)

«Ένοχου» (Από τη νουβέλα του «Στο στόμα του λιονταριού» στην Εύβοια)

«Μπροστά στην αγχόνη» (Τρίπτυχο, βασισμένο και σ' ένα διήγημά του, στην Κύπρο).

«Εγκατάλειψη» (Από ομώνυμο διήγημά του, στην Καστοριά).

«Οικογένεια Χωραφά» (Από το ομώνυμο βιβλίο του για παιδιά).

«Όμορφες μέρες» (Σε νησιά του Αιγαίου).

«Το νυφοπάζαρο» (Σε Πάργα, Παξούς, Ναύπακτο).

«Δεν υπάρχουν λιποτάκτες» (Σε Πύλο και Μεθώνη) και άλλες.

Έχει μεταφέρει ως σκηνοθέτης, σεναριογράφος σε τηλεοπτικές σειρές τα πολυπρόσωπα ιστορικά μυθιστορήματά του:

«Ο Βασιλιάς και το άγαλμα» Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών (και συμπαραγωγός) σε διάφορα μέρη του Αιγαίου.

«Η Αλτάνα της Πάργας» Πάλι βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών – στην Ήπειρο (Πάργα, Γιάννενα – Σούλι) Κέρκυρα και αλλού.

«Βραδυνές καμπάνες» (στη Σύρο, Μύκονο).

„Pâine pentru un evadat”, (după nuvela cu același nume, la Pilio);

„Vinovați” (după nuvela proprie *„În gura leului”*, în Evia);

„În fața spânzurătorii” (triptic, bazat pe o povestire proprie, în Cipru);

„Părăsire” (după povestirea cu același nume, la Kastoria)

„Familia Horafa” (după cartea sa pentru copii, având același nume);

„Zile frumoase” (într-o insulă din Marea Egee);

„Târgul de mirese” (în Parga, Paxos, Nafpaktos);

„Nu există dezertori” (la Pilo și Methoni) ș.a.

A transpus ca regizor și scenarist – în seriale de televiziune – romanele istorice proprii cu multe personaje:

„Regele și statuia” – Premiul Academiei din Atena (și coproducător), în diferite părți ale Mării Egee.

„Altana din Parga” – Premiul Academiei din Atena – în Epir (Parga, Ioannina – Souli), în Corfu și în alte locuri. *„Clopote de seară”* (Syros, Mykonos).

A produs, de asemenea, multe piese de teatru TV. Printre ele *„Procesul lui Hristos”* de Diego Fabri, *„Un tramvai numit dorință”* de Ten Williams, *„O pălărie plină de ploaie”* Michael Gatsos, *„Fără mânie”* de J. Hastings. *„Niciodată să nu disperi”* de același (de mare succes în mai multe teatre din străinătate) etc.

De asemenea, a făcut filme documentare despre literatură și alte subiecte. În acest domeniu, a fost membru al comisiei Festivalului de la Salonic. Este câștigător al premiului internațional *Premio Pirandello* (1988) și deținător al *Sceptrului European* – Premiul pentru Literatură (2002) precum și premiat cu *Medalia Orașului Atena*, pentru contribuția adusă literaturii și culturii din țara sa (1998). Este invitat la universități din străinătate pentru prelegeri despre literatură și

Έκανε επίσης στην τηλεόραση πολλά θεατρικά έργα. Ανάμεσα σε αυτά «Η δίκη του Χριστού» του Ντιέγκο Φάμπρι, «Λεωφορείο ο πόθος» του Τεν Ουίλιαμς, «Ένα καπέλο γεμάτο βροχή» του Μάικλ Γκάτσο, «Χωρίς οργή» του Τζ. Χάστιγκ. «Ποτέ μην απελπίζεσαι» του ίδιου (Μεγάλη επιτυχία σε πολλά ξένα θέατρα) κ.ά.

Επίσης ντοκιμαντέρ για μορφές της λογοτεχνίας και άλλα θέματα. Στον χώρο αυτό έχει διατελέσει μέλος επιτροπής Φεστιβάλ Θεσ/νίκης κι έχει τιμηθεί από την Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών. Επίσης από την Ακαδημία έχει τιμηθεί και για τρίτη φορά με το Βραβείο Πεζογραφίας για τη συλλογή διηγημάτων του «Ο χορός του Οσμάν Τάκα», καθώς και τρεις φορές με το Α' Κρατικό Βραβείο Θεάτρου. Τέλος έχει τιμηθεί με το Διεθνές Premio Pirandello (1988), με βραβείο της Γαλλικής Ακαδημίας Arts Sciences et Lettres, με το Ευρωπαϊκό Βραβείο Σκήπτρα της Λογοτεχνίας (2002) και με το Μετάλλιο της Πόλεως των Αθηνών «για την προσφορά του στα γράμματα και στον πολιτισμό της χώρας» (1998). Προσκαλείται σε ξένα πανεπιστήμια για διαλέξεις γύρω από την ελληνική λογοτεχνία και δραματουργία. Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Εταιρείας Μεταφραστών Λογοτεχνίας του Ελληνικού Κέντρου «PEN». Έχει διατελέσει Πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων και του Θεατρικού Μουσείου. Πολλές οι μεταφράσεις του σε Θέατρα. Τελευταία μέσα στο έτος 1966 στα Θέατρα Αμιράλ, Παρκ, Αμφιθέατρο (Σπ. Ευαγγελάτου). Βιώματά του από ταξίδια του σε Ευρώπη, Ασία, Αμερική και γνωριμίες του με σημαντικές προσωπικότητες (Μάο Τσέ Τούνγκ, Φώκνερ, Κοκτώ, Φελίνι, Αρθ. Μίλερ, Μπόρχες, Σιλόνε, Γεφτουσένκο, Ντε Φιλίππο, Ι. Αντριτς κ.α) περιέχονται στο τελευταίο βιβλίο του «Μια ζωή να ζεις».

teatru grecești. Secretar general al *Societății Grecești a Traducătorilor literari* a Centrului grecesc „PEN Club”. A fost președinte al *Societății Dramaturgilor greci* și al *Muzeului Teatrului*. Multe dintre traducerile lui sunt jucate în teatre. Ultima în anul 1966 la Teatrele *Amiral, Park* și *Amfiteatru* (Sp. *Evangelatou*). Experiențele din călătoriile sale în Europa, Asia, America și cunoștințe cu personalități importante (*Mao Zedong, Faulkner, Cocteau, Fellini, Art. Miller, Borges, Silone, Gheftusenکو, De Filippo, I. Antrits etc.*) sunt cuprinse în cea mai recentă carte a sa „*O viață de trăit.*”

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

Η Άντζελα Μπράτσου, στην οποία απονεμήθηκε πρόσφατα βραβείο από την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνικών Μεταφραστών για την ερμηνεία της στα ρουμανικά, σε ανθολογία, της ποιήτριας Κική Δημουλά (*Epoché / Εποχή*, Εκδόσεις UER Press, Βουκουρέστι 2016), έχει μεταφράσει στα Ρουμανικά διάσημους Έλληνες συγγραφείς και ποιητές, αλλά και συγγραφείς και ποιητές της Ρουμανίας στα Ελληνικά. Αναφέρουμε μόνο την συμμετοχή της με μετάφραση και τον συντονισμό μαζί με τον Καθηγητή Σταύρο Δεληγιώργη μιας δίγλωσσης έκδοσης της συλλογής *Επτά σκίτσα* Ι. Α. Καρατζιάλε, Αθήνα, το 2012 και το 2014, τη μετάφραση της μικρής ιστορίας *Μουσάς* και τη προετοιμασία μαζί με τον Καθηγητή Σταύρο Δεληγιώργη, του συλλογικού βιβλίου “Μεσογειακές περιπλανήσεις” του Παναϊτ Ιστράτι. Έχει σε τελική φάση προετοιμασίας, σε συνεργασία με τον Σταύρο Δεληγιώργη, τρεις νέους τίτλους του Θανάση Βαλτινού όπως και προσωπικές ανθολογίες με μεταφράσεις στα Ρουμανικά Έλλνων ποιητών (Λιάνα Σακελλίου, Χρυσούλα Αγκυρανοπούλου, Θεώνη Κοτίνη, Κώστας Κουτσουρέλης Ιωάννης Πατίλης κλπ) καθώς και μια ανθολογία στα Ελληνικά νέων Ρουμάνων ποιητών.

DATE TRADUCĂTOR

Angela Bratsou, premiată recent de *Asociația Traducătorilor Literari din Grecia* pentru tălmăcirea ei, în volum, în limba română, a poetei Kiki Dimoula (*Epoché* / *Εποχή*, Editura UER Press, București, 2016) a tradus în limba română scriitori și poeți greci renumiți dar și scriitori și poeți români în limba greacă. Amintim doar participarea sa cu traducere și coordonarea împreună cu profesorul Stavros Deligiorgis a unei ediții bilingve a culegerii "Șapte Schițe" de I. L. Caragiale (Atena, 2012) și în anul 2014 cu traducerea povestirii "Musa", precum și pregătirea împreună cu profesorul Stavros Deligiorgis, a volumului "Călătorii Mediteraneene", proză scurtă de Panait Istrati. Are în pregătire finală, în colaborare cu același Stavros Deligiorgis, trei noi titluri de Thanassis Valtinos, ca și a unor antologii proprii traduse în limba română din poezii greci (Liana Sakelliou, Chrysoula Aguyranopoulou, Theoni Kotini, Kostas Koutsourelis, Ioannis Patilis etc.), precum și o antologie în limba greacă a unor tineri poeți români.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

Σε ένα συγκλονιστικό θεατρικό έργο, το οποίο ήταν αρχικά μέρος του διηγήματος ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΦΥΓΑΝ (2008 Εκδόσεις ΑΓΚΥΡΑ), ο ΚΩΣΤΑΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ μας μιλάει, από το 2014 ήδη, για ένα επίκαιρο θέμα: την μετανάστευση. Μας μιλάει όμως και για ιστορία, δικαιώματα, αγάπη, θυσία, κατανόηση, αλλά και για τις τραγωδίες που φέρνει μαζί του ο πόλεμος.

Από εδώ πηγάζει και η δυσκολία για τον μεταφραστή, ο οποίος καλείται να τα γνωρίζει όλα αυτά και να τα μεταφέρει με ακρίβεια στην νέα γλώσσα, κρατώντας συγχρόνως την ομορφιά, τον ρυθμό, το ύφος και την ζωντάνια του λόγου του Κώστα Ασημακόπουλου. Είναι όμως και πρόσφορο έδαφος για την με σεβασμό συμμετοχή του στην παρουσίαση αυτών των τόσο σημαντικών ζητημάτων.

Τιμή και χαρά μου, η μετάφραση αυτή.

Αντζελα Μπράτσου

CĂTRE CITITORI

Într-o operă teatrală șocantă, care inițial făcea parte din nuvela „CEI CE NU AU PLECAT” (2008 *Editura Agkira*), KOSTAS ASIMAKOPOULOS ne vorbește, încă din 2014, despre o chestiune actuală: imigrația. El ne vorbește, de asemenea, despre istorie, drepturi, dragoste, sacrificiu, înțelegere, dar și despre tragediile pe care le aduce războiul cu el.

De aici intervine și dificultatea pentru traducător, care trebuie să știe toate acestea și să le transfere cu exactitate în noua limbă, păstrând în același timp frumusețea, ritmul, stilul și vioiciunea cuvântului lui Kostas Asimakopoulos. Dar este, de asemenea, un teren propice pentru participarea sa respectuoasă la prezentarea unor astfel de probleme importante.

Onoarea și bucuria mea, această traducere.

Angela Bratsou

ΕΧΩ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

(Θεατρικό έργο σε δύο μέρη)

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κερκυραίος μεγαλοαστός που έχει περάσει τα εξήντα. Για την ηλικία του ωραίος. Σοβαρός κι ευγενής.

ΜΙΡΚΟ: Τριάντα χρόνων. Όμορφος, συναρπαστικός και θαρραλέος.

ΕΛΣΑ: Γυναίκα του Αδριανού. Τριάντα χρόνων. Αριστοκρατική, ελκυστική, με προσωπικότητα.

ΜΑΝΑ του ΜΙΡΚΟ: Εξήντα χρόνων. Αστή με πείρα ζωής και μαχητικότητα. Κατακτάει αμέσους με τον τρόπο της.

Καλό θα ήταν για την παράσταση του έργου, στην αρχή της, να προβάλλονται πάνω στην αυλαία ή σε μια οθόνη που θα καλύπτει τη σκηνή, εικόνες παλαιών ντοκιμαντέρ από τον πόλεμο της Σερβίας με την Αυστρία κι από την τραγωδία υποχώρησης του σέρβικου στρατού ως και την άφιξή του στην Κέρκυρα, τον χειμώνα του 1914-15. Να καταλήγουν αυτές οι σκηνές σε εικόνες της Κέρκυρας της εποχής εκείνης. Αν βέβαια διασώζονται ντοκιμαντέρ από αυτά τα γεγονότα. Αν όχι, θα μπορούσε να γίνει ένα μοντάζ φωτογραφιών από τα ίδια γεγονότα που, με κατάλληλη τεχνολογική ανάπτυξη καθώς και με σωστούς ήχους και έντονη μουσική, θ' αποτελούσε μια σωστή εισαγωγή στην ατμόσφαιρα του έργου.

AM DREPTUL

(Piesă de teatru în două acte)

PERSONAJE

ADRIANÓS: Burghez corfiot trecut de şaizeci. Pentru vârsta lui, frumos. Solemn şi plin de nobleţe.

MIRKO: Treizeci de ani. Frumos, interesant şi curajos.

ELSA: Nevasta lui Adrianós. Treizeci de ani. Aristocratică, atrăgătoare, cu personalitate.

MAMA lui MIRKO: Şaizeci de ani. Orăşeană, având experienţă de viaţă şi spirit combativ. Cucereşte imediat cu modul ei de a fi.

Pentru reprezentarea spectacolului ar fi bine, la începutul ei, să fie proiectate pe cortină sau pe un ecran care să acopere scena, imagini de documentare vechi din războiul Serbiei cu Austria şi din tragedia retragerii armatei sârbe până la sosirea ei în Corfu, în iarna lui 1914-1915. Să se încheie aceste scene cu imagini din Corfu din epoca respectivă. Dacă, bineînţeles, există documentare salvate de la aceste evenimente. Dacă nu, s-ar putea face un montaj de fotografii ale aceluiaşi evenimente, cu folosirea tehnologiei corespunzătoare, precum şi cu sunete potrivite şi muzică ritmată, ar putea fi o bună introducere în atmosfera piesei.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

(Η σκηνή παρουσιάζει ένα μεγάλο δωμάτιο σε παλιό αρχοντικό της Κέρκυρας. Είναι το γραφείο-σαλόνι του γιατρού Αδριανού Θεοτόκη. Επιπλα καλά, βιβλιοθήκη πλούσια και τακτοποιημένη, πίνακες στους τοίχους, κυρίως πορτρέτα της οικογένειας. Μια δίφυλλη πόρτα που οδηγεί από άλλους χώρους σε αυτό το δωμάτιο, άλλη για διπλανό, ένα ή δύο μεγάλα παράθυρα προς τον δρόμο, απ' όπου φαίνεται μια όψη της πόλης. Κουρτίνες σε αυτά.

Όταν ανοίγει η αυλαία ακούγονται καμπάνες για πρωινή λειτουργία. Ο γιατρός Αδριανός Θεοτόκης έτοιμος για να βγει έξω. Βηματίζει ανήσυχος, φανερά ταραγμένος. Μονολογεί.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αυτός ήταν. Ναι, αυτός ήταν, δεν κάνω λάθος. Τον αναγνώρισα αμέσως. Δεν έχει αλλάξει πολύ, αν κι έχει περάσει τόσος καιρός. Κι από μακριά που τον είδα, είπα «Αυτός είναι. Η απειλή που μου έρχεται. Ο κίνδυνος να συμβεί ό, τι χειρότερο στη ζωή μου». Σαν να 'ναι λίγα όσα μου έχουν συμβεί ήδη εξαιτίας του. Κι είμαι βέβαιος ότι κι αυτός με είδε. Το μάτι του μ' έπιασε. Κι αν δεν με πλησίασε, ήταν γιατί τύχαμε μέσα

PARTEA ÎNTÂI

SCENA ÎNTÂI

(Scena arată o cameră mare într-un conac vechi din Corfu. Este biroul-salon al doctorului Adrianós Theotókis. Mobilier bun, bibliotecă bogată și îngrijită, picturi pe pereți, în special portrete de familie. O ușă dublă care duce din alte încăperi în această cameră, o altă pentru cea de alături, una sau două ferestre mari la stradă, de unde este vizibilă o imagine a orașului. Acestea, cu perdele.

Când este ridicată cortina, se aud clopote bătând pentru slujba de dimineață. Doctorul Adrianós Theotókis este pe punctul să iasă. Pășește neliniștit, vizibil confuz. Monologhează.)

ADRIANÓS: El a fost. Da, el a fost, nu greșesc. L-am recunoscut imediat. Nu s-a schimbat prea mult, deși a trecut atât de mult timp. Chiar de departe văzut, mi-am spus, „El este. Amenințarea care-mi vine. Pericolul de a se întâmpla ce este mai rău în viața mea”. Ca și cum ar fi puține problemele avute deja din cauza lui. Și sunt sigur că și el m-a văzut. M-a surprins cu ochiul. Și dacă nu s-a apropiat de mine, a fost pentru că s-a întâmplat să fim în mijlocul lumii, în centrul orașului. Nu-i convenea să se apropie de mine, să mă oprească și să înceapă să-

σε κόσμο, στο κέντρο της πόλης. Δεν τον βόλευε να με πλησιάσει, να με σταματήσει και ν' αρχίσει να μου λέει... να μου λέει τι; Και γιατί; Μα ό, τι δεν θέλησε τότε, έρχεται τώρα να μου το πει. Μέσα στο σπίτι μου! Κι εγώ, σαν ν' αγνοώ, πρέπει να τον δεχθώ. Δεν έχω δικαιολογία ν' αρνηθώ. Αν έλεγα όχι, και πάλι όχι, αυτή η άρνησή μου μπορεί να γύριζε εναντίον αν μαθευόταν σε άλλους, θα έδινε αφορμή ν' αναβιώσουν παλιά του σπιτιού μου, που ο κόσμος τα έχει ξεχάσει. Γι' αυτό είπα «Ας έρθει». Αλλά μακάρι να μην έρθει. Να μη με ανταμώσει. Ούτε σήμερα, ούτε αύριο, ούτε ποτέ! Να συνέβαινε κάτι και να χανόταν! (Ακούγονται εννιά χτύποι ενός δημόσιου ρολογιού.) Μα είναι η ώρα του τώρα. Η κρίσιμη ώρα! (Πλησιάζει στο παράθυρο και κοιτάζει έξω.) Να τος! Τώρα μπαίνει στο σπίτι. Τη στιγμή που εξέρχεται η Φωτεινή. Τη χαιρετάει. Μπαίνει. (Ξαναέρχεται προς το κέντρο του χώρου. Προσπαθώντας να φανεί ψύχραιμος.) Πρέπει να δείχνω ήρεμος. Σαν να μην υποψιάζομαι τίποτα. (Κάθεται πίσω απ' το γραφείο και προσποιείται ότι κάτι γράφει. Σχεδόν αμέσως ακούγεται διακριτικό χτύπημα στην πόρτα του δωματίου. Ανταποκρίνεται ψυχρά.) Εμπρός... (Η πόρτα ανοίγει και μπαίνει με συστολή ο Μίρκο Παύλις.)

ΜΙΡΚΟ (κλείνοντας πίσω του την πόρτα): Καλημέρα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (πάντα ψυχρά): Καλημέρα.

ΜΙΡΚΟ: Δεν χρειάζεται να συστηθώ. Με γνωρίζετε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Όχι.

ΜΙΡΚΟ: Δεν πιστεύω πως άλλαξα πολύ από τότε.

Ίσως τα χρόνια, με όσα έζησα, (διορθώνοντας) με όσα ζήσαμε όλοι, να με ωρίμασαν κάπως στην όψη, όμως παραμένω εγώ. Ο Μίρκο Παύλις...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αυτός που...

mi spună... ce să îmi spună? Și de ce? Păi, ceea ce nu a dorit atunci, vine acum să mi-o spună. În propria mea casă! Și eu, dacă ignor, trebuie să-l accept. Nu am nici o scuză să refuz. Dacă aş spune nu, și iar nu, refuzul acesta al meu s-ar putea întoarce împotriva mea, dacă ar fi aflat de alții, ar da motivație să reînvie povești vechi de la mine din casă, uitate de lume. De aceea am spus: „Să vină”. Dar, măcar să nu vină! Să nu mă întâlnească. Nici azi, nici mâine, nici vreodată! De s-ar întâmpla ceva și de ar dispărea! (*Se aud nouă bătăi de la un ceas public.*) Este însă ora lui acum. Ora critică! (*Se apropie de fereastră și se uită afară.*) Uite-l! Acum intră în casă. Tocmai când iese Fotiní. O salută. Intră. (*Revine în centrul încăperii. Încercând să arăte calm*). Trebuie să par liniștit. Ca și cum nu suspectez nimic. (*Șade în spatele biroului și se preface că scrie ceva. Aproape imediat se aude un ciocănit discret în ușa camerei. Răspunde cu răceală.*) Poftiți... (*Ușa se deschide și intră cu timiditate Mirko Pavlici.*)

MIRKO (*închizând în urma lui ușa*): Bună ziua.

ADRIANÓS (*tot cu răceală*): Bună ziua.

MIRKO: Nu e necesar să mă recomand. Mă cunoașteți.

ADRIANÓS: Nu.

MIRKO: Nu cred că m-am schimbat mult de atunci. Poate cu anii, cu atâtea câte am trăit, (*corectând*) am trăit cu toții, m-am cam maturizat la chip, dar rămân tot eu. Mirko Pavlici...

ADRIANÓS: Cel care...

MIRKO (*întrerupându-l calm*): Mai bine nu spuneți. Dumneavoastră sunteți...

ADRIANÓS (*întrerupându-l calm*): Doctorul Adrianós Theotókis.

ΜΙΡΚΟ (κόβοντας τον ήρεμα): Μην πείτε καλύτερα. Εσείς είστε...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κόβοντας τον ήρεμα): Ο γιατρός Αδριανός Θεοτόκης.

ΜΙΡΚΟ: ...που όλοι εδώ στην Κέρκυρα σας τιμούν και σας σέβονται. Σας αγαπούν.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Σας ευχαριστώ που το λέτε.

ΜΙΡΚΟ: Το λέω γιατί... κι εγώ συμμερίζομαι αυτά τα αισθήματα για σας. Και σας έχω ευγνωμοσύνη για όσα πράξατε για εμάς τους Σέρβους, τότε... Και για μένα ειδικά. Αλλά και για...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κόβοντάς τον): Τα ελληνικά τα μιλάτε καλά.

ΜΙΡΚΟ: Τα έμαθα πια. Είχα αρχίσει από τότε, εδώ, να συνεννοούμαι αρκετά. Κι έπρεπε ν' αποκτήσω την άνεση· γιατί...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κόβοντας τον για ν' αποφύγει τη συνέχεια της φράσης του Μίρκο): Εσείς ήρθατε και χθες και με ζητήσατε; Μου είπε η γυναίκα του σπιτιού ότι... κάποιος... ξένος.

ΜΙΡΚΟ: Ναι, εγώ. Την είδα και τώρα που έβγαινε. Τη στιγμή που χτύπαγα το ρόπτρο.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πάει στην εκκλησία. Γιορτή σήμερα. Του Σταυρού.

ΜΙΡΚΟ: Και για μας τους Σέρβους. 14 Σεπτεμβρίου.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ακριβώς. Θα πήγαινα κι εγώ να εκκλησιαστώ, αλλά πρέπει να πάω στο νοσοκομείο. Τραυματίες με περιμένουν. Θα έχουμε και σήμερα κάποια εγχείρηση. Έμεινα λίγο για σας, γιατί είπατε ότι θα ξανάρθετε σήμερα.

ΜΙΡΚΟ: Ναι, πρωί. Να σας προλάβω πριν να φύγετε. Και να σας πω: δεν με πείραξε που δεν σας συνάντησα εχθές. Βρήκα τον χρόνο να πάω στο κοιμητήριο. Έμεινα στον τάφο ώσπου βράδιασε. Πάλι...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πάλι;

MIRKO: ...pe care toți aici în Corfu vă onorează și vă respectă. Vă iubesc.

ADRIANÓS: Vă mulțumesc că spuneți asta.

MIRKO: O spun pentru că... și eu împărtășesc aceste simțăminte pentru dumneavoastră. Și am recunoștință pentru ceea ce ați făcut pentru noi, sârbii, atunci... Și pentru mine în special. Dar, de asemenea, pentru...

ADRIANÓS (*întrerupându-l*): Vorbiți bine greaca.

MIRKO: Am învățat-o deja. Începusem de atunci, aici, să comunic destul. Și trebuia să capăt ușurința în exprimare; pentru că...

ADRIANÓS (*întrerupându-l, pentru a evita continuarea frazei lui Mirko*): Dumneavoastră ați venit și ieri și m-ați căutat? Mi-a spus menajera casei că... cineva... străin.

MIRKO: Da, eu. Am văzut-o și acum când ieșea. Chiar atunci când ciocăneam la ușă.

ADRIANÓS: Merge la biserică. Este sărbătoare astăzi. A Crucii.

MIRKO: Și pentru noi, sârbii. 14 septembrie.

ADRIANÓS: Exact. M-aș fi dus și eu să urmăresc slujba la biserică, dar trebuie să merg la spital. Mă așteaptă răniți. O să avem chiar și azi vreo operație. Am mai rămas puțin pentru dumneavoastră, pentru că ați spus că veți reveni astăzi.

MIRKO: Da, dimineața. Pentru a vă prinde înainte să plecați. Și să vă spun: nu m-a deranjat că nu v-am întâlnit ieri. Am avut timp pentru a merge la cimitir. Am stat la mormânt până la căderea nopții. Iar...

ADRIANÓS: Iar?

MIRKO: Da. Am mers și alaltăieri, odată ajunși.

ADRIANÓS: Odată ajunși? Cine? Nu ați venit singur?

MIRKO: Nu.

ΜΙΡΚΟ: Ναι. Πήγα και προχθές, μόλις φτάσαμε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Φτάσατε; Ποιοι; Δεν ήρθατε μόνος;

ΜΙΡΚΟ: Όχι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αλλά;

ΜΙΡΚΟ: Θα σας πω. (Αρχίζουν ν' ακούγονται αραιά κανόνια πολεμικών караβιών που χτυπούν προς την πόλη.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (πλησιάζοντας προς το παράθυρο): Πάλι χτυπούν. Τα ιταλικά καράβια προς την πόλη. Θα τα είδατε.

ΜΙΡΚΟ: Ναι. Πολιορκία.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δεκατέσσερις ημέρες τώρα. Από τις 31 Αυγούστου. Και πόσο θα κρατήσει... Σωστή κατοχή στο νησί. Βρήκαν αφορμή. Τη δολοφονία των Ιταλών που συμμετείχαν στην επιτροπή χάραξης των συνόρων, του νέου κράτους που γίνεται. Της Αλβανίας. Δήθεν ότι τους σκότωσαν Έλληνες. Έλληνες πατριώτες. Ενώ η αλήθεια είναι ότι τους δολοφόνησαν Αλβανοί, ακριβώς για να υπάρξουν αυτές οι κακές εξελίξεις, η κατοχή της Κέρκυρας. Όλα δόλια.

ΜΙΡΚΟ: Έχουμε πείρα κι εμείς οι Γιουγκοσλάβοι από την τακτική των Ιταλών. Με το θέμα του Φιούμε. Ψηλά προς το Τριέστε. Έχει ξεσηκώσει κι έναν ποιητή τους...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (διακόπτοντας): Τον Ντ' Ανούτσιο...

ΜΙΡΚΟ (συνεχίζοντας): ...που παρασταίνει τον ήρωα πετώντας με αεροπλάνο.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Θεατρνισμοί... κρίμα... Γιατί γράφει όμορφα. Κι έχει γοητεύσει και μια σπουδαία ηθοποιό. Την Ντούζε. Την Ελεονόρα Ντούζε. Την καλύτερη σε όλη την Ευρώπη.

ΜΙΡΚΟ: Αυτά εσείς τα ξέρετε... Εγώ...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (τον κόβει πάλι για να ξεφύγει από το θέμα της επίσκεψης): Γεγονός είναι ότι αυτός

ADRIANÓS: Dar?

MIRKO: O să vă spun. (*Încep să se audă lovituri rare de tun de pe vasele de război care trag spre oraș.*)

ADRIANÓS (*apropiindu-se de fereastră*): Trag iar. Corăbiile italiene spre oraș. Probabil le-ați văzut.

MIRKO: Da. Asediu.

ADRIANÓS: De paisprezece zile. Din 31 august. Și cât va dura... Adevărată ocupație a insulei. Au găsit motiv. Uciderea italienilor care au participat în comisia trasării frontierei, a noului stat creat: al Albaniei. Au presupus că i-ar fi omorât niște greci. Patrioți greci. În timp ce adevărul este că i-au ucis albanezii, tocmai pentru a avea aceste consecințe negative, adică ocuparea insulei Corfu. Totul cu violențe.

MIRKO: Avem experiență și noi, iugoslavii, cu tactica italienilor. În cazul Fiume¹. În sus, spre Trieste. S-a revoltat și un poet de-al lor...

ADRIANÓS (*întrerupând*): D'Annunzio...

MIRKO (*continuând*): ...care face pe eroul zburând cu avionul.

ADRIANÓS: Bufonerii... păcat... Pentru că scrie frumos. Și a fermecat și o mare actriță. Pe Duse. Eleonora Duse². Cea mai bună din toată Europa.

MIRKO: Asta dumneavoastră o știți... Eu...

ADRIANÓS (*îl întrerupe din nou, ca să evite subiectul vizitei*): Fapt este că acest prim-ministru de acum al italienilor, Mussolini, este foarte ambițios și

¹ În perioada 1920-1924 a existat sub numele de Statul Liber din Fiume, un oraș-formațiune statală cu o suprafață totală de doar 28 km pătrați la frontiera dintre Italia și Croația, constituită în urma unei intervenții armate puse la cale de un grup de naționaliști italieni sub comanda poetului Gabriele D'Annunzio.

² Eleonora Duse a fost o actriță italiană (3.10.1858 – 21.04.1924), socotită una dintre cele mai mari actrițe din toate timpurile. Gabriele d'Annunzio a scris patru piese pentru ea.

ο τωρινός πρωθυπουργός των Ιταλών, ο Μουσολίνι είναι τρομερά φιλόδοξος, άπληστος. Ζητάει πολλά. Σύντομα – φοβάμαι – θα φανεί επικίνδυνος για την Ευρώπη.

ΜΙΡΚΟ: Πολλοί το λένε. Θα σπυριάσει θύματα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ήδη, στην Κέρκυρα έχουμε. Δεκαπέντε νεκρούς την πρώτη ημέρα και τριάντα πέντε τραυματίες, πρόσφυγες Μικρασιάτες που μένουν από πέρσι, προσωρινά υποτίθεται, μέσα στα φρούρια. Γλίτωσαν οι δυστυχείς από τις αγριότητες των Νεοτούρκων για να σκοτωθούν, εδώ, που βρήκαν φιλοξενία, από τα κανόνια το/ν Ιταλών.

ΜΙΡΚΟ: Φοβερό, άγριο.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κι αυτό γιατί η ιταλική κυβέρνηση θέλει στην κατοχή της την Κέρκυρα και όλη την Επτάνησο.

ΜΙΡΚΟ: Και όχι μόνο, αλίμονο.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Όμως από εδώ το θέμα επεκτείνεται. Μπαίνουν στον χορό και άλλες δυνάμεις. Γαλλία, Αγγλία... Οι πρόσφυγες μέσα στο φρούριο, τ' άμαχα γυναικόπαιδα, είναι υπό την προστασία του λόρδου δημάρχου του Λονδίνου, που θίγεται από τις οβίδες των Ιταλών. Το ζήτημα φτάνει στην Κοινωνία των Εθνών, στη Γενεύη. Από εδώ μπορεί ν' ανάψει ένας νέος πόλεμος σε όλη την Ευρώπη.

ΜΙΡΚΟ: ...Όπως γίνηκε στο Σαράγιεβο, πριν λίγα χρόνια. Με τη δολοφονία του διαδόχου της Αυστρίας από έναν σέρβο πατριώτη.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Περίπου έτσι. Ήδη εδώ ζούμε κλίμα πολέμου. Πολιορκία από τον ιταλικό στόλο. Κανένα άλλο πλοίο δεν πλησιάζει.

ΜΙΡΚΟ: Το είδα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κι όμως, εσείς ήρθατε. Πως;

Iacom. Vrea multe. Mă tem că în curând se va dovedi periculos pentru Europa.

MIRKO: Mulți spun asta. Ne vom umple de victime.

ADRIANÓS: Deja avem în Corfu. Cincisprezece morți în prima zi și treizeci și cinci răniți, refugiați din Asia Mică, care de anul trecut stau, se presupune că temporar, în forturi. Nefericiții au scăpat de atrocitățile turcilor contemporani pentru a fi uciși de tunurile italienilor aici, unde au găsit ospitalitate.

MIRKO: O grozăvie, o sălbăcie.

ADRIANÓS: Și asta pentru că guvernul italian vrea stăpânirea asupra insulei Corfu și a tuturor insulelor ionice.

MIRKO: Și nu numai, din păcate.

ADRIANÓS: Dar de aici problema se extinde. Intră în joc și alte puteri. Franța, Anglia... Refugiații din forturi, civilii femei și copii, sunt sub protecția Lordului Primar al Londrei, afectat de bombele italienilor. Problema ajunge la Liga Națiunilor de la Geneva. De aici poate să se aprindă un nou război în toată Europa.

MIRKO: ...Cum s-a întâmplat la Sarajevo, acum câțiva ani. Cu asasinarea moștenitorului austriac de către un patriot sârb.

ADRIANÓS: Aproape la fel. Aici deja trăim într-un climat de război. Asediu din partea flotei italiene. Nici o altă navă nu se apropie.

MIRKO: Am văzut.

ADRIANÓS: Și totuși, dumneavoastră ați venit. Cum?

MIRKO: Doar sufletul meu știe. Riscând. În secret, pe timp de noapte, pe la Saránda³. Cu un vas mic de pescuit. Pe o coastă pustie.

³ Localitate din sudul Albaniei.

ΜΙΡΚΟ: Η ψυχή μου το ξέρει. Με κίνδυνο. Κρυφά, νύχτα, απ' τους Αγίους Σαράντα. Με μικρό ψαράδικο. Σε έρημη ακτή.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Βρήκατε την ώρα, τη χειρότερη. Μέσα στον κίνδυνο.

ΜΙΡΚΟ: Ναι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Γιατί τόση βιασύνη;

ΜΙΡΚΟ: Φτάνουμε στο θέμα. Γιατί αυτό δείχνει πόσο είμαι αποφασισμένος γι' αυτό που ήρθα. (Τονίζοντας αργά.) Τίποτα δεν με αποτρέπει. Ούτε ο κίνδυνος.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δεν ζητώ να μάθω.

ΜΙΡΚΟ: Θα το μάθετε. Θα σας πω αμέσως. Γιατί συνδεόσαστε με αυτό.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (θέλοντας ν'αποφύγει): Απορώ. Νομίζετε ότι...

ΜΙΡΚΟ (σε χαμηλό τόνο, αλλά σταθερά): Είναι η αλήθεια. Μια πραγματικότητα που ζούμε εφτά χρόνια τώρα, εσείς, εγώ και...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (σταματώντας τον φανερά ανήσυχος): Οι ιστορίες χρόνων θέλουν χρόνο. Κι εγώ, σας το είπα απ' την αρχή, χρόνο δεν έχω. Έμεινα για λίγο μόνο να σας δω, να εννοήσω ποιος με ζήτησε.

ΜΙΡΚΟ: Κι εννοήσατε;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Για να είμαι ειλικρινής, ναι, δυστυχώς.

ΜΙΡΚΟ: Γιατί «δυστυχώς»;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Γιατί επιθυμία μου ήταν, και είναι πάντα, να μη σας ξανάβλεπα, ποτέ.

ΜΙΡΚΟ: Σας καταλαβαίνω. Μα γιατί δεν παραδεχόμαστε ότι δεν μπορούμε – και δεν επιτρέπεται – να εξουσιάζουμε και άλλων τα αισθήματα, να τους κυβερνάμε τη ζωή τους; Αυτό – επιτρέψτε μου να πω – είναι ... εγωισμός.

ADRIANÓS: Ați găsit momentul cel mai rău. În plin pericol.

MIRKO: Da.

ADRIANÓS: Pentru ce atâta grabă?

MIRKO: Ajungem la problemă. Pentru că asta arată cât de hotărât sunt, în legătură cu motivul sosirii mele. (*Subliniind fără grabă.*) Nimic nu mă împiedică. Nici pericolul.

ADRIANÓS: Nu vreau să aflu.

MIRKO: Veți afla. Vă voi spune imediat. Pentru că aveți legătură cu asta.

ADRIANÓS (*dorind să evite*): Mă mir. Credeți că...

MIRKO (*pe un ton scăzut, dar cu fermitate*): Este adevărul. O realitate pe care o trăim deja de șapte ani, dumneavoastră, eu și...

ADRIANÓS (*oprindu-l, evident neliniștit*): Poveștile cu ani cer timp. Iar eu, v-am spus de la început, nu am timp. Am stat pentru puțin, doar să vă văd, să înțeleg cine m-a căutat.

MIRKO: Și ați înțeles?

ADRIANÓS: Ca să fiu sincer, da, din nefericire.

MIRKO: De ce „din nefericire”?

ADRIANÓS: Pentru că dorința mea a fost și continuă să fie, să nu vă mai văd niciodată.

MIRKO: Vă înțeleg. Dar de ce nu recunoaștem că nu putem – și nu este permis – să controlăm și sentimentele celorlalți, să le dirijăm viața? Asta – permiteți-mi să spun – este... egoism.

ADRIANÓS: Judecați lucrurile după cum le înțelegeți.

MIRKO: Să discutăm despre asta.

ADRIANÓS: Am spus, mă așteaptă la spital. O să operez.

MIRKO: De ziua Crucii?

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κρίνετε τα πράγματα όπως εσείς τα βλέπετε.

ΜΙΡΚΟ: Να το συζητήσουμε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Είπα, με προσμένουν στο νοσοκομείο.
Θα έχω εγχείρηση.

ΜΙΡΚΟ: Του Σταυρού ανήμερα;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Και σήμερα. Πρώτα τη ζωή των ανθρώπων.
Ο Θεός το θέλει. Και ο όρκος που έδωσα.

ΜΙΡΚΟ: Λογικό, το δέχομαι. Να ξανάρθω τότε το απόγευμα;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Όχι. Δεν γνωρίζω πώς θα πάει η μέρα μου. Δεν ακούτε; Οβίδες. Μας χτυπούνε πάλι τα καράβια. Ίσως θα έχουμε ξανά άλλα νέα θύματα. Τραυματίες που θα έχουν ανάγκη τη βοήθειά μου.

ΜΙΡΚΟ: Το κατανοώ. Όμως αύριο θα ξέρετε για πότε.
Να έρθω να σας δω. (Φέρνοντας τον σε αδιέξοδο.) Ε;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (δύσκολα): Μάλλον.

ΜΙΡΚΟ: Πείτε το σας παρακαλώ στη γυναίκα που έχετε εδώ. Θα περνά, θα χτυπά την πόρτα και θα ερωτώ. Ε;...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κοιτώντας τον, ήρεμα): Σύμφωνα.

ΜΙΡΚΟ, δίνοντας το χέρι του για τη συμφωνία: Πρέπει να τελειώνουμε. Το έχω πάρει απόφαση.
Δεν αντέχω άλλο.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (με φόβο, αλλά και δυναμικά, σταματώντας τον): Όχι άλλη λέξη. Φτάνει για την ώρα. (Του δίνει κι αυτός το χέρι.)

ΜΙΡΚΟ (επαναλαμβάνει τονίζοντας): Να τελειώνουμε.
Καιρός!...

(Κοιτάζονται κι ενώ ακούγεται ανάλογη μουσική, γίνεται σκοτάδι. Σε λίγο χαμηλώνει η μουσική, σβήνει κι αρχίζει η επόμενη σκηνή.)

ADRIANÓS: Și astăzi. Primează viața oamenilor. Dumnezeu vrea asta. Și jurământul pe care l-am făcut.

MIRKO: Logic, sunt de acord. Atunci, să mă întorc după amiază?

ADRIANÓS: Nu. Nu știu cum îmi va fi ziua. Nu auziți? Obuzele. Iar ne lovesc navele. Probabil o să avem iar alte noi victime. Răniți care ar avea nevoie de ajutorul meu.

MIRKO: Înțeleg asta. Dar mâine veți ști pe când. Să vin să vă văd. (*Aducându-l în impas.*) Ei?

ADRIANÓS (*cu greutate*): Probabil.

MIRKO: Spuneți-i, vă rog, femeii pe care o aveți aici. Voi trece, voi bate la ușă și voi întreba. Ei?...

ADRIANÓS (*privindu-l cu calm*): De acord.

MIRKO (*dând mâna pentru înțelegere*): Trebuie să terminăm. Am hotărât. Nu mai suport.

ADRIANÓS (*cu teamă, dar și vehement, oprindu-l*): Nici un cuvânt în plus. E suficient pentru moment. (*Îi dă și el mâna.*)

MIRKO (*repetă, subliniind*): Să terminăm. E timpul!...

(*Se privesc unul pe altul și, în timp ce se aude o muzică adecvată, se face întuneric. În curând muzica se reduce, se oprește și începe scena următoare.*)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

(Στον ίδιο χώρο, οι δυο άντρες. Ίσως ο Αδριανός Θεοτόκος με λίγο διαφορετικό ντύσιμο, μάλλον περισσότερο του σπιτιού. Και οι δύο όρθιοι.)

ΜΙΡΚΟ: Ξέρω πως αυτό που επιδιώκω δεν θα το πετύχω εύκολα από εσάς. Το κατάλαβα από την πρώτη μας συνάντηση προχτές.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μα δεν ξέρω καν τι επιδιώκετε.

ΜΙΡΚΟ (ήρεμα): Ξέρετε. Το μαντέψατε πριν ακόμα με δείτε, όταν η γυναίκα του σπιτιού σας είπε ότι κάποιος ξένος σας ζήτησε. Πήγε ο νους σας σ' εμένα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Σοβαρά το λέτε; Μετά από τόσα χρόνια; Οκτώ.

ΜΙΡΚΟ: Εφτά. Και τέσσερις μήνες, για την ακρίβεια. Από τον Μάιο του '15. Τότε έφυγα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Έστω, εφτά χρόνια. Πάλι λίγο είναι; Κανείς δεν θα πίστευε ότι ύστερα από τόσον καιρό θα φαινόσασταν πάλι.

ΜΙΡΚΟ (προσθέτει): ...Και με τόσα που μεσολάβησαν. Πέστε το. Το πιο πιθανόν θα ήταν να είχα φύγει απ' τη ζωή, να είχα σκοτωθεί. Όπως τόσοι άλλοι συμπατριώτες μου, χιλιάδες.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πιθανόν ναι. Αλλά όχι και πως το ήθελα. Για όνομα του Θεού, δεν επιθυμώ κανενός τον θάνατο, αλλά... (Σταματάει απότομα.)

ΜΙΡΚΟ (αμέσως): Αλλά;

SCENA A DOUA

(În același loc, cei doi bărbați. Poate doar Adrianós Theotókos cu o îmbrăcăminte puțin diferită, probabil mai mult o ținută de casă. Amândoi în picioare.)

MIRKO: Știu că ceea ce caut nu voi obține cu ușurință de la dumneavoastră. Am înțeles-o de la prima noastră întâlnire de alaltăieri.

ADRIANÓS: Dar nici nu știu ce urmăriți.

MIRKO *(cu calm)*: Știți. Ați ghicit chiar înainte să mă vedeți, când menajera v-a spus că un străin v-a căutat. Vi s-a dus mintea la mine.

ADRIANÓS: Vorbiți serios? După atâția ani? Opt.

MIRKO: Șapte. Și patru luni, pentru exactitate. Din mai, din '15. Atunci am plecat.

ADRIANÓS: Să spunem, șapte ani. Și totuși, este puțin? Nimeni nu ar fi crezut că după atât timp veți apare din nou.

MIRKO *(adaugă)*: ...Și cu atâtea câte au intervenit între timp. Spuneți-o. Cel mai probabil ar fi fost să fi plecat din viață, să fi fost ucis. La fel ca atâția alți compatrioți de-ai mei, mii.

ADRIANÓS: Probabil că da. Dar nu și că am vrut-o. Pentru numele lui Dumnezeu, nu vreau moartea nimănui, dar... *(Se oprește brusc.)*

MIRKO *(direct)*: Dar?

ADRIANÓS *(jenat, pentru a evita subiectul și îndreptându-se spre o mobilă pe care există o tavă cu sticle de băuturi și pahare)*: Vreți să beți ceva?

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (αμήχανα, για ν' αλλάζει θέμα και πηγαίνοντας προς ένα έπιπλο όπου υπάρχει ένας δίσκος με μπουκάλια ποτών και ποτήρια):
Θέλετε κάτι να πιείτε;

ΜΙΡΚΟ: Όχι, ευχαριστώ. Το πιστό τέτοιες ώρες με βγάζει απ' τις σκέψεις μου.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (βάζοντας από ένα μπουκάλι σ' ένα ποτήρι):
Εγώ θα πιω. Πάντα πριν πάω για εγχείρηση πίνω ένα κονιάκ. Κάνει καλό, δίνει δύναμη. (Σηκώνοντας λίγο το ποτήρι.) Στην υγεία όλων μας λοιπόν.

ΜΙΡΚΟ: Και για καλό.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Θα έλεγα ναι. Μα το ζήτημα είναι πως το καλό το βλέπουν πολλοί άνθρωποι διαφορετικά. Ανάλογα με τα δικά τους συμφέροντα, τα δικά τους αισθήματα.

ΜΙΡΚΟ: Κάπου όμως υπάρχει η αλήθεια, το σωστό. Που πρέπει να ψάχνουμε. Γι' αυτό λέω να γυρίσουμε για λίγο πίσω, στην αρχή, απ' όπου ξεκίνησαν όλα που μας αφορούν εμάς τους δύο...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δεν θα βγει σε καλό σας.

ΜΙΡΚΟ (ήρεμα): Θα το δούμε. (Αρχίζοντας.) Σεπτέμβριος
λοιπόν του 1915...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Τόσο πίσω πάτε;

ΜΙΡΚΟ: Ναι. Ύστερα από ηρωικό αγώνα για να κρατήσουν την ανεξαρτησία τους η Σερβία μαζί και το Μαυροβούνιο, χάνουν τον πόλεμο. Το μέτωπο σπάει, ο στρατός μας υποχωρεί μπρος στην υπεροχή των δυνάμεων της Αυστρίας. Εμείς φτωχός λαός είμαστε, αιώνες κάτω απ' τη σκλαβιά των Τούρκων, δεν είχαμε τα μέσα γι' αυτό τον πόλεμο. Η Αυστρία υπερδύναμη. Κι όμως...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (τον χάβει σαν ν' ανυπομονεί): Αγωνιστήκατε σθεναρά, χάσατε, υποχωρούσατε, φτάσατε μέχρι τα παράλια της Αλβανίας...

MIRKO: Nu, mulțumesc. Băutura la astfel de ore mă scoate din gândurile mele.

ADRIANÓS (*turnând dintr-o sticlă într-un pahar*): Eu voi bea. Întotdeauna, înainte să merg să operez, beau un coniac. Face bine, dă putere. (*Ridicând paharul puțin.*) În sănătatea noastră, a tuturor, așadar.

MIRKO: Și să fie bine.

ADRIANÓS: Aș spune că da. Doar că problema este că mulți oameni văd în mod diferit binele. După interesele proprii, după trăiri.

MIRKO: Undeva însă există adevărul, dreptatea. Pe care trebuie să le căutăm. De asta zic să ne întoarcem un pic în urmă, la început, acolo de unde a început totul în ceea ce ne privește pe noi amândoi...

ADRIANÓS: Nu o să fie bine pentru dumneavoastră.

MIRKO (*cu calm*): Vom vedea. (*Începând.*) Deci, septembrie din 1915...

ADRIANÓS: Atât de înapoi mergeți?

MIRKO: Da. După lupta eroică de a-și păstra independența, Serbia și Muntenegru pierd războiul. Frontul se rupe, armata noastră se retrage în fața supremației forțelor austriece. Suntem oameni săraci, de secole în sclavia turcilor, nu aveam mijloacele pentru acest război. Austria, o superputere. Și totuși...

ADRIANÓS (*il întrerupe, ca și cum ar fi nerăbdător*): Ați luptat cu tărie, ați pierdut, v-ați retras, ați ajuns până la coasta Albaniei...

MIRKO (*întrerupându-l și el*): Nu continuați așa, depășind evenimente care sunt unice în istoria europeană și care arată puterea de rezistență a unui popor. Pentru că și retragerea noastră a fost o altă luptă, un război eroic împotriva tuturor greutăților pe care le-am întâmpinat: iarna, foametea, bolile. Eram

ΜΙΡΚΟ (κόβοντας τον χι αυτός): Μην προχωρείτε έτσι, αφήνοντας γεγονότα που είναι μοναδικά στην ιστορία της Ευρώπης και που δείχνουν την αντοχή ενός λαού. Γιατί και η υποχώρησή μας ήταν ένας άλλος αγώνας, ένας πόλεμος ηρωικός ενάντια σε όλες τις κακουχίες που μας βρήκαν: τον χειμώνα, την πείνα, τις αρρώστιες. Ήμασταν 153.000 στρατιώτες που υποχωρούσαμε. Σέρβοι και Μαυροβούνιοι. Και μαζί μας και όλη η κυβέρνησή μας και οι βουλευτές μας που εγκατέλειψαν το Βελιγράδι για να μην υποκύψουν. Και πρώτος και καλύτερος ο βασιλιάς μας ο Πέτρος...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (βιαστικά): Γνωστά όλ' αυτά.

ΜΙΡΚΟ: Σας διαφεύγουν όμως τώρα όσα ζήσαμε σε αυτή την υποχώρηση. Γιατί μια υποχώρηση στρατού, μες σε χειμώνα άγριο, δεν είναι μια απλή πορεία. Είναι ένας άθλος παρατεταμένος για επιβίωση, για να υπάρξουμε πάλι σαν κράτος και να βρούμε τη δύναμη για να ξανά- χουμε την πατρίδα δική μας. Πεινούσαμε, αρρωσταίναμε σε αυτή την πορεία που μας εξαντλούσε, πέφταμε στα χιόνια σακάτηδες, άρρωστοι, βλέπαμε το αίμα μας να τρέχει, κι όμως αντέχαμε, κρατούσαμε με τα δόντια την ψυχή μας για να μη μας βγει και να υπάρξουμε, να στηθούμε πάλι ορθοί και να έχουμε την πατρίδα δική μας.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ήταν πράγματι ένας αγώνας να τον θαυμάζουν κι εχθροί της Σερβίας. Ένα έπος.

ΜΙΡΚΟ: Χαίρομαι που το λέτε. Κανείς από εμάς δεν λύγισε. Και πρώτος έδινε το παράδειγμα του ηρωισμού ο βασιλιάς μας. Γέροντας, άρρωστος... Κι όμως δεν έλεγε να μείνει πίσω. Να δεχτεί την ήττα και να τελειώσει τη ζωή του σε παλάτι. Με φορείο τον πηγαίναμε μέσ'

153.000 soldați în retragere. Sârbi și muntenegreni. Și cu noi împreună și tot guvernul și deputații noștri care au părăsit Belgradul ca să nu cedeze. Și primul dintre ei, regele nostru Petros...

ADRIANÓS (*cu grabă*): Știute toate acestea.

MIRKO: Dar vă scapă acum ceea ce am trăit în această retragere. Pentru că o retragere militară, în plină iarnă cumplită, nu este un simplu marș. Este o performanță prelungită pentru supraviețuire, pentru a exista din nou ca stat și pentru a găsi puterea de a ne recăpăta patria. Am flămânzit, ne-am îmbolnăvit în acest marș, care ne epuiza, cădeam în zăpadă schilozi, bolnavi, vedeam cum ne curge sângele și totuși am rezistat, ne-am ținut cu dinții sufletul să nu ne iasă și să existăm, să stăm din nou drept și să ne luăm patria înapoi.

ADRIANÓS: A fost cu adevărat o luptă demnă de admirat și de către adversarii Serbiei. Un epos.

MIRKO: Mă bucur că o spuneți. Nici unul dintre noi nu a dat înapoi. Și mai întâi a dat exemplul eroismului, regele nostru. Bătrân și bolnav... Dar nu a vrut să rămână înapoi, să accepte înfrângerea și să-și încheie viața în palat. Cu targa îl duceam prin văi inaccesibile și munți înzăpeziți. Și a răbdat, a rezistat. Un adevărat Karageorgevici.

ADRIANÓS: Bravo lui. Și în final, cu noul an, începutul lui '16...

MIRKO (*întrerupându-l*): Vă rog, să nu sărim peste istorii umane. Pentru oameni suntem aici.

ADRIANÓS (*dându-se bătut*): Bine, spuneți.

MIRKO: Știți ce este să vezi pe cei dragi murind lângă tine și să nu poți face nimic pentru ei? Nici să-i îngropi, pentru că inamicii te resping și te lovesc.

από λαγκάδια δύσβατα και βουνά χιονισμένα.

Κι άντεχε, κρατούσε. Σωστός Καραγεώργεβιτς.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Εύγε του. Κι επιτέλους, με τον νέο χρόνο, αρχές του '16...

ΜΙΡΚΟ (διακόπτοντας τον): Σας παρακαλώ, μην παρακάμπτουμε ιστορίες ανθρώπου. Για ανθρώπους είμαστε εδώ.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (υποχωρώντας): Ωραία, λέγετε.

ΜΙΡΚΟ: Ξέρετε τι είναι να βλέπεις τους αγαπημένους σου να πεθαίνουν δίπλα σου και να μην μπορείς να κάνεις τίποτα γι' αυτούς; Ούτε να τους θάψεις, γιατί οι εχθροί σε διώχνουν, σε χτυπούν. Να κλείνεις συνέχεια τα μάτια σε αδελφούς, σε φίλους, σε πατέρας; (Αυθόρμητα με πόνο, κοιτώντας τον.) Το έχετε ζήσει αυτό;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (σεαδιέξοδο): Είναι φοβερό... Καταλαβαίνω τη συγκίνησή σας (Κοντά στον δίσκο με τα ποτά, και παίρνοντας ένα ποτήρι.) Να σας βάλω λίγο;

ΜΙΡΚΟ: Τώρα – ναι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (του βάζει απ' το ίδιο ποτό και του το δίνει): Ορίστε.

ΜΙΡΚΟ: Ευχαριστώ. (Πίνει λίγο, σαν για να πάρει δύναμη.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (μαλακά): Ηρεμήστε τώρα. Πάνε αυτά, πέρασαν.

ΜΙΡΚΟ: Όχι, αυτά υπάρχουν. Τέσσερα αδέρφια ήμασταν, μαχητές στον πόλεμο. Τέσσερις και στην υποχώρηση. Και ξοπίσω ερχόταν να μας ανταμώσει κι ο πατέρας μας. Έμεινα μονάχος μου εγώ. Κι ήρθα πάλι εδώ, τώρα και για όλους μας!

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (με απορία): Για όλους; Τι εννοείτε;

ΜΙΡΚΟ: Θα σας πω, και θα μ' εννοήσετε ελπίζω όταν φτάσουμε στον σκοπό που μ' έφερε εδώ.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πάμε στη συνέχεια λοιπόν. Ο στρατός της χώρας σας, με τον βασιλιά σας, τον πρωθυπουργό σας,

Să închizi mereu ochii fraților, prietenilor, tatălui?
(*Brusc cu durere, se uită la el.*) Ați trăit așa ceva ?

ADRIANÓS (*în încurcătură*): E groaznic... Înțeleg emoția dumneavoastră (*Lângă tava cu băuturi și luând un pahar.*) Să vă pun puțin?

MIRKO: Acum – da.

ADRIANÓS (*îi toarnă din aceeași băutură și i-o dă*): Poftim.

MIRKO: Mulțumesc. (*Bea puțin, ca și pentru a prinde putere.*)

ADRIANÓS (*cu blândețe*): Liniștiți-vă acum. S-au sfârșit astea, au trecut.

MIRKO: Nu, lucrurile acestea există. Am fost patru frați, luptători în război. Patru și în retragere. Și din urmă venea să ne întâlnească și tatăl nostru. Am rămas singur. Și am revenit aici, de data asta pentru noi toți!

ADRIANÓS (*cu uimire*): Pentru toți? Ce vreți să spuneți?

MIRKO: O să vă spun și sper că o să mă înțelegeți când voi ajunge la motivul care m-a adus aici.

ADRIANÓS: Să continuăm, deci. Armata țării dumneavoastră, cu regele dumneavoastră, prim-ministrul dumneavoastră...

MIRKO (*intervenind*): Marele Pašić⁴.

ADRIANÓS: Da, Pašić, (*continuând*) guvernul vostru, parlamentul vostru, a ajuns într-o stare jalnică în Albania, pe țărmurile ei. Atunci au venit în Vlora nave italiene și franceze și v-au adus aici,

⁴ Nikola Pašić a fost un lider politic important din Balcani, care, împreună cu omologii săi, precum Eleftherios Venizelos din Grecia, a reușit să își consolideze micul stat național în formă împotriva puternicelor influențe străine, în special cele din Austro-Ungaria, Imperiul Otoman și Imperiul Rus. A fost cel mai important lider politic sârb timp de aproape 40 de ani și conducător al Partidului Radical al Poporului. A îndeplinit mai multe funcții politice de prim rang, fiind de două ori primar al Belgradului, de mai multe ori prim-ministru al Regatului Serbiei și de trei ori prim-ministru al Regatului Iugoslaviei.

ΜΙΡΚΟ (παρεμβαίνοντας): Τον σπουδαίο Πάσιτς.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ναι, τον Πάσιτς, (συνεχίζοντας) την κυβέρνηση σας, τη βουλή σας, έφτασε ταλαιπώρος ως την Αλβανία, στις ακτές της. Τότε ήρθαν στην Αυλώνα πλοία ιταλικά και γαλλικά και σας μεταφέρανε εδώ, στην Κέρκυρα, που είχε οριστεί από τις Μεγάλες Δυνάμεις νήσος ανοχύρωτη.

ΜΙΡΚΟ: Εδώ τη συνέχεια την ξέρετε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: «Τη ζήσαμε», πιο σωστά να λέμε. Γιατί πρόθυμα σας φιλοξενήσαμε, κι οι αρχές του τόπου κι ο λαός, γιατί συναισθανόμασταν τη βαριά τραγωδία της χώρας σας...

ΜΙΡΚΟ (παίρνοντας τον λόγο): Ναι, αυτό πάντα εμείς οι Σέρβοι το λέμε. Η Ελλάδα δείχτηκε σωστή σύμμαχός μας.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Και χώρο σας δώσαμε να συνεδριάζει η βουλή σας, το πιο ωραίο θέατρό μας, κι εκκλησία δική σας, τον Άγιο Νικόλαο των γερόντων.

ΜΙΡΚΟ (παίρνοντας τον λόγο): Ναι, ναι, ό,τι χρειαζόμασταν το δώσατε. Γίνηκε η Κέρκυρα δεύτερη πατρίδα σας.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Χαίρω που το αναγνωρίζετε.

ΜΙΡΚΟ: Η αλήθεια, αλήθεια.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Όμως η αλήθεια έχει και συνέχεια. Κι αυτή να την πούμε.

ΜΙΡΚΟ: Να την πούμε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Όταν σας κατέβαζαν εδώ τα ξένα καράβια, σε άθλια κατάσταση, οι μισοί από εσάς ήσασταν άρρωστοι από επιδημίες που σας βρήκαν. Εξανθηματικό τύφο, δυσεντερία... Πολλοί ετοιμοθάνατοι από πνευμονία κι άλλες ασθένειες. Κάθε μέρα πέθαιναν συνέχεια. Πέστε μου, θυμόσαστε πόσοι κάθε μέρα;

ΜΙΡΚΟ: Εκατό!

în Corfu, declarată de Marile Puteri drept insulă nefortificată.

MIRKO: Aici cunoașteți urmarea.

ADRIANÓS: „Am trăit-o”, să spunem mai corect. Pentru că v-am găzduit de bună voie, și oficialitățile locale și oamenii, pentru că înțelegeam tragedia grea a țării voastre...

MIRKO (*luând cuvântul*): Da, asta, noi, sârbii, o spunem întotdeauna. Grecia s-a arătat un aliat corect al nostru.

ADRIANÓS: Și v-am dat drept spațiu în care să se întrunească parlamentul vostru, teatrul nostru cel mai frumos, și biserică proprie pentru voi, pe Sfântul Nicolae al străbunilor noștri.

MIRKO (*luând cuvântul*): Da, da, tot ceea ce aveam nevoie ne-ați dat. Corfu a devenit a doua noastră patrie.

ADRIANÓS: Mă bucur că o recunoașteți.

MIRKO: Adevărul trebuie spus.

ADRIANÓS: Dar adevărul are și o urmare. Și aceasta trebuie spusă.

MIRKO: Să o spunem.

ADRIANÓS: Când v-au debarcat aici navele străine, într-o stare jalnică, jumătate dintre voi erau bolnavi de molimele care vă năpădiseră. Tifos exantematic, dizenterie... Mulți muribunzi din cauza pneumoniei și a altor boli. În fiecare zi, mureau într-una. Spuneți-mi, vă amintiți câți în fiecare zi ?

MIRKO: O sută!

ADRIANÓS: Și mai mulți, în unele zile. Nu apucați, nici voi, sârbii, nici corfiații care s-au oferit să vă ajute, să săpați gropi ca să îngropați pe câți mureau în fiecare zi și de aceea i-ați aruncat în

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Και πάνω, μερικές ημέρες. Δεν προλαβαίνατε ούτε εσείς οι Σέρβοι, ούτε Κερκυραίοι που προθυμοποιούνταν να σας βοηθούν, να σκάβετε λάικους για να θάβετε όσους κάθε μέρα πέθαιναν, και γι' αυτό τους ρίχνατε στη θάλασσα, δίπλα στο νησάκι μας, τη Βίδο. Κοιμητήρι ήταν ο βυθός της θάλασσας για τους αλογάριαστους νεκρούς σας. (Κοιτώντας τον.) Ναι;

ΜΙΡΚΟ: Ναι. Το έχει γράψει αυτό κι ένας ποιητής μας, νεαρός, που έφτασε κι αυτός με τον στρατό μας, ο Μιλούτιν Μπόιτς. Όλοι μας το ξέρουμε το ποίημά του. Το έχουμε ιερό.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κλαίγαμε κι εμείς, όλο το νησί, για τους νεκρούς σας. Σήμαιναν περίλυπα οι καμπάνες μέρα- νύχτα, νύχτα-μέρα. Ύπνος δεν μας έπαιρνε απ' τη λύπη. Σαν να 'ταν παιδιά μας και αδέρφια μας οι άμοιροι στρατιώτες που πεθαίνουν. Κι όπως θα θυμόσαστε, πολλά από αυτά τα πτώματα τα έβγαζε η θάλασσα ύστερα από μέρες στις ακτές σε φρικτή κατάσταση και πλέον τα θάβαμε εκεί. Παραλίες γέμισαν ξύλινους σταυρούς με τα ονόματα όσων αναγνώριζαν οι Σέρβοι. (Κοιτώντας τον.) Τα λέω σουστα;

ΜΙΡΚΟ: Ναι. Τα έζησα, τα είδα όλ' αυτά. Είμαι διπλά μάρτυρας. Γιατί δύο από τα αδέρφια μου ρίχτηκαν σε αυτό το κοιμητήρι, το θαλασσινό. Μόνο που το κύμα δεν τα έβγαλε σε μια ακτή να θαφτούν εκεί, και να έρθω ύστερα, να μαζέψω τα οστά τους, τα άγια, και να τα γυρίσω στην πατρίδα. Κι ούτε ήμουν μπροστά όταν τα πετούσαν μες στη θάλασσα για τον τελευταίο ασπασμό, γιατί δυστυχώς κι εγώ ψυχοπάλευα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ούτε κι εγώ βέβαια είδα την υγρή ταφή πολλών δικών σας. Και γιατί; Θυμόσαστε;

mare, lângă mica noastră insuliță Vido⁵. Cimitir era fundul mării pentru nenumărații voștri morți. (*Privindu-l.*) Așa-i?

MIRKO: Da. A scris despre asta și un poet de-al nostru, tânăr, Milutin Bojić⁶, care a sosit și el împreună cu arma noastră. Noi toți îi cunoaștem poezia. O avem ca pe ceva sfânt.

ADRIANÓS: Am plâns și noi, toată insula, pentru morții dumneavoastră. Dăngăneau clopotele lung a moarte zi și noapte, noapte și zi. Nu ne lua somnul de atâta tristețe. Ca și cum ar fi fost copii de-ai noștri și frații noștri acei nefericiți soldați morți. Și, după cum probabil vă amintiți, multe dintre aceste cadavre, după zile, au fost scoase din mare într-o stare oribilă pe coastă și apoi le-am îngropat acolo. Plaje umplute cu cruci de lemn cu numele celor recunoscuți de sârbi. (*Privindu-l.*) Spun corect?

MIRKO: Da. Am trăit și am văzut toate acestea. Sunt de două ori martor. Pentru că doi dintre frații mei au fost aruncați în acest cimitir marin. Numai că valul nu i-a scos pe o coastă să fie îngropați acolo, și apoi să vin să le adun oasele sfinte și să le aduc înapoi patrie. Și nici nu am fost de față atunci când le-au aruncat în mare, pentru ultimul sărut, pentru că, din păcate, și eu mă luptam cu moartea.

ADRIANÓS: Nici eu, desigur, nu am văzut mormântul lichid al multora dintre ai voștri. Și de ce? Vă amintiți?

MIRKO: De ce?

⁵ Insula Vido este o insula mică de aproximativ 500 de acri, situată în fața orașului Corfu, la aproximativ 1200 m de vechiul port și numele ei vine de la primul proprietar al ei, GUIDO MALIPIERI.

⁶ Plava Grobnica (chirilice sârbești: Плава гробница, „Mormântul Albastru”) este o odă scrisă de poetul sârb Milutin Bojić în timpul Primului Război Mondial.

ΜΙΡΚΟ: Γιατί;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Γιατί μέρα νύχτα ήμουν ως γιατρός εκεί που έπρεπε. Στο νοσοκομείο, στα σχολεία, στα τσαντίρια μέσα, στις σκηνές όπου είχαμε αραδιάσει τους αρρώστους σας και τους πληγωμένους απ' τον πόλεμο. Πού να βρω καιρό να δω τι έκαναν άλλοι... Ούτε και το σπίτι μου δεν έβλεπα. Μ' έχανε η γυναίκα μου μερόνυχτα. Εγώ πάντα έλειπα απ' όλα. Ήμουν μονάχα σ' ένα χειρουργείο της ανάγκης, πάντοτε σκυμμένος σ' έναν άρρωστο, σ' έναν τραυματία στρατιώτη, που με χρειαζόταν για να τον γλιτώσω από τον θάνατο. Έδινά σε αγώνα την ψυχή μου. (Κοιτώντας τον σχεδόν αμείλικτα.) Είναι υπερβολή τα όσα λέω; Πες! Ήμουν σκυμμένος κι από πάνω σου. Σου έβαζα το αίμα για να ζήσεις... Ναι;

ΜΙΡΚΟ: Ναι! Και... σας ευχαριστώ.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δεν θέλω. Ό,τι έπραττα, το έπραττα γιατί ήταν το καθήκον μου. Μόνο θυμηθείτε, πόσο κράτησε αυτή η φροντίδα μου για σας. Μέρες; Εβδομάδες;

ΜΙΡΚΟ: Πάνω από μήνα, ομολογώ.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Σαράντα έξι μέρες ακριβώς. Έχω ημερολόγιο για όλα. Σημειώσεις για τον κάθε άρρωστο. Τις έβαζε στη σειρά η γυναίκα μου (καθώς έχει ανάψει από την ένταση ανοίγει ένα συρτάρι του γραφείου του, βγάζει ένα χοντρό σημειωματάριο και το δείχνει). Είναι εδώ γραμμένα! Ολα! Με το χέρι της!

ΜΙΡΚΟ (απλώνοντας το χέρι του για να το πάρει). Με λαχτάρα: Δώστε μου να δω.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (τραβώντας προς το στήθος του το σημειωματάριο): Όχι, είναι μόνο για μένα. Ιερό. (Το φιλά και το κλείνει πάλι στο συρτάρι συνεχίζοντας.) Πάντα με βοηθούσε σε ό,τι έπραττα. Και γι' αυτό

ADRIANÓS: Pentru că zi și noapte am fost ca medic acolo unde trebuia. La spital, în școli, înăuntru în adăposturi, în corturile în care aliniaserăm bolnavii și răniții voștri de război. De unde timp pentru a vedea ce au făcut alții ... Nici măcar casa nu mi-o vedeam. Mă pierdea soția mea zile și nopți la rând. Eu lipseam mereu, de la toate. Eram doar într-o sală chirurgicală de urgență, îndoit întotdeauna asupra unui pacient, a unui soldat rănit, care mă avea nevoie să-l scap de moarte. În luptă îmi dădeam sufletul. (*Privindu-l aproape neînduplecat.*) Este o exagerare ceea ce spun eu? Spune! Am fost aplecat și deasupra ta. Ți-am dat sânge ca să trăiești ... Da?

MIRKO: Da! Și... vă mulțumesc.

ADRIANÓS: Nu vreau. Indiferent ce am făcut, am făcut-o pentru că era datoria mea. Doar amintiți-vă cât a durat această îngrijire pe care v-am dat-o. Zile? Săptămâni?

MIRKO: Mai mult de o lună, mărturisesc.

ADRIANÓS: Exact patruzeci și șase de zile. Am jurnal pentru toate. Notițe pentru fiecare pacient. Le-a pus în ordine soția mea (*iritat de tensiune, deschide un sertar al biroului său, scoate un caiet gros și îl arată*). Sunt scrise aici! Toate! Cu mâna ei!

MIRKO (*întinzând mâna ca să-l ia. Dornic*): Dați-mi să văd.

ADRIANÓS (*trăgând la piept caietul*): Nu, este doar pentru mine. Sfânt. (*Îl sărută și îl închide din nou sertar, continuând.*) Mă ajuta întotdeauna în tot ce făceam. Și de aceea venea regulat și acolo unde lucram. Era un mod de a mă vedea, când lipseam zile și nopți de lângă ea. A venit și acolo unde erai dumneata bolnav. Sfida, chiar dacă ar fi luat

κι ερχόταν τακτικά κι εκεί που εργαζόμουν. Ήταν ένας τρόπος να με βλέπει που έλειπα μερόνυχτα από δίπλα της. Ήρθε κι εκεί που ήσουν άρρωστος εσύ. Αψηφούσε αν κι αυτή έπαιρνε μια ασθένεια επιδημίας. Έσκυβε στις κλίνες των αρρώστων, και στα δάπεδα όπου άλλοι κείτονταν. Εκεί χάμω, χάμω σε είδε κι εσένα. Σε λυπήθηκε. Ήσουν νέο παιδί έτοιμο να σβήσει. Και σαν να μην έφταναν όσα ως την ώρα εκείνη έκανα για σένα, μου ζήτησε να σου βρω κρεβάτι, να σε βάλουμε να μην είσαι χάμω στη σκηνή, στο χώμα. Κι εγώ για χατίρι της έκανα εξαίρεση, την άκουσα.

ΜΙΡΚΟ: Γιατί σας το ζήτησε ; Δεν λέτε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Γιατί, πολύ απλά, φέρνατε στην όψη στον μονάκριβο αδελφό της που είχε, και που δυστυχώς είχε σκοτωθεί πολεμώντας δίπλα σ' έναν ποιητή μας, τον Μαβίλη. Ήρωας, φιλόπατρις κι εκείνος. Αυτό την ετάραξε από εσάς. Η κάποια ομοιότητα, ένας ιδεαλισμός που έβλεπε στο βλέμμα σας, ό,τι και σ' εκείνον, τον νεκρό της.

ΜΙΡΚΟ (επιθετικά): Αυτό μοναχά; Τίποτες άλλο;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ, έντονα: Τίποτες! Ό,τι και να πείτε, διαφορετικό, είναι μοναχά απ' το μυαλό σας, φαντασία σας. Παραίσθηση!

ΜΙΡΚΟ: Έτσι ισχυρίζεστε, γιατρέ.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Έτσι μόνο είναι.

ΜΙΡΚΟ (σωπαίνει για λίγο για να κρατήσει τη συζήτηση σε ήρεμο τόνο και συνεχίζει μαλακά): Ακούστε, δεν θέλω καθόλου να συγκρούομαι μαζί σας, γιατί νιώθω και θυμάμαι πάντα πόσο ενδιαφερθήκατε για μένα και για πολλούς άλλους άρρωστους στρατιώτες μας. Σας χρωστάω πάντα ευγνωμοσύνη.

o boală, epidemia. Se apleca asupra paturilor bolnavilor și pe podelele unde zăceau alții. Acolo jos, pe pământ te-a văzut și pe tine. I-a părut rău de tine. Erai un copil gata să se stingă. Și, ca și cum nu ar fi fost suficient tot ce făcusem pentru tine până la ora aceea, mi-a cerut să-ți găsesc pat în care să te punem ca să nu fii pe jos în cort, pe pământ. Și eu, de dragul ei, am făcut o excepție, am ascultat-o.

MIRKO: De ce v-a cerut-o? Nu spuneți.

ADRIANÓS: Pentru că, pur și simplu, aduceați la chip cu scumpul frate pe care l-a avut, și, din păcate, a fost ucis luptând lângă un poet de-al nostru, Mavilis. Erou, patriot și acela. Acest lucru a tulburat-o la dumneata. Oarecarea asemănare, un idealism pe care îl vedea în privirea dumată, la fel ca și la el, la mortul ei.

MIRKO (*agresiv*): Doar asta? Nimic altceva?

ADRIANÓS (*cu fermitate*): Nimic! Orice ați spune diferit, este doar din mintea dumneavoastră, din imaginația dumneavoastră. O amăgire!

MIRKO: Așa susțineți dumneavoastră, doctore.

ADRIANÓS: Așa este doar.

MIRKO (*tace pentru un timp pentru a păstra discuția pe un ton calm și continuă încet*): Ascultați, nu vreau deloc să mă contrez cu dumneavoastră, pentru că simt și îmi amintesc mereu cât v-ați îngrijit de mine și de mulți alți soldați bolnavi de-ai noștri. Vă datorez pentru totdeauna recunoștință.

ADRIANÓS: Ziceți-o până la urmă!

MIRKO: Dar acest lucru nu mă oprește ca să vreau adevărul în toate. Știu că nu este întotdeauna ușor pentru cineva să destăinuie altuia adevărul care l-a rănit. Mie, un astfel de adevăr al dumneavoastră,

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πέστε το επιτέλους!

ΜΙΡΚΟ: Όμως αυτό δεν με σταματάει να θέλω σε όλα την αλήθεια. Ξέρω πως δεν είναι εύκολο πάντοτε σε κάποιον να εκμυστηρεύεται σε άλλον την αλήθεια που τον πλήγωσε. Σ' εμένα, σας παρακαλώ, τέτοια αλήθεια σας να μη μου την πείτε. Δεν σας το ζητώ. Όμως την αλήθεια αυτή που ήταν μυστικό σας στη ζωή σας με τη σύζυγό σας, πείτε την μονάχα στον εαυτό σας. Τίμια, καθαρά όπως τη ζούσατε μυστικά μαζί της.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (θυμώνει συγκρατημένα): Συμβουλές μου δίνετε με όσα εσείς φαντάζεστε.

ΜΙΡΚΟ (διορθώνει ήρεμα): Με όσα προηγούνται.

ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ, έντονα: Ποια;

ΜΙΡΚΟ: Όλα!

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (συνεχίζοντας): Όλα; Και δεν λογαριάζετε ότι αυτή τη στιγμή θα μπορούσα να σας βγάλω έξω από το σπίτι μου;

ΜΙΡΚΟ (ήρεμα): Και τι θα κερδίζατε, αφού εγώ θα επιμένω για ό,τι εδώ μ' έφερε. Βλέπω βέβαια πως τώρα φτάσαμε σ' ένταση, που δεν μιας ευκολύνει να καταλήξουμε στο σωστό αποτέλεσμα γαλήνια και να έχω πάντοτε για σας την ευγνωμοσύνη που μου πρέπει. Και τον σεβασμό μου. Γι' αυτό, δίχως να με διώξετε, τώρα φεύγω μόνος μου. Κι επαναλαμβάνω την παράκληση: Πείτε την αλήθεια στον εαυτό σας, όπως την εζούσατε μ' εκείνην. Αύριο, όταν θ' ανταμώσουμε ξανά, έχω την ελπίδα ότι θα με βλέπετε αλλιώς. Κάτι ελπίζω η νύχτα να σας φέρει... Φεύγω. (Προχωράει προς τη δίφυλλη πόρτα, στέκεται και προσθέτει ήρεμα.) Θυμηθείτε... Θυμηθείτε... (Φεύγει ενώ ακούγεται ανάλογη υποβλητική μουσική.)

vă rog să nu mi-l spuneți. Nu vi-l cer. Dar adevărul acesta care a fost secretul vostru din viața petrecută împreună cu soția dumneavoastră, spuneți-l numai pentru dumneavoastră. Cu sinceritate, curat, așa cum l-ați trăit în secret cu ea.

ADRIANÓS (*se înfurie moderat*): Sfaturi îmi dați conform cu ceea ce vă imaginați.

MIRKO (*corectează calm*): Cu cele care au precedat.

ANΔPIANOS (cu furie): Care?

MIRKO: Toate!

ADRIANÓS (*continuând*): Toate? Și nu luați în calcul că în acest moment aș putea să vă scot afară din casa mea?

MIRKO (*calm*): Și ce ați câștiga? Pentru că eu voi insista pentru ceea ce m-a adus aici. Desigur, văd că acum am ajuns să ne enervăm, ceea ce nu ne ajută să ajungem cu calm la rezultatul corect și să am întotdeauna pentru dumneavoastră recunoștința care trebuie. Și respectul meu. De aceea, fără să mă alungați, acum plec eu singur. Și repet cererea: Spuneți-vă adevărul dumneavoastră înșivă, așa cum l-ați trăit cu ea. Măine, când ne vom întâlni din nou, sper că mă veți vedea altfel. Ceva sper ca noaptea să vă aducă... Eu plec. (*Înaintează către ușa dublă, se oprește și adaugă cu calm.*) Amintiți-vă... Amintiți-vă... (*Pleacă în timp ce se aude o muzică evocatoare corespunzătoare.*)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

(Η μουσική υπόκρουση συνεχίζεται και στην αρχή αυτής της σκηνής. Τώρα όμως γίνεται μελαγχολίας και συγκίνησης. Στον ίδιο χώρο. Είναι νύχτα. Το δωμάτιο φωτίζεται από μια λάμπα επάνω στο γραφείο. Εκεί κοντά κάθεται η Έλσα φορώντας μια καλή ρομπ ντε σαμπρ σε σκούρο χρώμα. Έχει μπρος της μια κασετίνα με φωτογραφίες. Τις κοιτάζει μελαγχολικά μία προς μία. Σκέφτεται. Δείχνει φορτισμένη από λύπη και συγκίνηση. Ακούγεται ένα δημόσιο ρολόι, ίσως του καμπαναριού μιας εκκλησίας να σημαίνει δώδεκα.)

ΕΛΣΑ (σκεφτικά): Μεσάνυχτα. Άργησε. (Σηκώνεται, προχωρεί αργά προς το παράθυρο, κοιτάζει έξω στη νύχτα. Μια αστραπή ακούγεται και μετά βροντή, προμήνυμα γρήγορης βροχής. Την ίδια στιγμή μπαίνει στο δωμάτιο ο Αδριανός. Έχει ριγμένη πάνω απ' το κοστούμι του μια μπέρτα αδιάβροχο και κρατά ένα βαλιτσάκι από τα γνωστά, στον παλιό καιρό, για τους γιατρούς.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (μπαίνοντας): Έλσα, δεν κοιμήθηκες ακόμη;

ΕΛΣΑ (γυρίζοντας και πηγαίνοντας κοντά του): Σε περίμενα. Άργησες.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Με συγχωρείς. Ήταν ένας τοκετός δύσκολος. Η λεχώνα είχε πυρετό. Φοβήθηκα και για επιλόχειο... Και στον γυρισμό, μας βρήκε βροχή. Το άλογο προχωρούσε αργά μέσα

SCENA A TREIA

(Muzica de fundal continuă și la începutul acestei scene. Acum însă devine una melancolică și emoționantă. În același loc. Este noapte. Camera este iluminată de o lampă aflată pe birou. În apropiere stă Elsa purtând o rochie de casă bună, de culoare închisă. Are în față o cutiuță cu fotografii. Le privește cu melancolie una câte una. Meditează. Arată plină de tristețe și emoție. Se aude un ceas public, probabil de la clopotnița unei biserici, bătând ora douăsprezece.)

ELSA (gânditoare): Miezul nopții. A întârziat. (Se ridică, se deplasează încet spre fereastră, privind afară în noapte. Un fulger și apoi se aude un tunet, prevestire a unei ploi rapide. În același timp, intră în cameră Adrianós. Are aruncată peste costum o pelerină impermeabilă și ține o valijoară pentru medici din cele cunoscute în alte vremuri.)

ADRIANÓS (intrând): Elsa, nu te-ai culcat încă?

ELSA (întorcându-se și apropiindu-se de el): Te așteptam. Ai întârziat.

ADRIANÓS: Iartă-mă. A fost o naștere grea. Lehuza a făcut febră. Mi-a fost frică și de febra puerperală... Și pe drumul de întoarcere, ne-a prins ploaia. Calul înainta încet în noapte. Vezi tu, satul acesta este și departe. Două ore distanță.

ELSA (luându-i impermeabilul să-l pună undeva): Sigur ți-o fi foame.

στη νύχτα. Βλέπεις, το χωριό αυτό είναι και μακριά. Δυο ώρες δρόμο.

ΕΛΣΑ (παίρνοντας το αδιάβροχο του για να το ακουμπήσει κάπου): Σίγουρα θα είσαι νηστικός.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ήπια γάλα εκεί, μ' ένα παξιμάδι. Μου είναι αρκετό. (Ακούγεται και πάλι βροντή.) Έρχεται η βροχή κι εδώ στην πόλη... (Φτάνει μπροστά στην ανοιγμένη κασετίνα με τις φωτογραφίες που μερικές είναι αφημένες γύρω της.) Πάλι τις φωτογραφίες του κοιτούσες. (Τρυφερά.) Έλσα, τι έχουμε πει; Πάει εκείνος, έφυγε... Τρία χρόνια πέρασαν...

ΕΛΣΑ: Αδελφός μου ήταν. Και μονάκριβος.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αδελφός ήτανε και για την Αγγέλα. Και το πήρε απόφαση αυτή. Βλέπεις πώς ζει πλέον, πώς συμπεριφέρεται...

ΕΛΣΑ: Η αδελφή μου έχει τα παιδιά της. Και να θέλει να στέκεται πίσω, δεν μπορεί. Τα παιδιά την τραβούν μπροστά, στα ενδιαφέροντά τους. Δεν είμαστε ίδια. Εγώ τον Τηλέμαχο τον είχα και σαν γιο, με τα έξι χρόνια που μας χωρίζαν.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Σε καταλαβαίνω, όμως ό,τι του έτυχε ήταν σαν να το επέλεξε ο ίδιος. Πήγε μονάχος του εθελοντής με τον Μαβίλη και βρήκε τον θάνατο, τον γενναίο θάνατο, στον Δρίσκο. Για ό,τι πίστευε.

ΕΛΣΑ: Κι αυτή η ομορφιά του, της ψυχής του, δεν με αφήνει να τον λησμονώ.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Σε δικαιολογώ. Όμως η ζωή; Για όσους παραμένουν, συνεχίζεται. Και κρατά χαρές πάντα γι' αυτούς. Για τούτο, σου το λέω ξανά. Μπορούμε πάλι να χαιρόμαστε. Να 'μαστέ μες στον κόσμο, να ξαναβρισκόμαστε σε ό,τι ουραίο γίνεται στον τόπο μας. Δόξα τω Θεώ, εδώ στην Κέρκυρα γίνονται πολλά. Συναυλίες, όπερες,

ADRIANÓS: Am băut acolo lapte, cu un pesmet. Îmi ajunge. (*Se aude iar un trăsnet.*) Vine ploaia și aici în oraș... (*Ajunge în fața casetei deschise pline cu fotografii, dintre care unele sunt lăsate în jurul ei.*) Iar te uita la fotografiile lui. (*Cu tandrețe.*) Elsa, ce am vorbit noi? El s-a dus, a plecat... Au trecut trei ani...

ELSA: Era fratele meu. Și unul foarte drag.

ADRIANÓS: A fost și fratele Angelei. Și ea a s-a resemnat. Vezi cum trăiește totuși, cum se comportă...

ELSA: Sora mea are copiii ei. Și dacă ar vrea să rămână în urmă, nu poate. Copiii o trag înainte, la interesele lor. Nu suntem la fel. Pe Telemah eu l-am avut și ca pe un fiu, cu cei șase ani care ne despărteau.

ADRIANÓS: Te înțeleg, însă ceea ce i s-a întâmplat a fost ca și cum el ar fi ales. Singur s-a dus voluntar cu Mavilis și și-a găsit moartea, o moarte vitejească, la Driskos. Pentru crezul propriu.

ELSA: Tocmai această frumusețe a sa, a sufletului lui, nu mă lasă să îl uit.

ADRIANÓS: Îți dau dreptate. Dar viața? Pentru cei care rămân, ea continuă. Și păstrează întotdeauna bucurii pentru aceștia. De asta, îți spun iar. Putem să ne bucurăm din nou. Să fim în mijlocul lumii, să ne găsim iar în tot ce se întâmplă frumos în locurile noastre. Slavă Domnului, aici în Corfu se întâmplă multe. Spectacole, operă, vin de afară și trupe de teatru... (*În timp ce se aude cum pornește ploaia.*) A izbucnit ploaia.

ELSA (*oarecum cu ironie*): „Vin și trupe de teatru de afară...” Bune toate astea. Dar de ce nu spui că ne lipsește ceea ce dă sens căsniciei? Copilul. Copiii.

ADRIANÓS: Dumnezeu a vrut să nu căpătăm încă.

ELSA: Și nici nu o să căpătăm vreodată. De zece ani ne păcălim.

έρχονται και θίασοι απ' έξω... (Ενώ ακούγεται να ξεσπά βροχή.) Ξέσπασε βροχή.

ΕΛΣΑ (κάπως ειρωνικά): « Έρχονται και θίασοι απ' έξω...» Όλ' αυτά καλά. Μα γιατί δεν λες ότι μας λείπει αυτό που δίνει νόημα στον γάμο; Το παιδί. Τα παιδιά.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Θέλησε ο Θεός να μην αποκτήσουμε ακόμη.

ΕΛΣΑ: Κι ούτε θ' αποκτήσουμε ποτέ. Δέκα χρόνια τώρα ξεγελιόμαστε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μην το έχεις πίκρα. Δεν είσαι η μόνη γυναίκα που... (Σταματάει τη φράση και συνεχίζει διαφορετικά.) Κοίταξε γύρω μας στην πόλη πόσα άλλα σπίτια δεν έχουν παιδιά. Κι όμως, για τους συζύγους πάει το πράγμα ανώδυνα. Μπαίνουν σε άλλες ασχολίες...

ΕΛΣΑ (προσθέτει αμέσως): Για να λησμονούν. Ή για να ζουν και πάλι ό,τι δεν έχουν. Ε, αυτό κι εγώ κάνω. Γνοιάζομαι τ' ανίψια μου, τα μαζεύω εδώ, τους κάνω δώρα, πάω σε σχολεία στις φτωχές τις ρούγες, τάχα να μιλώ στα μαθητούδια για την ομορφιά της μουσικής, μα η αλήθεια είναι για να βρίσκομαι δίπλα τους, μαζί τους. Και κάποιες φορές, αποξεχνιέμαι με τη συντροφιά τους και αργώ να γυρίσω σπίτι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Σου είπα ποτέ τίποτα; «Γιατί άργησες;»

ΕΛΣΑ (με πικρό χαμόγελο): Τι να πεις, αφού...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ανυποψίαστα): Αφού;

ΕΛΣΑ: Η αιτία ...για τούτη τη στέρηση...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (προλαβαίνοντάς την): Είναι σχεδόν η ίδια σε όλες τις γυναίκες που δεν μπόρεσαν...

ΕΛΣΑ (κόβοντας τον): Γιατί λες μόνο για γυναίκες;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αλλά;

ΕΛΣΑ: Και δεν λες και γι' άντρες, που δεν είναι ικανοί να δώσουν τη μητρότητα στη γυναίκα που έχουν.

ADRIANÓS: Nu te amărî. Nu ești singura femeie care...
(Își întrerupe fraza și continuă altfel.) Uită-te în jurul nostru câte alte case din oraș nu au copii. Și totuși, pentru soți lucrurile se deapănă fără probleme. Își caută alte ocupații...

ELSA (*adaugă imediat*): Ca să uitate. Sau ca să trăiască iar ceea ce nu mai au. Ei, asta fac și eu. Îmi îngrijesc nepoții, îi adun aici, le fac cadouri, mă duc la școli din cartiere sărace, vezi Doamne, ca să vorbesc elevilor despre frumusețea muzicii, dar adevărul este că pentru a fi lângă ei, cu ei. Și, câte odată, mă las furată de compania lor și întârzii să mă întorc acasă.

ADRIANÓS: Ți-am zis vreodată ceva? «De ce ai întârziat?»

ELSA (*cu zâmbet amar*): Ce să spui, dacă...

ADRIANÓS (*nebănuitor*): Dacă?

ELSA: Cauza... acestei lipse...

ADRIANÓS (*luând-o înaintea ei*): Este aproape aceeași la toate femeile care nu au putut...

ELSA (*întrerupându-l*): De ce spui doar de femei?

ADRIANÓS: Adică?

ELSA: Și nu spui și de bărbați, care nu sunt capabili să dea maternitate femeii pe care o au. Și nu se întâmplă asta? Tu ești doctor și știi asta mai bine ca alții. Da sau ba? Spune!

ADRIANÓS (*recunoaște*): Da, se întâmplă. Foarte rar, aproape deloc.

ELSA: Chiar și așa. Dar ție!

ADRIANÓS (*reacționând*): Nu! Cum spui asta?

ELSA: Pentru că mă cunosc. De ce sunt în stare. Am avut o iubire ratată, acolo, la Trieste, unde mă luase tatăl nostru. Ți-am spus asta, atunci când m-ai cerut. Iar tu ai iertat pentru că mă iubeai. Poate

Κι αυτό δεν συμβαίνει; Εσύ είσαι γιατρός και το γνωρίζεις πιο καλά από άλλους. Ναι ή όχι; Πες το!
ΑΔΡΙΑΝΟΣ (παραδέχεται): Ναι, συμβαίνει. Πολύ αραιά, σχεδόν καθόλου.

ΕΛΣΑ: Έστω. Μα σ' εσένα!

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (αντιδρώντας): Όχι! Πώς το λες;

ΕΛΣΑ: Γιατί εγώ γνωρίζω τον εαυτό μου. Τι είμαι ικανή. Είχα έναν έρωτα που ατύχησε, εκεί στην Τεργέστη που με είχε πάρει ο πατέρας μας. Σου το είχα πει, όταν με ζήτησες. Κι εσύ το διέγραψες, γιατί με αγάπησες. Ίσως και γιατί σου έδειξα ειλικρίνεια. Μα κι εγώ σε αγάπησα, όσο και να ήσουν πιο μεγάλος μου.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μην το πας στα χρόνια. Πως η ηλικία μου γίνηκε εμπόδιο για να...

ΕΛΣΑ (κόβοντας τον): ...Κι όταν ήσουν νέος φοιτητής, στη Βιέννη εκεί, στον πρώτο γάμο σου, παιδί δεν απόκτησες.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δεν ήθελα. Γερμανίδα πήρα. Καταλάβαινα ότι δεν ταιριάζαμε. Άλλη νοοτροπία. Και γι' αυτό χωρίσαμε.

ΕΛΣΑ (ενώ συνεχίζεται η βροχή): Μετά οκτώ χρόνια.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ναι. Αλλά απ' το ξεκίνημα φάνηκε ο γάμος πως δεν πήγαινε. Γιατί λοιπόν να έφερνα στον κόσμο ένα παιδί, σε μια οικογένεια που θα διαλυόταν; Για να του φορτώνουμε προβλήματα;

ΕΛΣΑ: Για όλα έχεις απάντηση. Όπως τήνε θέλεις. (Ήρεμα.) Το συμπέρασμα είναι πως δεν βγαίνει τίποτα με ό,τι και να πούμε. Έτσι θα τραβήξουμε, όπως πάμε...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ήρεμα κι αυτός): Θα σε αγαπώ, θα με αγαπάς... Ή όχι;

ΕΛΣΑ: Πάντα. Ό,τι και να γίνει. Και θα σ' εκτιμώ πάντα, ίδια πάντα. Γιατί σου αναγνωρίζω πως αξίζεις. Είσ' ευγενικός, βοηθάς ανθρώπους...

și pentru că am fost sinceră. Dar și eu te-am iubit, deși erai destul de mare față de mine.

ADRIANÓS: Nu da vina pe ani. Că vârsta mea a devenit obstacol să...

ELSA (*întrerupându-l*): ...Și când erai un student tânăr, acolo, la Viena, în prima ta căsătorie, nu ai căpătat copil.

ADRIANÓS: Nu am vrut. Am luat o nemțoaică. Înțelegeam că nu ne potriveam. Altă mentalitate. Și de asta ne-am despărțit.

ELSA (*în timp ce ploaia continuă*): După opt ani.

ADRIANÓS: Da. Dar de la început s-a dovedit că mariajul nu mergea. Deci, de ce aș fi adus pe lume un copil, într-o familie care s-ar fi dizolvat? Ca să-l încărcăm cu probleme?

ELSA: Pentru toate ai răspuns. Cum îl vrei. (*Cu calm.*) Concluzia este că nu iese nimic, cu orice am spune. O să continuăm așa cum mergem acum...

ADRIANÓS (*și el calm*): O să te iubesc, o să mă iubești... Sau nu?

ELSA: Totdeauna. Orice s-ar întâmpla. Și te voi prețui mereu, aceeași totdeauna. Pentru că recunosc că meriți. Ești politicoș și ajuți oameni...

ADRIANÓS (*cu modestie*): Hai, încetează acum. Dau tot ce pot, din suflet, pentru că și Dumnezeu mi-a dat mie, și contiuă să-mi dea. Și cel mai important dar de la El ești tu, femeia mea. Știi asta (*Îmbrățișând-o*) Elsa, te iubesc.

ELSA (*cu simplitate*): Și eu. Ți-am spus-o.

ADRIANÓS: Știu. Hai la culcare acum. Este târziu. Și sunt obosit. (*O lasă din brațe.*)

ELSA (*se apropie de casetă și adună fotografiile din jurul ei*): Te înțeleg. Dar nu mi-ai spus nimic din lumea de afară, nici o veste.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (με σεμνότητα): Έλα τώρα, πάψε. Δίνω ό,τι μπορώ με την ψυχή μου, γιατί κι ο Θεός μου έδωσε, κι εμένα, και μου δίνει. Και το πιο σπουδαίο που έχω δώρο του, είσαι συ, η γυναίκα μου. Το ξέρεις (Αγκαλιάζοντας την.) Έλσα, σε αγαπώ.

ΕΛΣΑ, απλά: Κι εγώ. Σου το έχω πει.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Το ξέρω. Πάμε τώρα για ύπνο. Είναι αργά. Κι είμαι κουρασμένος. (Την αφήνει απ' την αγκαλιά του.)

ΕΛΣΑ (ζυγώνει στην κασετίνα και μαζεύει από γύρω της τις φωτογραφίες): Σε καταλαβαίνω. Μα δεν μου είπες τίποτα απ' τον κόσμο έξω, κάποια είδηση.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δεν πέρασα ούτε απ' τη λέσχη, ούτε από το αναγνωστήριο για να μάθω κάτι νεότερο. Πήγα κατ' ευθείαν για τον τοκετό. Η μεγάλη είδηση μένει η χθεσινή. Πως αποφασίστηκε από τις δυνάμεις όλος ο στρατός ο σέρβικος να μεταφερθεί, με πολεμικά ιταλικά και γαλλικά, από την Αυλώνα εδώ, στην Κέρκυρα.

ΕΛΣΑ: Για προσωρινά;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Θα δούμε για πόσο καιρό. Σίγουρα για μήνες, ή και χρόνο.

ΕΛΣΑ: Που σημαίνει ότι;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Θα έχουμε αναστάτωση, προβλήματα. Είναι ένας στρατός σε κακό χάλι. Κι έρχεται μαζί και η κυβέρνηση, κι όλη η βουλή των Σέρβων. Πώς θα τους βολέψουμε; Που θα στεγαστούν όλοι αυτοί;...

ΕΛΣΑ: Θα βρούμε τρόπο...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Έτσι λέμε όλοι. Πάντως θα μας φέρουνε προβλήματα. Ο Θεός μαζί μας.

(Σβήνουν τα φώτα και μαζί με τη βροχή που συνεχίζεται ακούγεται κατάδηλη μουσική ως την αρχή της επόμενης σκηνής.)

ADRIANÓS: Nu am trecut nici pe la Club și nici pe la sala de lectură, ca să aflu ceva nou. M-am dus direct la naștere. Marea veste rămâne cea de ieri. Că s-a hotărât de toate forțele ca întreaga armată sârbă să fie mutată cu vase de război italiene și franceze de la Avlona aici, în Corfu.

ELSA: Provizoriu?

ADRIANÓS: Vom vedea pentru cât timp. Sigur, pentru luni întregi sau chiar pentru un an.

ELSA: Ceea ce înseamnă că?

ADRIANÓS: Vom avea tulburări și probleme. Este o armată într-o stare jalnică. Și vine cu ea și guvernul și tot parlamentul sârbilor. Cum o să-i aranjăm? Unde vor fi găzduiți toți aceștia?...

ELSA: Vom găsi o modalitate...

ADRIANÓS: Toți spunem așa. Oricum, ne vor crea probleme. Dumnezeu cu noi!

(Sting luminile și, împreună cu ploaia care continuă, se aude cu claritate muzică până la începutul scenei următoare.)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

(Στον ίδιο χώρο, άλλη μέρα. Εξακολουθεί ν'ακούγεται βροχή. Τώρα στη σκηνή είναι ο Αδριανός και ο Μίρκο.)

ΜΙΡΚΟ (δείχνει να ήρθε πριν από λίγο): Δυο ημέρες βρέχει.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Όταν πιάνει εδώ στην Κέρκυρα βροχή, δεν σταματάει.

ΜΙΡΚΟ: Το γνωρίζω από τότε. Όλο τον χειμώνα έβρεχε. Είχαμε μουλιάσει απ' το νερό μέσα στις σκηνές. Μούσκεμα τα ρούχα μας.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Θυμάμαι. Ο κόσμος του νησιού σάς έφερνε ολοένα άλλα για να αλλάζετε. Και πολλές κουβέρτες. Άδειαζε τα σπίτια του. Η γυναίκα μου πήγαινε κι αγόραζε καινούργιες...

ΜΙΡΚΟ: Μια από αυτές την πήρα μαζί μου, όταν φύγαμε. Λέω την αλήθεια.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μα εκεί που φτάσατε στη Χαλκιδική, στη Θεσσαλονίκη, οι Γάλλοι σας έδωσαν ό,τι χρειαζόταν ο στρατός σας. Κι αναδιοργανώθηκε για πόλεμο.

ΜΙΡΚΟ: Ναι, τα είχαμε όλα πλέον. Μα εγώ αυτή την κουβέρτα την εφύλαξα. Και την έχω πάντα. Μου είναι κάτι πιο πολύ απ' ό,τι είναι. Μου είναι...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κόβοντας τον): Δεν θέλω να ξέρω. Μη μου πείτε.

ΜΙΡΚΟ (συνεχίζοντας): Κι αυτή, και μια εικονίτσα...

SCENA A PATRA

(În același loc, în altă zi. Continuă să se audă ploaia. Pe scenă se află acum Andrianós și Mirko.)

MIRKO *(pare că a sosit cu puțin înainte)*: De două zile plouă.

ADRIANÓS: Când începe să plouă aici, în Corfu, nu se oprește.

MIRKO: Știu asta, de atunci. Toată iarna a plouat. Eram uzi de apă în corturi. Pline de apă, hainele noastre.

ADRIANÓS: Îmi amintesc. Oamenii de pe insulă vă tot aduceau altele să vă schimbați. Și multe pături. S-au golit casele lor. Nevasta mea s-a dus și a cumpărat noi...

MIRKO: Una dintre ele am luat-o cu mine, când am plecat. Recunosc.

ADRIANÓS: Dar acolo unde ați ajuns, în Halkidiki și Salonic, francezii v-au dat tot ce avea nevoie armata voastră. Și s-a reorganizat pentru război.

MIRKO: Da, aveam deja de toate. Dar eu am păstrat această pătură. Și încă o am. Pentru mine reprezintă mai mult decât este. Îmi este...

ADRIANÓS *(întrerupându-l)*: Nu vreau să știu. Nu-mi spuneți.

MIRKO *(continuând)*: Și aceasta și o iconiță...

ADRIANÓS *(întrerupându-l din nou)*: Nu-mi spuneți... *(Peste ultimul lui cuvânt se aude un tunet puternic.)*

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κόβοντας τον πάλι): Μη μου πείτε...
(Πάνω στην τελευταία του λέξη ακούγεται
δυνατή βροντή.)

ΜΙΡΚΟ: Κι όμως θα έπρεπε να ξέρετε όλα όσα
γίνηκαν με κείνη κι εμένα, που μας έδεσαν.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (σχεδόν παρακλητικά): Σεβαστείτε την...
Τώρα αυτή έχει φύγει...

ΜΙΡΚΟ: Μένει όμως η μνήμη της, η αλήθεια της.
Οι ώρες που ζήσαμε ..

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ενοχλημένος): Που ζήσατε;

ΜΙΡΚΟ: Ναι, όλες. Και πιο πολύ η τελευταία
αντάμωση. Μια νύχτα.

(Ακούγεται μελαγχολική γλυκιά μουσική και σβήνουν
τα φώτα. Η μουσική μαζί με ήχο ελαφρού αγέρα δένει
την επόμενη σκηνή.)

MIRKO: Și totuși, ar trebui să știți tot ce s-a întâmplat cu ea și cu mine, ce ne-a legat.

ADRIANÓS (*aproape rugător*): Respectați-o... Ea s-a dus de-acum...

MIRKO: Rămâne însă amintirea ei, adevărul ei. Orele pe care le-am trăit...

ADRIANÓS (*deranjat*): Pe care le-ați trăit?

MIRKO: Da, toate. Și cel mai mult, ultima întâlnire. O noapte.

(Se aude o muzică dulce melancolică și luminile se sting. Muzica și sunetul de briză ușoară face legătura cu scena următoare.)

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

(Χώρος δίχως σκηνικό. Ίσως σε μιαν άκρη της σκηνής. Από ήχους που ακούγονται – φλοίσβος και μακρινή βοή κάποιου καραβιού – εννοείται πως είναι κοντά σε μια έρημη ακτή. Είναι προχωρημένο δειλινό.

Η Έλσα μόνη με μια μπέρτα πάνω από το φόρεμά της που της καλύπτει και το κεφάλι έτσι που να κρύβεται αρκετά. Περιμένει. Ακούγεται από μακριά το γνωστό δημόσιο ρολόι να σημαίνει επτά. Και στη συνέχεια η φωνή της μαλακή σαν να εκφράζει τη σκέψη της.)

ΕΑΣΑ: Ανησυχώ μήπως δεν μπορέσεις να έρθεις. Αργείς... Ίσως να σ' εμποδίζει κάτι στη μονάδα. Θα περιμένω... θα περιμένω... Ακόμη κι αν γυρίσει ο άντρας μου στο σπίτι και δεν με βρει. Το ξέρω, δεν θα πει τίποτα κι ας μαντεύει ότι σε αγαπώ, ότι ήρθα κρυφά να σε συναντήσω. Ελπίζει πως αυτό που ζω θα περάσει, αφού τώρα οι Σέρβοι φεύγετε από εδώ. Ήρθε η ώρα. Όμως αν δεν σταθεί δυνατό ν' ανταμώσουμε τώρα, χανόμαστε. Πώς θα σου μηνύσω για άλλη συνάντηση; Πότε; Πού; Φεύγεις, χανόμαστε... (Από κάπου κοντά ακούγεται η φωνή του Μίρκο.)

ΜΙΡΚΟ (χαμηλά): Έλσα!

ΕΛΣΑ (με ανακούφιση κοιτώντας προς το μέρος της φωνής): Ευτυχώς... Ήρθε. (Προβάλλει ο Μίρκο φορώντας χιτώνιο που του σκεπάζει τα ρούχα, και καπέλο στρατιωτικό, της εποχής. Έρχεται

SCENA A CINCEA

(Loc fără decor. Poate într-un colț de scenă. După zgomotele care se aud – murmurul mării și vuiet îndepărtat de corabie – se înțelege că este aproape de un țărm pustiu. Este un apus de soare întârziat.)

Elsa, singură, cu o pelerină peste rochie, care-i acoperă și capul, suficient pentru a se ascunde. Așteaptă. Se aude de departe cunoscutul ceas public care bate ora șapte. Și apoi, vocea ei blândă, ca și cum și-ar exprima gândul.)

ELSA: Îmi fac griji, poate nu poți să vii. Întârzii... Poate te împiedică ceva în unitate. O să aștept... o să aștept... Chiar dacă se întoarce soțul meu acasă și nu mă găsește. Știu, nu va spune nimic, chiar dacă bănuiește că te iubesc, că am venit în secret să te întâlnesc. Speră că ceea ce trăiesc va trece, pentru că acum voi, sârbii, plecați de aici. E timpul. Dar, dacă nu va fi posibil să ne întâlnim acum, suntem pierduți. Cum să te anunț de o altă întâlnire? Când? Unde? Pleci, ne pierdem... *(De undeva de aproape se aude vocea lui Mirko.)*

MIRKO *(în șoaptă)*: Elsa!

ELSA *(cu ușurare, privind către locul de unde vine vocea)*: Din fericire... A venit. *(Apare Mirko, purtând o tunică militară care-i acoperă hainele, și o bonetă militară de epocă. Vine alergând lângă ea și o îmbrățișează, îi sărută mâinile.)*

ELSA *(privindu-l)*: Pregătit. Pleci la noapte?

τρέχοντας κοντά και την αγκαλιάζει, της φιλά τα χέρια.)

ΕΛΣΑ (κοιτώντας τον): Έτοιμος. Φεύγεις τη νύχτα;

ΜΙΡΚΟ: Εγώ, όχι. Με κρατούν ακόμα λίγες μέρες. Δεν χωράμε όλοι στα καράβια. Έρχονται κι άλλα από το Μπάρι και τη Μασσαλία.

ΕΛΣΑ: Το άκουσα.

ΜΙΡΚΟ: Κι είναι και το άλλο. Μ' έβαλαν σε μια υπηρεσία για γραφέα. Μαζί μ' ένα θαυμάσιο παιδί που γράφει και ποιήματα. Μπόιτς τον λένε. Μιλούτιν Μπόιτς. Κάνουμε καταλόγους κι οι δυο. Πόσοι μπαίνουν και ποιοι σε κάθε καράβι. Θα χρειαστεί γι' αυτό να μείνουμε εδώ κι άλλες ημέρες.

ΕΛΣΑ: Θα φύγετε όμως κι εσείς...

ΜΙΡΚΟ: Σίγουρα. Πάμε για πόλεμο πάλι. Μας περιμένει όλους η πατρίδα. (Μελαγχολικά.) Όσους ζήσαμε... Αρκετά μας κρατήσατε εδώ. Τέσσερις μήνες...

ΕΛΣΑ: Φέρατε στον τόπο άλλη ζωή. Γίνηκαν τόσα πολλά στο διάστημα αυτό... Θάνατοι... Γάμοι... Έδειξε ο κόσμος πως τίποτα δεν μας χωρίζει από σας. Έλληνες - Σέρβοι είμαστε αδελφοί.

ΜΙΡΚΟ: Ορθόδοξοι κι εσείς κι εμείς. Τα ιερά της πίστης του δικού μας λαού είν' εδώ στην Ελλάδα, στον Άθω.

ΕΛΣΑ: Το ξέρω. Στο Χιλιαντάρι.

ΜΙΡΚΟ: Θα πάω κάποια μέρα για προσκύνημα. Το έχω σκοπό. Εκεί κοντά θα στρατοπεδεύσουμε, στη Χαλκιδική. Το Άγιο Όρος βρίσκεται εκεί. Θα μείνω λίγο στη μονή και θα κάνω μνημόσυνο για τους αδελφούς μου τους δύο, που ρίχτηκαν στη θάλασσα εδώ, και για τον άλλον, που πέθανε όταν ερχόμασταν στην υποχώρηση. Έτρεχε το αίμα του.

ΕΛΣΑ (μισορωτώντας): Στέφαν τον λέγαν εκείνον.

MIRKO: Eu, nu. Mă rețin câteva zile încă. Nu încăpem toți pe nave. Mai vin altele de la Bari și din Marsilia.

ELSA: Am auzit asta.

MIRKO: Și mai este ceva. M-au pus într-un serviciu cu muncă de birou. Împreună cu un tânăr minunat care scrie și poezii. Bojić se numește. Milutin Bojić⁷. Completăm amândoi tabele. Câți intră și cine, pe fiecare navă. De aceea va fi nevoie să rămânem aici și alte câteva zile.

ELSA: Veți pleca însă și voi...

MIRKO: Desigur. Plecăm la război iar. Ne așteaptă pe toți patria. (*Cu melancolie.*) Pe câți am supraviețuit... Ne-ați ținut destul aici. Patru luni...

ELSA: Ați adus în acest loc altă viață. S-au întâmplat atât de multe în acest timp... Decese... Căsătorii... Lumea a arătat că nu ne deosebește nimic de voi. Greci și sârbi, frați suntem.

MIRKO: Ortodocși, și voi și noi. Sanctuarele credinței poporului nostru sunt aici, în Grecia, pe muntele Athos.

ELSA: Cunosc asta. La Hiliandár⁸.

MIRKO: Voi merge într-o zi în pelerinaj. O am în plan. Vom campa acolo, aproape, în Halkidikí. Muntele Sfânt se află acolo. Voi sta pentru puțin timp în

⁷ Milutin Bojić (7 mai 1892 - 25 octombrie 1917) a fost un poet sârb, critic de teatru, dramaturg și soldat. S-a evidențiat în timpul războaielor din Balcani, scriind despre experiențele sale în teritoriile recent eliberate de sub stăpânirea Imperiul Otoman. În octombrie 1915, armata sârbă a fost copleșită de o invazie combinată austro-ungară, bulgară și germană și a fost forțată să se retragă în Grecia neutră prin Albania. La începutul anului 1916, Bojić a ajuns pe insula grecească Corfu, unde a fost recrutat să lucreze pentru serviciul militar sârb. Popularitatea lui Bojić a crescut exponențial după moartea acestuia. Multe dintre poeziile sale au primit o largă apreciere critică pentru că ilustrau retragerea armatei sârbe în timpul iernii 1915-'16 și șederea sa în Corfu, unde mii de soldați au cedat bolilor și epuizării și au fost îngropați în mare. Opera lui Bojić a rămas populară în Iugoslavia pentru cea mai mare parte a secolului al XX-lea, întărindu-și reputația unuia dintre cei mai mari poeți sârbi din perioada romantică.

⁸ Mănăstirea sârbă Hilandar a fost înființată la sfârșitul secolului al XII-lea.

ΜΙΡΚΟ: Το θυμάσαι.

ΕΛΣΑ: Και τούτους, που τέλειωσαν εδώ. Γιόβαν...

ΜΙΡΚΟ (προσθέτοντας): ...και Πέτρε.

ΕΛΣΑ (επαναλαμβάνει σκεπτικά): Γιόβαν και Πέτρε...

ΜΙΡΚΟ: Δηλαδή ελληνικά Γιάννη και Πέτρο.

ΕΛΣΑ (πάλι σκεπτικά, σαν ηχώ: Γιάννη και Πέτρο.

(Κι αμέσως βγάζοντας από τον κόρφο της μια εικονίτσα, σαν φυλαχτό.) Σου έφερα μια εικονίτσα. Μικρή. Να την έχεις επάνω σου πάντα. Να σε φυλάει. (Καθώς του τη δίνει.) Θα 'ναι μαζί σου κι η σκέψη μου... Πάντα.

ΜΙΡΚΟ (την παίρνει και τη φιλά): Σ' ευχαριστώ. (Κοιτώντας την.) Η Παναγία!..

ΕΛΣΑ (εύχεται με συγκίνηση): Πάντα μαζί σου. Να γυρίσεις καλά...

ΜΙΡΚΟ: Να παν όλα καλά. Να με δει πάλι η μάνα μου, που άλλον δεν έχει πλέον... Μονάχα εμένα.

ΕΛΣΑ: Τη δύστυχη... (Δείχνει να ζαλίζεται, να αισθάνεται άσχημα.)

ΜΙΡΚΟ (βλέποντάς την): Τι έχεις;

ΕΛΣΑ, κάνοντας προσπάθεια να συνέλθει: Τίποτα σπουδαίο... Από προχθές μου έρχονται ζαλάδες... Μια αδιαθεσία, θα μου περάσει.

ΜΙΡΚΟ: Να μου πεις...

ΕΛΣΑ: Αν θ' ανταμωθούμε πάλι. Αν..

ΜΙΡΚΟ: Σου είπα, θα έχω μέρες ακόμη εδώ.

ΕΛΣΑ: Ο άνδρας μου θέλει τώρα το Πάσχα να πάμε στο κτήμα μας. Είναι μακριά απ' την πόλη, στο νότιο μέρος του νησιού. Θα βλέπω από εκεί τα ξένα καράβια που θα σας παίρνουν και θα λέω «Μέσα σ' ένα απ' αυτά, ίσως σε τούτο, είναι κι ο αγαπημένος μου, ο άντρας που... (Σταματάει τη φράση της σαν να σκέφτεται.)

ΜΙΡΚΟ (αμέσως): Ο άντρας που...

mânăstire și voi face parastas pentru cei doi frați ai mei care au fost aruncați în mare aici și pentru celălalt, care a murit când ne retrăgeam. I s-a scurs sângele.

ELSA (*întrebând pe jumătate*): Ștefan se numea acela.

MIRKO: Ții minte.

ELSA: Și pe cei care s-au sfârșit aici. Iovan...

MIRKO, *adăugând*: ...și Petre.

ELSA (*repetă, pe gânduri*): Iovan și Petre...

MIRKO: Adică, grecește, Iannis și Petros.

ELSA (*tot pe gânduri, ca un ecou*): Iannis și Petros.
(*Și imediat scoțând de la sân o iconiță, ca o amuletă.*)
Ți-am adus o iconiță. Mică. Să o ai asupra ta mereu.
Să te protejeze. (*În timp ce i-o dă.*) Va fi cu tine și gândul meu... Întotdeauna.

MIRKO (*o ia și o sărută*): Îți mulțumesc. (*Privind-o.*)
Fecioara!

ELSA (*îi urează cu emoție*): Să fie mereu cu tine. Să te întorci cu bine...

MIRKO: Să meargă totul bine. Să mă vadă iar mama, care nu mai are altul... Doar pe mine.

ELSA: Nefericita... (*Pare că amețește, că se simte rău.*)

MIRKO (*văzând-o*): Ce ai?

ELSA (*facând efort să-și revină*): Nimic important... De alaltăieri am amețeli... O indispoziție, o să-mi treacă.

MIRKO: Să-mi spui...

ELSA: Dacă o să ne revedem iar. Dacă...

MIRKO: Ți-am spus, voi avea mai multe zile aici.

ELSA: Soțul meu vrea acum, de Paște, să mergem la proprietatea noastră. Este departe de oraș, în partea de sud a insulei. O să văd de acolo navele străine care vă vor lua și voi spune „Într-una dintre acestea, probabil în aceasta, este și iubitul

ΕΛΣΑ (αινιγματικά): ... που μου τα έδωσε ... όλα.

ΜΙΡΚΟ (χαμένα): Όλα;

ΕΛΣΑ (αινιγματικά): Ελπίζω...

ΜΙΡΚΟ (ενώ ακούγεται μακρινή σάλπιγγα στρατού):
Δεν σε καταλαβαίνω.

ΕΛΣΑ: Μπορεί ούτε κι εγώ η ίδια τον εαυτό μου.

Βλέπεις... απ' τη συγκίνησή μου που χωρίζουμε...

Πρέπει τώρα να φύγεις, ακούγεται η σάλπιγγα.

ΜΙΡΚΟ: Πρέπει, το ξέρω.

ΕΛΣΑ (με συγκίνηση, ενώ του προσφέρει τα χείλη

της): Φίλησέ με μόνο... Κανείς δεν μας βλέπει.

Φίλα με...

ΜΙΡΚΟ (την αγκαλιάζει περίπαθα και τη φιλά):

Αγάπη μου, θα μου είσαι πάντα αλησμόνητη...

(Ακούγεται ωραία συγκινητική μουσική και τα φώτα
σβήνουν για ν' ακολουθήσει η επόμενη σκηνή.)

meu, bărbatul care... (*Își întrerupe fraza, ca și cum s-ar gândi.*)

MIRKO (*imediat*): Bărbatul care...

ELSA (*emigmatică*): ... care mi-a dat... totul.

MIRKO (*dus pe gânduri*): Totul?

ELSA (*misterios*): Sper...

MIRKO (*în timp ce se aude la distanță o goarnă de armată*):
Nu te înțeleg.

ELSA: Poate că nici eu însămi nu mă înțeleg. Vezi tu...
de emoție că ne despărțim... Trebuie să pleci acum,
se aude trompeta.

MIRKO: Trebuie, o știu.

ELSA (*cu emoție, în timp ce îi oferă buzele sale*): Sărută-mă,
doar... Nimeni nu ne vede. Sărută-mă...

MIRKO (*o îmbrățișează cu pasiune și o sărută*): Dragostea
mea, n-o să te uit nici o clipă...

(*Se aude o muzică frumoasă, emoționantă și luminile se sting
pentru ca să urmeze scena următoare.*)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

(Όταν η σκηνή φωτίζεται βρισκόμαστε πάλι στο γραφείο του Αδριανού. Συνεχίζεται η ίδια σκηνή με αυτόν και τον Μίρκο. Εξακολουθεί η βροχή όπως πριν. Ο Μίρκο φαίνεται σαν χαμένος σε σκέψεις.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (προσέχοντάς τον): Τι σκέφτεστε;

ΜΙΡΚΟ (σαν να συνέρχεται, δικαιολογείται): Τίποτα...
Θυμόμουν...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δικά σας;

ΜΙΡΚΟ: Δικά μου. Πάμε πάρα κάτω, συνεχίζουμε.
(Ακούγεται δυνατή βροντή.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κοντά στο παράθυρο, με νεύρο): Όχι, κι αυτή η βροχή. Μας κρατάει μέσα. Κι έχω τόσα έξω. Πότε Οα προλάβω.

ΜΙΡΚΟ: Κι εγώ, μόλις σταματήσει η βροχή, έχω να πάω εκεί...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (αυθόρμητα): Πού;

ΜΙΡΚΟ: Τι ρωτάτε; Ξέρετε. Βρήκατε στον τάφο της λουλούδια. Σας είδα χθες, από μακριά στο κοιμητήριο, που κι εσείς της φέρνατε λουλούδια.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πάν τα τη θυμάμαι. Κι έχω ορίσει άνθρωπο εκεί για να της ανάβει το καντήλι.

ΜΙΡΚΟ: Το ξέρω, το είδα. Μα εχθές, σαν βρήκατε εκεί τ'άλλα λουλούδια, τα δικά μου, δεν αναρωτηθήκατε ποιος να της τα πήγε;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Όχι. Σκέφτηκα πως ήταν απ'την αδελφή της. Πάει κι αυτή ακόμη, τακτικά. Γιατί να σκεφτώ «από έναν ξένο»;

SCENA A ȘASEA

(Când scena este iluminată, ne aflăm iar în biroul lui Adrianós. Continuă aceeași scenă între el și Mirko. Continuă ploaia ca și mai înainte. Mirko pare pierdut în gânduri.)

ADRIANÓS *(observându-l)*: La ce vă gândiți?

MIRKO *(parcă își revine, se justifică)*: La nimic... Îmi aduceam aminte...

ADRIANÓS: Lucruri personale?

MIRKO: De ale mele. Să mergem mai departe, continuăm. *(Se aude un tunet puternic.)*

ADRIANÓS *(aproape de fereastră, cu nervozitate)*: Of, și ploaia aceasta. Ne ține înăuntru. Și am atâtea de făcut afară. Când o să apuc?

MIRKO: Și eu, cum se oprește ploaia, trebuie să mă duc acolo...

ADRIANÓS *(spontan)*: Unde?

MIRKO: De ce întrebați? Știți. Ați găsit la mormântul ei flori. V-am văzut ieri, de departe, la cimitir, unde i-ați dus și dumneavoastră flori.

ADRIANÓS: Întotdeauna îmi aduc aminte de ea. Și am pus om acolo să îi aprindă candela.

MIRKO: Știu, am văzut. Dar ieri, găsind acolo celelalte flori, pe ale mele, nu v-ați întrebat cine să i le fi dus?

ADRIANÓS: Nu. M-am gândit că erau de la sora ei. Mai merge și aceasta, regulat. De ce să gândesc „de la un străin”?

ΜΙΡΚΟ: Γιατί... Ξένος δεν της είμαι. Και το ξέρετε.
Σας τα είπε όλα. Και γι' αυτό έφυγε από εδώ,
μέσα από το σπίτι της.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (αμυνόμενος): Πώς τα βγάζετε αυτά; Εσείς,
όλος ο στρατός σας, είχατε ήδη φύγει από την
Κέρκυρα όταν η Έλσα πήγε στην Τεργέστη. Σας
πήρανε πάλι τα καράβια... Ήταν ήδη Μάιος...

ΜΙΡΚΟ: Μου έγραψε από εκεί, απ' την Τεργέστη. Μου
έλεγε ότι πλέον χωρίσατε κι ότι πήγε εκεί πέρα
για να πάρει χρήματα από ασφάλειες που της
είχε αφήσει με τη διαθήκη του ο πατέρας τους. Να
μπορεί να ζει με αυτά τα χρήματα. Μου έφτασε το
γράμμα της, ύστερα από μήνες στο στρατόπεδο,
με βρήκε. Και με αναστάτωσε. Μου έβαλε σκοπό...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ανήσυχα): Τι;

ΜΙΡΚΟ: Να έρθω κάποια μέρα...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κόβοντας τον): Μετά από επτά χρόνια;

ΜΙΡΚΟ: Τώρα μόλις μπόρεσα. Τόσα χρόνια είχαμε
πόλεμο και πείνα, στην πατρίδα μου. Εξαθλίωση.
Πάλευα να χτίσω, σηκώνοντας μονάχος μου τις
πέτρες, το πατρικό μας σπίτι, που είχανε γκρεμίσει
οι Αυστριακοί. Σε καλύβι έμενα ως τώρα κι είχα και
τη μάνα μου εκεί. Τώρα έχω το σπίτι μας για να
βάλω μέσα το παιδί και μπορούμε όλοι να ζήσουμε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (φοβισμένα): Ποιο παιδί εννοείτε;

ΜΙΡΚΟ: Αυτό που έχω εδώ και μου μεγαλώσατε. Το
παιδί της Έλσας.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (άγρια): Είστε καλά; Το παιδί αυτό είναι
δικό μου!

ΜΙΡΚΟ: Ψέματα μου λέτε. Είναι παιδί μου.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (άγρια): Όχι! Όχι! Όχι!

ΜΙΡΚΟ: Σας καταλαβαίνω. Νιώθω πως το αγαπήσατε
γιατί είναι το παιδί αυτής που αγαπήσατε. Και
σας ευχαριστώ που μου το φτάσατε ως αυτή

MIRKO: Pentru că... nu-i sunt străin. Și știți asta. V-a spus totul. Și de asta a plecat de aici, din casa ei.

ADRIANÓS (*apărându-se*): De unde le scoateți pe astea? Voi, toată armata voastră, erați deja plecați din Corfu când Elsa a mers la Trieste. V-au luat iar navele... Era deja luna mai...

MIRKO: Mi-a scris de acolo, de la Trieste. Îmi zicea că deja v-ați despărțit și că s-a dus acolo să ia bani de la asigurări pe care i le lăsase cu testament tatăl lor. Să poată trăi cu acești bani. Scrisoarea ei mi-a sosit, după luni de lagăr, m-a găsit. Și m-a zguduit. Mi-a dat un țel...

ADRIANÓS (*cu neliniște*): Care?

MIRKO: Să vin într-o zi...

ADRIANÓS (*întrerupându-l*): După șapte ani?

MIRKO: Abia acum am putut. Atâția ani am avut război și foamete în țara mea. Nefericire. M-am luptat să construiesc, ridicând singur pietrele, casa noastră părintească pe care austriecii o dărmaseră. Până acum am stat în colibă și am avut-o acolo și pe mama. Acum am casa noastră să stea în ea copilul și putem să trăim cu toții.

ADRIANÓS (*cu teamă*): La ce copil vă referiți?

MIRKO: La cel pe care îl am aici și pe care mi l-ați crescut. Copilul Elsei.

ADRIANÓS (*cu sălbăticie*): Sunteți întreg la minte? Copilul acesta este al meu!

MIRKO: Îmi spuneți minciuni. Este copilul meu.

ADRIANÓS (*cu sălbăticie*): Nu ! Nu! Nu!

MIRKO: Vă înțeleg. Simt că l-ați îndrăgit pentru că este copilul aceleia pe care ați iubit-o. Și vă mulțumesc că mi l-ați îngrijit până în ziua aceasta, dar nu vi-l las. Care părinte își dăruiește copilul, chiar și atunci

τη μέρα, μα δεν σας το αφήνω. Ποιος γονιός χαρίζει το παιδί του, ακόμα κι όταν εκτιμάει αυτόν που το θέλει. Να σας δώσω το αίμα μου, αν μου το ζητάτε, μα όχι το παιδί μου!

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μα δεν είναι το παιδί δικό σου! Ό,τι και να πεις!..

ΜΙΡΚΟ: Τότε, γιατί η Έλσα έφυγε απ' το σπίτι της; Γιατί σ' εγκατέλειψε;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (σε αδιέξοδο, ψάχνοντας): Ήταν μια τρέλα της, για λίγο... Γύρισε ξανά πίσω στην Κέρκυρα, από την Τεργέστη.

ΜΙΡΚΟ (έντονα): Πώς; Πότε; Τ' άκουσα από τρίτους, και τα ξέρω. Γιατί εγώ, απ' όταν μου έφτασε το γράμμα της, πάντα είχα την έγνοια μου σε αυτήν. Και μακριά της, ήμουν κοντά της. Της το όφειλα. Γιατί τότε που όλα έσβηναν για μένα και ξεψύχαγα κι εγώ σαν και τ' αδελφια μου, που θάφτηκαν μες στην κρύα θάλασσα εδώ, αυτή ήρθε φως και ζέστα μέσα μου και μ' έπεισε ότι υπάρχω ακόμα, ότι μένω άντρας για να μ' ερωτεύονται. Αυτή με τον έρωτά της μου έδειξε ότι ζω.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (άγρια, επιτακτικά): Πάψε!.. Μες στο σπίτι μου ήρθες να μου πεις ότι τη γυναίκα μου την ξελόγιασες. Αχρείε!..

ΜΙΡΚΟ: Ήρθα για να πάρω το παιδί μας. Και να σας πω τίμια, θαρρετά, πως σας ευχαριστώ για όσα καλά μου κάνατε. Και παντοτινά.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (απελπισμένα): Πώς μ' ευχαριστείς; Έτσι, με θράσος;

ΜΙΡΚΟ (ήρεμα): Σκεφτείτε πώς αυτό το παιδάκι ήρθε σ' εσάς. Θυμηθείτε ήρεμα. Αν και δεν θα το λησμονήσατε ποτέ. Θυμηθείτε και τα ξαναλέμε!.. Εδώ είμαστε!

(Ακούγεται έντονη μουσική, σβήνουν τα φώτα.)

când îl prețuiește pe cel care îl vrea? Să vă dau sângele meu, dacă mi-l cereți, dar nu copilul!

ADRIANÓS: Dar nu e copilul tău! Orice ai spune!..

MIRKO: Atunci, de ce a plecat Elsa de la casa ei? De ce te-a părăsit?

ADRIANÓS (*în impas, căutând*): A fost o nebunie de-a ei, pentru puțin timp... S-a întors înapoi în Corfu din Trieste.

MIRKO (*furios*): Cum? Când? Am auzit-o de la alții și cunosc. Pentru că de când a ajuns la mine scrisoarea ei, am fost întotdeauna îngrijorat pentru ea. Și departe de ea, îi eram aproape. Îi datoram asta. Pentru că atunci când totul se sfârșea pentru mine și îmi dădeam duhul, și eu ca și frații mei îngropați în marea rece de aici, a venit ca lumină și căldură în mine și m-a convins că încă mai exist, că rămân un bărbat care să fie iubit. Ea, cu dragostea ei, mi-a arătat că trăiesc.

ADRIANÓS (*sălbatec, imperativ*): Încetează!.. Ai venit în casa mea să îmi spui că mi-ai sedus nevasta. Canalie!...

MIRKO: Am venit să iau copilul nostru. Și să vă spun în mod cinstit, cu curaj, că vă sunt recunoscător pentru tot binele pe care mi l-ați făcut. Și pentru totdeauna.

ADRIANÓS (*cu disperare*): Cum îmi mulțumești? Așa, cu obrăznicie?

MIRKO (*cu calm*): Gândiți-vă cum a sosit acest copil la dumneavoastră. Amintiți-vă cu calm. Deși sigur nu ați uitat niciodată. Amintiți-vă și vom vorbi din nou... Aici suntem!

(*Se aude o muzică puternică, se sting luminile.*)

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

(Στον ίδιο χώρο. Συνέχεια της σκηνής που προηγήθηκε. Είναι μόνος ο Αδριανός, φανερά ταραγμένος. Μονολογεί εκφράζοντας τις σκέψεις του και τα αισθήματά του.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Είχε θέληση, θάρρος. Τα λόγια του με τάραξαν, κι ας μου μιλούσε ευγενικά, με σεβασμό. Τον μίσησα μεμιάς, μέχρι θανάτου. Πεθύμησα να ήτανε να μην υπάρχει, να τον σκοτώνα! (Συνέρχεται από την οργή του, με αποτροπιασμό.) Όχι, όχι!.. Ποτέ δεν θα φτάσω μια τέτοια πράξη, να τον σκοτώσω εγώ! Ποτέ! Δεν είναι στον χαρακτήρα μου το έγκλημα. Αν και θα ήταν εύκολο... κάποιος στο σκοτάδι... μες στην αναστάτωση με τους Ιταλούς που χτυπούν αμάχους, να... (Σταματάει πάλι απότομα τη σκέψη του.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (με αποτροπιασμό): Όχι! Ούτε σκέψη! Προς Θεού. (Ζυγώνει αναστατωμένος στο γραφείο, ξεκλειδώνει ένα συρτάρι και βγάζει ένα περιστρόφο. Το αδειάζει αμέσως ταραγμένα, παίρνει τις σφαίρες στη χούφτα του και φτάνει στο παράθυρο.) Να μην υπάρχουν σφαίρες μες στο σπίτι. (Ανοίγει το

PARTEA A DOUA

SCENA A ȘAPTEA

(În același loc. Urmarea scenei precedente. Adrianós este singur, evident supărat. Monologhează, exprimându-și gândurile și sentimentele.)

ADRIANÓS: A avut voință și curaj. Cuvintele lui m-au cutremurat, deși mi-a vorbit politicos, cu respect. L-am urât imediat, până la moarte. Mi-am dorit ca să nu fi existat, să-l fi omorât! *(Își revine din mânie, cu groază.)* Nu, nu! ... Nu voi face un asemenea gest, să îl omor eu însumi! Niciodată! Nu este în caracterul meu crima. Deși ar fi ușor... cineva în întuneric... în mijlocul tulburării cu italienii care lovesc civili, să... *(Își oprește brusc gândurile.)*

ADRIANÓS *(cu groază)*: Nu! Nici gând! Pentru Dumnezeu! *(Se aproprie supărat de birou, deschide un sertar și scoate un revolver. Îl golește imediat, confuz, ia gloanțele în pumn și ajunge la fereastră.)* Să nu existe gloanțe în casă. *(Deschide fereastra și le aruncă afară. Dar îngheață la vederea celor de pe drum.)*

ADRIANÓS: Stă acolo, sub ștreășină. Vizavi. Nu pleacă. Ce așteaptă? Cumva, să vadă copilul pe care servitoarea îl va aduce de la mătușa lui? Mi-e teamă de o astfel de întâlnire. Ce îi poate

παράθυρο και τις πετά έξω. Μα παγώνει με ό,τι βλέπει στον δρόμο.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Στέκεται εκεί, κάτω απ' το υπόστεγο. Απέναντι. Δεν φεύγει. Τι περιμένει; Μήπως να δει το παιδί που θα το φέρνει η υπηρέτρια απ' τη θεία του; Τη φοβάμαι μια τέτοια συνάντηση. Τι μπορεί να πει στο παιδί, να το αναστατώσει. Πρέπει να το πάω το παιδί αλλού, να μην το δει. *(Με ανακούφιση, προσέχοντας έξω κάτω και μισοκρυμμένος πίσω απ' την κουρτίνα.)* Μα να... ευτυχώς... Ποια είναι αυτή που τον πλησιάζει; Του μιλά; Φεύγουνε μαζί κάτω απ' τη στοά. Ώριμη γυναίκα. Δεν την ξέρω. *(Κλείνει το παράθυρο, έρχεται πιο μέσα.)*

ΑΔΡΙΑΝΟΣ *(σκεφτικά)*: Κι αυτό πάλι που είπε; «Θυμηθείτε...» Δες και ποτέ ξέχασα; Όλα τα ζω πάλι μες στη σκέψη μου... Όλα... Κι αυτό το ταξίδι στην Τεργέστη. Πώς την βρήκα εκεί... Πού ανταμώσαμε.

(Ακούγεται αμέσως μουσική και σχεδόν σειρήνες καραβιών που φτάνουν σ' ένα λιμάνι. Όταν σε λίγο μουσική και ήχοι παύουν αρχίζει η επόμενη σκηνή.)

spune copilului, să îl supere. Trebuie să duc copilul în altă parte, să nu îl vadă. *(Cu ușurare, scrutând afară jos și pe jumătate ascuns în spatele perdelei.)* Dar... din fericire... Cine este aceea care se apropie de el? Vorbește cu el? Pleacă împreună pe sub arcadă. Femeie matură. Nu o cunosc. *(Închide fereastra, vine mai în interior.)*

ADRIANÓS *(pe gânduri)*: Și ceea ce a spus, încă? "Amintiți-vă..." Ca și cum aș fi uitat vreodată!? Trăiesc totul din nou în minte... Tot... Și această călătorie la Trieste. Cum am găsit-o acolo... Unde ne-am întâlnit.

(În apropiere se aude muzică și imediat sirene de nave care sosesc într-un port. Când, peste puțin, muzica și sunetele se opresc, începe următoarea scenă.)

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

(Στην Τεργέστη. Σ' έναν χώρο που δεν χρειάζεται να καθοριστεί εάν οι συνθήκες της παράστασης δεν το επιτρέπουν. Είναι ο Αδριανός και η Έλσα. Και οι δύο με μπέρτες. Αυτός και με καπέλο.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δεν καταλαβαίνω γιατί όρισε να συναντηθούμε έξω απ' το σπίτι όπου μένεις.

ΕΛΣΑ: Έτσι έπρεπε. Εκεί θα αισθανόσουν άσχημα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Γιατί;

ΕΛΣΑ: Σε καταλαβαίνω. Βέβαια, έφυγα απ' το σπίτι το δικό μας, σ' εγκατέλειψα και κανονικά πρέπει τώρα πλέον να βλέπομαστε ήρεμα (Διορθώνοντας.) Όποτε βλέπομαστε... Και εάν... Να μην προκαλεί ο ένας τον άλλον με κάτι δυσάρεστο γι' αυτόν. Κάτι ίσως που θα τον πληγώνει... σιωπηλά. Γι' αυτό είπα να μην ανταμώσουμε εκεί, να μη βλέπεις το...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ, κόβοντας την πριν αυτή να ολοκληρώσει: Καλά, καλά... δεν φέρνω καμιά αντίρρηση για τον τόπο που όρισε αν και...

ΕΛΣΑ: Αν και...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Το ενδιαφέρον μου δεν παύει. Γιατί κι εάν χωρίσαμε κι ήρθες εδώ πέρα στην Τεργέστη, τόσα χρόνια που ήμασταν μαζί, σύζυγοι άψογοι, δεν διαγράφονται. Για μια ζάλη έρωτα, εφήμερη, δεν σβήνεις τον άνθρωπο που ήταν σύντροφός σου. Τόνη γνοιάζεσαι. Γι' αυτό ήρθα, Έλσα, να σε βρω.

ΕΛΣΑ: Το εκτιμώ. Έκανες ολόκληρο ταξίδι.

SCENA A OPTA

(În Trieste. Într-un spațiu care nu trebuie determinat, dacă condițiile spectacolului nu o permit. Sunt Adrianós și Elsa. Amândoi cu pelerine. El și cu o bonetă militară.)

ADRIANÓS: Nu înțeleg de ce ai hotărât să ne întâlnim lângă casa în care locuiești.

ELSA: Așa trebuia. Acolo m-aș fi simțit rău.

ADRIANÓS: De ce?

ELSA: Te înțeleg. Desigur, am plecat de acasă, te-am părăsit, și în mod normal, acum trebuie să ne vedem cu calm *(Corectând)*. Când ne vedem... Și dacă... Să nu provoace unul pe celălalt cu ceva neplăcut pentru acesta. Poate ceva care îl va răni... în tăcere. De aceea am spus să nu ne întâlnim acolo, să nu vezi...

ADRIANÓS *(întrerupând-o înainte ca aceasta să termine)*: Bine, bine... Nu aduc nici o obiecție locului pe care l-ai stabilit deși...

ELSA: Deși?..

ADRIANÓS: Interesul meu nu se termină. Pentru că, deși ne-am despărțit și ai venit aici la Trieste, nu se șterg atâția ani câți am fost împreună, niște soți impecabili. Pentru o dragoste ametoitoare și efemeră, nu ștergi omul care ți-a fost partener. Îți pasă de el. De asta am venit, Elsa, să te găsesc.

ELSA: Apreciez asta. Ai făcut o călătorie întreagă.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Χρόνια είχα να έρθω στην Τεργέστη. Από τότε... που ήρθαμε μαζί, ύστερα απ' τον γάμο μας. Μείναμε τρεις μέρες κι ύστερα με άλλο βαπόρι, ιταλικό καταλήξαμε στη Βενετία. Όμορφες μέρες... Η πλατεία Σαν Μάρκο, η περιήγηση μέσα στα κανάλια με τις γόνδολες, η βραδιά στο θέατρο «Λα Φενίτσε» με το «Μπάλο ιν μάσκερα» του Βέρντι. Τα θυμάσαι;

ΕΛΣΑ: Αρκετά...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Εγώ όλα. Και τώρα περισσότερο.

ΕΛΣΑ: Τι ωφελεί...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δείχνουν όλα... Δείχνουν τι ωραία ζωή είχαμε οι δυο μας. Όσπου πρόβαλε αυτός... Ο αγνώμων...

ΕΛΣΑ (κόβοντας τον ήρεμα): Ας τον... Μην τον αναφέρεις.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (σε χαμηλό τόνο, επιμένοντας): Τον ξανάδες; Από τότε που έφυγαν...

ΕΛΣΑ: Όχι. Ήθελα, αλλά πού;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Έφυγες κι εσύ...

ΕΛΣΑ: Έκανα αυτό που έπρεπε. Να 'μαι ειλικρινής απέναντι σου. Του είχα δοθεί. Ήμουν δική του.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αυτό μόνο εσύ το γνώριζες.

ΕΛΣΑ: Κι εσύ. Το είχες καταλάβει. Και σου τ'ομολόγησα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Είναι προς τιμή σου, δεν σου το κρύβω. Θα μπορούσαμε ωστόσο, αυτό το ζήτημα να το ξεπερνούσα- με, αν εσύ...

ΕΛΣΑ (κόβοντας τον): Τι αν; Το παιδί το ήθελα! Και θα το κρατούσα οπωσδήποτε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Έστω. Θα έμενες στο σπίτι και με αυτό. Γυναίκα μου ήσουν. Τίποτα δεν θα έτρεχε.

ΕΛΣΑ: Τώρα τα λες έτσι. Τότε θύμωσες, αγριέψες. Έβγαλες απ' το κλειστό συρτάρι το περίστροφο. Σε είδα άλλον άνθρωπο όταν παραδέχτηκα...

ADRIANÓS: De mulți ani nu am mai venit la Trieste. De atunci... de când am venit împreună, după căsătoria noastră. Am rămas trei zile, iar apoi cu o altă navă, italiană, am ajuns la Veneția. Zile frumoase... Piața San Marco, turul cu gondolele printre canale, seara la Teatrul *La Fenice* cu "Un ballo in maschera"⁹ a lui Verdi. Îți amintești?

ELSA: Destule...

ADRIANÓS: Eu, totul. Și mai ales acum.

ELSA: La ce bun...

ADRIANÓS: Toate arată... Arată ce viață frumoasă am avut noi doi. Până când a apărut el... Ingratul...

ELSA (*întrerupându-l cu blândețe*): Lasă-l... Nu aminti de el.

ADRIANÓS (*pe ton scăzut, insistând*): L-ai revăzut? De atunci de când au plecat...

ELSA: Nu. Am vrut, dar unde?

ADRIANÓS: Ai plecat și tu...

ELSA: Am făcut ceea ce trebuia. Să fiu sinceră cu tine. Mă dădusem lui. Eram a lui.

ADRIANÓS: Asta doar tu o știi.

ELSA: Și tu. Ai priceput. Și ți-am mărturisit-o.

ADRIANÓS: Este spre onoarea ta, nu ți-o ascund. Dar am fi putut să depășim această problemă, dacă tu...

ELSA (*întrerupându-l*): Dacă, ce? Voiam copilul! Și l-aș fi păstrat oricum.

ADRIANÓS: Chiar și așa. Ai fi rămas acasă și cu el. Erai soția mea. Nimic nu s-ar fi întâmplat.

ELSA: Acum spui așa. Atunci te-ai supărat, te-ai înfuriat. Ai scos revolverul din sertarul închis. Te-am văzut alt om, atunci când am recunoscut...

⁹ „Bal mascat”, operă compusă de Giuseppe Verdi.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κόβοντας την): Φυσικό δεν ήταν, ε;
Οποιοσδήποτε σύζυγος στη θέση μου θα
ξεσπούσε ίδια. Όμως αν εσύ δειχνόσουν τότε
λίγο...

ΕΛΣΑ: Λίγο τι;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μεταμελημένη, όλα θα περνούσαν.

ΕΛΣΑ (με πικρό χαμόγελο): Πώς θα περνούσαν; Αφού
ένιωθα πως ήμουν πλέον εκείνου. Με ψυχή και
σώμα. Κι είχα την ελπίδα ότι κάποια μέρα θα
ερχόταν πάλι, και για το παιδί μας. Γιατί του
το έγγραφα ότι πλέον περίμενα παιδί του. Του
έστειλα ένα γράμμα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πού;

ΕΛΣΑ: Όπου θα τον έβρισκε. Όπου!..

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αόριστα, έτσι... Σέρβικο στρατό.

ΕΛΣΑ: Ακριβώς. Έτσι, τ' όνομά του και... σέρβικο στρατό.

ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ: Απάντηση έλαβες;

ΕΛΣΑ (κουνάει αρνητικά το κεφάλι): Όχι, ακόμα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κι ούτε και θα λάβεις. Πέρασε ένας
χρόνος απ' όταν το παιδί γεννήθηκε.

ΕΛΣΑ: Δεν είναι πολύ. Με όσα συμβαίνουν στην
πατρίδα του. Όλοι πολεμάνε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Και πολλοί σκοτώνονται. Δεν σου
μπαίνει σκέψη ότι... ίσως και αυτός...

ΕΛΣΑ (κόβοντας τον με πόνο): Όχι! Πέθαναν και τα
τρία αδέλφια του. Αυτός θα επιζήσει.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ποιος σου το υπόσχεται;

ΕΛΣΑ (καρτερικά): Η ελπίδα μου.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ως πότε;

ΕΛΣΑ (αόριστα): Όσο... Όσο υπάρχω.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Και πού... θα σε βρει (τονίζοντας) όποτε,
κι εάν... Εδώ; Ούτε καν ξέρει πού βρίσκεται.

ΕΛΣΑ: Θα του πουν... Κάποιος, εκεί στην Κέρκυρα...
(Βήχει.)

ADRIANÓS (*întrerupând-o*): Natural era, nu? Orice soț în locul meu ar fi izbucnit la fel. Dar dacă tu ai fi arătat atunci puțin...

ELSA: Puțin, ce?

ADRIANÓS: Că regreti, totul ar fi trecut.

ELSA (*cu zâmbet amar*): Cum ar fi trecut? O dată ce simțeam că eram de acum a lui. Cu trup și suflet. Și aveam speranța că într-o zi va veni din nou, și pentru copilul nostru. Pentru că i-am scris că acum așteptam copilul lui. I-am trimis o scrisoare.

ADRIANÓS: Unde?

ELSA: Unde l-ar fi găsit. Acolo!..

ADRIANÓS: Vag, așa... Armata sârbă.

ELSA: Exact. Așa, numele lui și... armata sârbă.

ANΔPIANOΣ: Răspuns ai primit?

ELSA (*scutură din cap a negare*): Nu, încă.

ADRIANÓS: Și nici nu o să primești. A trecut un an de când s-a născut copilul.

ELSA: Nu este mult. Cu ce se întâmplă în patria lui. Toată lumea luptă.

ADRIANÓS: Și mulți sunt uciși. Nu crezi că... poate și el...

ELSA (*întrerupându-l, cu durere*): Nu! Toți trei frații lui au murit. El va supraviețui.

ADRIANÓS: Cine ți-o promite?

ELSA (*resemnată*): Speranța mea.

ADRIANÓS: Până când?

ELSA (*evaziv*): Atâta timp cât... Cât exist.

ADRIANÓS: Și unde... te va găsi (*subliniind*) când și dacă... Aici? Nici măcar nu știe unde ești.

ELSA: Îi vor spune... Cineva, în Corfu... (*Tușește.*)

ADRIANÓS: Dacă și dacă... (*Decis*) Ascultă, Elsa. Am ajuns aici pentru că, oricum s-au desfășurat lucrurile, ești o parte din viața mea. Și mărturisesc, cea mai bună. Am venit, te-am căutat pentru că...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Εάν, κι εάν κι εάν... (Αποφασιστικά.)
 Άκουσε, Έλσα. Έφτασα εδώ, γιατί όπως κι αν ήρθανε τα πράγματα, είσαι ένα κομμάτι της ζωής μου. Κι ομολογώ, το πιο καλό. Έφτασα, σε ζήτησα γιατί... έμαθα για σένα. Βέβαια με όσα παίρνεις από τις ασφάλειες με τη διαθήκη του πατέρα σου μπορεί να έχεις όσα σου χρειάζονται, αλλά από υγεία δεν πας καλά. Τα έχω μάθει όλα, και μην κρύβεσαι, τον μισό καιρό σου είσαι μες στις κλινικές. Κι η Αγγέλα, η αδελφή σου τα γνωρίζει όλα. Κι ό,τι σου πω είναι κι από εκείνη.

ΕΛΣΑ: Μου έχει γράψει.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Τακτικά σου γράφει. Τα συζητάμε όλα για σένα. Αλλά εσύ αποφεύγεις να έρχεσαι στο θέμα. Ζεις πάντα μες στη ζάλη σου, στην παραίσθησή σου.

ΕΛΣΑ: Πού ζητάς να φτάσεις ;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Να γυρίσεις πίσω.

ΕΛΣΑ: Πού ;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Στο σπίτι. Στο σπίτι μας.

ΕΛΣΑ (χαμένα): Το παιδί; Το σκέφτηκες;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κι αυτό μαζί. Το θέλω.

ΕΛΣΑ: Δεν μου πάει, δεν δέχομαι. Όλοι πλέον στην Κέρκυρα γνωρίζουν τι έγινε μ' εμένα. Έχουν πάρει οι γλώσσες κι έχουν πει... Ότι σε παράτησα για έναν άλλο, ξένο.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Τα ξέχασαν όλοι. Άλλα έχουν τώρα.

ΕΛΣΑ: Και θα ξαναπιάσουν τα δικά μας, όταν Οα μπω πάλι μέσα στο σπίτι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δεν είναι το σπίτι σου; Δεν είσαι συ η κυρά του; Η γυναίκα μου; Διαζύγιο δεν βγάλαμε!

ΕΛΣΑ: Και τι με αυτό; Χωρίσαμε. Μαθεύτηκε. Και θα φανείς πως υποχώρησες. Θα σε υποτιμήσουνε για ελόγου μου.

am aflat despre tine. Desigur, cu ceea ce iei de la asigurări cu testamentul tatălui tău, se poate să ai ceea ce ai nevoie, dar nu stai bine cu sănătatea. Am aflat totul și nu te ascunde, jumătate din timpul tău te afli în clinici. Și Angela, sora ta, știe totul. Tot ce îți spun este și din partea ei.

ELSA: Mi-a scris.

ADRIANÓS: Îți scrie în mod regulat. Discutăm totul despre tine. Dar tu eviți să ajungi la subiect. Întotdeauna trăiești în zăpăceala ta, în iluzia ta.

ELSA: Unde vrei să ajungi?

ADRIANÓS: Să te întorci.

ELSA: Unde?

ADRIANÓS: Acasă. Acasă la noi.

ELSA (*jenată*): Copilul? T-ai gândit la el?

ADRIANÓS: Cu el împreună. Îl vreau.

ELSA: Nu îmi place, nu accept. Toată lumea din Corfu știe acum ce s-a întâmplat cu mine. Și-au dezlegat limbile și au spus... Că te-am părăsit pentru altul, un străin.

ADRIANÓS: Au uitat cu toții. Au altele acum.

ELSA: Și se vor întoarce la ale noastre când voi intra iar în casă.

ADRIANÓS: Nu este casa ta? Nu ești stăpâna ei? Soția mea? Nu am divorțat!

ELSA: Și ce e cu asta ? Ne-am despărțit. S-a aflat. Va pare că ai dat înapoi. Te vor subestima din cauza mea.

ADRIANÓS: Nimeni nu va spune un cuvânt. Toată lumea mă iubește și are nevoie de mine.

ELSA: Este adevărat.

ADRIANÓS: Dar și dacă se va găsi cineva să spună ceva, nu-mi pasă, nu mă interesează. Ce rău o să-mi facă?

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κανέννας δεν θα πει μια λέξη. Όλοι με αγαπούν και με χρειάζονται.

ΕΛΣΑ: Αυτό είναι αλήθεια.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μα κι αν βρεθεί κάποιος να πει κάτι δεν με απασχολεί, δεν μ' ενδιαφέρει. Σε τι θα με βλάψει;

ΕΛΣΑ: Μ' ενδιαφέρει εμένα. Γιατί κι αν σε παρατήρησα, πάντα σε σέβομαι. Δεν θέλω, μα καθόλου, για χάρη μου να μειώνεσαι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μη στέκεσαι σε ασήμαντα. Η ουσία είναι ότι έχεις πια ανάγκη από φροντίδα. Σκέψου, αν δεν πάει καλά η υγεία σου εδώ πέρα, ξένη μέσα σε ξένους, τι θα γίνει κι αυτό το παιδάκι σου;

ΕΛΣΑ: Το σκέφτομαι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ε, λοιπόν τι μένεις εδώ, μόνη σου; Γύρισε στην πατρίδα, σε όσους σε πονούν, να έχουν την έγνοια σου.

ΕΛΣΑ: Ένας λόγος είναι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κι αν δεν θέλεις να ζήσεις ξανά μέσα στο σπίτι μας, μείνε χωριστά, μόνη σου, αλλού. Να έχεις ωστόσο μια επαφή με την αδελφή σου, με άλλους δικούς. (Κοιτώντας την, πειστικά.) Πες μου, πού έχω άδικο; Σε τι;

ΕΛΣΑ, χαμένα: Δεν βρίσκω (Βήχει, υποφέροντας.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Βήχεις και τώρα. (Επιμένοντας.) Ε, λοιπόν;

ΕΛΣΑ: Τα στοχάζομαι όλα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αποφάσισε.

ΕΛΣΑ: Να χαρείς, μη μου λες τώρα περισσότερα. Πρέπει να γυρίσω στο παιδί. Το έχω αφήσει σε μια διπλανή να το προσέχει. Κοιμόταν την ώρα που έφυγα. Θα ξυπνήσει και θα με ζητάει.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Σε καταλαβαίνω. Θα είμαι αν με θελήσεις, στο ξενοδοχείο...

ELSA: Mă interesează pe mine. Pentru că, deși te-am părăsit, tot te respect. Nu vreau, dar deloc, să fii subestimat de dragul meu.

ADRIANÓS: Nu te opri la lucruri neînsemnate. În ultimă analiză, de acum ai nevoie de îngrijire. Gândește-te, dacă sănătatea ta nu merge bine aici, străină între străini, ce se va întâmpla și copilășului tău?

ELSA: Mă gândesc la asta.

ADRIANÓS: Deci, de ce locuiești aici singură? Întoarce-te în patrie, la cei cărora le pasă de tine, să te îngrijească.

ELSA: Este un motiv.

ADRIANÓS: Și dacă nu vrei să mai trăiești în casa noastră, stai separat, singură, în altă parte. Să păstrezi, cel puțin, o legătură cu sora ta și cu ceilalți ai tăi. (*Privind-o, convingător.*) Spune-mi, unde greșesc? Cu ce?

ELSA (*încurcată*): Nu găsesc (*Tușește, suferind.*)

ADRIANÓS: Tușești și acum. (*Insistând.*) Deci?

ELSA: Reflectez la toate.

ADRIANÓS: Hotărăște.

ELSA: Bucură-te și nu-mi spune acum mai multe. Trebuie să mă întorc la copil. L-am lăsat la o vecină, să-l vegheze. Dormea la ora la care am plecat. Se va trezi și mă va căuta.

ADRIANÓS: Te înțeleg. Voi fi, dacă ai nevoie de mine, la hotelul...

ELSA (*adaugă imediat*): Mayerling. Îmi amintesc. Trec pe acolo...

ADRIANÓS (*în întregime cu dragoste în timp ce ea îi dă mâna*): Îți promit că am înțelegere.

ELSA (*gata de plecare*): Cred...

ADRIANÓS: Și încă ceva. (*Cu dragoste.*) Întotdeauna te...

ΕΛΣΑ, προσθέτει αμέσως: Μάγερλιγκ. Θυμάμαι. Περνώ από εκεί...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (γενικά με αγάπη καθώς αυτή του δίνει το χέρι της): Σου υπόσχομαι να έχω κατανόηση.

ΕΛΣΑ, έτοιμη ν' αποχωρήσει: Πιστεύω...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Και κάτι ακόμη. (Με αγάπη.) Πάντα σε...

ΕΛΣΑ, τον κόβει μαλακά: Μην πεις!... (Κι αμέσως.)
Σ' ευχαριστώ...

(Φεύγει πρώτη, χάνεται, ενώ αυτός κοιτά ακόμη προς το μέρος της. Σβήνουν τα φώτα, ακούγεται μουσική. Και με αυτή αρχίζει η επόμενη σκηνή.)

ELSA (*îl întrerupe cu blândețe*): Nu spune!... (*Și imediat.*)
Îți mulțumesc...

(*Pleacă prima, dispare, în timp ce el încă mai privește spre ea. Luminile se sting, se aude muzica. Și cu ea începe următoarea scenă.*)

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

(Στο γραφείο-σαλόνι του Αδριανού. Νέα συνάντηση του με τον Μίρκο.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Τι σημασία έχει αν πήγα στην Τεργέστη; Πάντα ήταν για μένα η πόλη που αγαπούσα. Κι όταν σπούδαζα στη Βιέννη, απ' την Τεργέστη πήγαινα, με πλοίο. Έχω αποκτήσει φίλους.

ΜΙΡΚΟ: ...Που θα χάθηκαν. Όπως χάνονται πάντοτε σχεδόν οι φίλοι της νεότητας.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Εξαρτάται. Κάποιοι κρατούνε επαφές.

ΜΙΡΚΟ: Κι εσείς κι αυτοί κρατούσατε. Μαθαίνατε από αυτούς τι κάνει η Έλσα, πώς περνά.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ε, ναι. Ήταν κακό; Αυτοί με πληροφόρησαν πως έμπαινε σε κλινικές μετά τον τοκετό γιατί είχε πρόβλημα. Κλονίστηκε η υγεία της.

ΜΙΡΚΟ: Και βρήκατε αφορμή να πάτε να τη βρείτε, να την πείσετε για να γυρίσει πίσω.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κάποιος δεν έπρεπε να ενδιαφερθεί, για να μην πάει χειρότερα η καημένη;... Ποιος λοιπόν; Η αδελφή της, που έχει τρία παιδιά και πρέπει να 'ναι δίπλα τους συνέχεια; Εσείς, που ισχυρίζεστε ότι την αγαπούσατε, αλλά εξαφανιστήκατε, κι ούτε ποτέ δεν δώσατε σημαδι ότι υπάρχουνε; Ποιος άλλος; Ξένος; Όχι! Εγώ ήμουν ο άντρας της, εγώ έπρεπε να πάω). Ας τ' άφηνα εδώ, όλα στη μέση. Την αγαπούσα,

SCENA A NOUA

(În biroul-salon al lui Andrianós. O nouă întâlnire a acestuia cu Mirko.)

ADRIANÓS: Ce contează dacă m-am dus la Trieste? Pentru mine a fost întotdeauna orașul pe care-l iubeam. Și când studiam la Viena, pe la Trieste mergeam, cu vaporul. Am căpătat prieteni.

MIRKO: ...Care s-au pierdut. Așa cum se pierd aproape întotdeauna prietenii din tinerețe.

ADRIANÓS: Depinde. Unii păstrează legătura.

MIRKO: Și dumneavoastră și aceștia ați păstrat. Ați aflat de la ei ce face Elsa, cum merge.

ADRIANÓS: Ei, da. Era ceva rău? Ei m-au informat că tot intra prin clinici după naștere, pentru că avea o problemă. I s-a zdruncinat sănătatea.

MIRKO: Și ați găsit motivul pentru a merge să o găsiți, să o convingeți să se întoarcă.

ADRIANÓS: Nu trebuia cineva să se intereseze, să nu fie mai rău, săraca?... Cine, deci? Sora ei, care are trei copii și trebuie să fie alături de ei tot timpul? Dumneavoastră, care pretindeți că ați iubit-o, dar ați dispărut și niciodată nu ați dat semn că existați? Cine altul? Un străin? Nu! Eu eram soțul ei, eu trebuia să merg. Chiar dacă am părăsit neterminat aici totul. O iubeam, trebuia... *(Schimbul de replici care urmează are loc pe un ton scăzut.)*

έπρεπε... (Η στιχομυθία που ακολουθεί γίνεται σε τόνους χαμηλούς.)

ΜΙΡΚΟ: Αλλά αυτή...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κόβοντας τον): Κι αυτή με αγαπούσε. Γι' αυτό γύρισε. Της είχε φύγει η ζάλη που της φέρατε.

ΜΙΡΚΟ: Όχι... Εγώ ήμουν πλέον η αγάπη της. Για πάντα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Λάθος! Εγώ. Και πριν, και πάντοτε.

ΜΙΡΚΟ: Για σας κρατούσε μόνο σεβασμό. Δεν ένιωθε έρωτα. Τον έρωτα τον έζησε μαζί μου. Μ' εμένα έγινε μάνα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ξεσπώντας): Είστε αναιδής. Ξανάρχεστε στο θέμα. Ότι ο πατέρας του παιδιού είσαστε εσείς.

ΜΙΡΚΟ (ήρεμα): Ασφαλώς εγώ!... Παραδεχτείτε το. Πρέπει να τελειώνουμε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αυτό λέω κι εγώ, να τελειώνουμε. Και για να ησυχάσω από σας φτάνω να πω ακόμη...

ΜΙΡΚΟ: Τι;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πόσα ζητάτε; Πείτε!

ΜΙΡΚΟ (χαμένα): Δεν κατάλαβα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πόσα ζητάτε, λέω! Χρήματα! Είμ' έτοιμος! (Η πρόταση εξοργίζει τον Μίρκο. Θιγμένος, με φιλότιμο, τον χαστουκίζει. Ο Αδριανός πιάνει το χτυπημένο μάγουλό του.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (νιώθοντας την προσβολή): Ε, αυτό ούτε που το φαντάστηκα.

ΜΙΡΚΟ (μετανιωμένος): Σας ζητώ συγγνώμη, αλλά...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Θέλω να ησυχάσω από σας. Καταλάβετε το. Να μη φανείτε μπρος μου άλλη φορά.

ΜΙΡΚΟ: Δεν θα φανώ, αν θέλετε, ποτέ. Μονάχα όταν θα πάρω το παιδί μου.

MIRKO: Dar ea...

ADRIANÓS (*întrerupându-l*): Și ea mă iubea. De asta s-a întors. Îi trecuse tulburarea pe care i-ați provocat-o.

MIRKO: Nu... Eu eram de acum iubirea ei. Pe vecie.

ADRIANÓS: Greșit! Eu. Și înainte, și totdeauna.

MIRKO: Pentru dumneavoastră avea doar respect. Nu simțea dragoste. Dragostea a trăit-o cu mine. Cu mine a devenit mamă.

ADRIANÓS (*izbucnind*): Sunteți impertinent. Reveniți din nou la subiect. Că tatăl copilului sunteți dumneavoastră.

MIRKO (*calm*): Desigur, că eu!... Recunoașteți. Trebuie să terminăm.

ADRIANÓS: Asta zic și eu, să terminăm. Și ca să îmi capăt liniștea de la dumneavoastră, ajung să spun și...

MIRKO: Ce?

ADRIANÓS: Cât cereți? Spuneți!

MIRKO (*copleșit*): Nu am înțeles.

ADRIANÓS: Cât cereți, spun! Bani! Sunt pregătit!
(*Propunerea îl înfurie pe Mirko. Ofensat, cu demnitate, îl pălmuiește. Adrianós își prinde obrazul lovit.*)

ADRIANÓS (*simțind insulta*): Ei, asta chiar nu mi-am închipuit.

MIRKO (*regretând*): Vă cer iertare, dar...

ADRIANÓS: Vreau să mă lăsați în pace. Pricepeți odată! Să nu îmi mai apăreți în față altă dată.

MIRKO: Nu voi apare, dacă vreți, niciodată. Doar când îmi voi lua copilul.

ADRIANÓS: Ce atestă că de copilul dumneavoastră este vorba?

MIRKO: Și ce, că de al dumneavoastră?

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Τι βεβαιώνει πως για το παιδί σας πρόκειται;

ΜΙΡΚΟ: Και τι, πως για δικό σας;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ακόμη τέτοια βεβαίωση δεν δίνει η επιστήμη. Πως είναι κάποιος ο πατέρας ενός παιδιού. Εκτός κι αν του μοιάζει...

ΜΙΡΚΟ: Εσάς... σας μοιάζει το παιδί;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Φέρνει στη μάνα του. Αμφιβάλλετε;

ΜΙΡΚΟ: Όχι. Το είδα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ανήσυχα): Το είδατε;

ΜΙΡΚΟ: Ναι, από μακριά. Μη σκιάζεστε, δεν ζύγωσα να του μιλήσω, τίποτα. Να μην το ανησυχήσω, πριν να τα βρούμε οι δυο μας. Από μακριά το πρόσεξα που το 'χε στην εκκλησία η θεία του μαζί με τα δικά της. Έχει τα μάτια τα όμορφα της μάνας του.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ακριβώς. Τίποτα να σας δίνει το δικαίωμα να λέτε...

ΜΙΡΚΟ (κόβοντας τον ήρεμα): Μη βγάζετε συμπέρασμα. Θα σας ρωτήσω κάτι. Τι όνομα έχει το παιδί;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Γιάννης. Όπως και του πατέρα μου.

ΜΙΡΚΟ: Μονάχα Γιάννης λέγεται;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αλλά;

ΜΙΡΚΟ: Και Πέτρος. Το Γιάννης είναι Γιόβαν, σέρβικα. Και Πέτρος είναι Πέτρε. Αυτά τα ονόματα είχανε τα δυο αδέλφια μου που πέθαναν εδώ και ρίχτηκαν στη θάλασσα για τάφο τους. Κι αυτά τα δυο ονόματα μου έταζε στο γράμμα της η Έλσα πως θα έδινε στο παιδί μας, αν θα γεννιόταν σερνικός γιατί αυτό θα ήθελα εγώ, για να τους φέρνω πίσω. Το έχω το γράμμα αυτό! Να σας το δείξω! (Βγάζει από μια τσέπη, πάνω από το στήθος του, ένα γράμμα.)

ADRIANÓS: Până acum, un astfel de atestat nu este dat de știință. Cum că cineva este tatăl unui copil. Doar dacă îi seamănă...

MIRKO: Dumneavoastră... vă seamănă copilul?

ADRIANÓS: Aduce cu mama lui. Vă îndoiiți?

MIRKO: Nu. Am văzut asta.

ADRIANÓS (*neliniștit*): L-ați văzut?

MIRKO: Da, de departe. Nu vă speriați, nu m-am apropiat să vorbesc cu el, nicidecum. Să nu-l sperii înainte de a ne înțelege noi doi. L-am studiat de departe când mătușa lui îl ducea la biserică împreună cu ai ei. Are ochii frumoși ai mamei lui.

ADRIANÓS: Exact. Nimic care să vă dea dreptul să spuneți...

MIRKO (*întrerupându-l, cu calm*): Nu trageți concluzii. Vă voi întreba ceva. Ce nume are copilul ?

ADRIANÓS: Iannis. Ca al tatălui meu.

MIRKO: Doar Iannis se numește?

ADRIANÓS: Și mai cum?

MIRKO: Și Petros. Iannis este Iovan, în sârbă. Și Petros este Petre. Numele acestea le aveau cei doi frați ai mei care au murit aici și au fost aruncați în mare, în loc de mormânt. Și numele acestea două mi le-a promis în scrisoarea ei Elsa, că le va da copilului nostru, dacă s-ar fi născut băiat, pentru că asta aș fi vrut eu, ca să-i aduc înapoi. Am scrisoarea aceasta! Să vi-o arăt! (*Scoate dintr-un buzunar de la piept o scrisoare.*)

ADRIANÓS (*cu tulburare și frică*): Este falsă!

MIRKO: Dovediți-o! Iovan și Petre este copilul. La fel ca și cei doi frați ai mei morți.

ADRIANÓS (*cu furie*): Nu știu ce-mi spuneți. Și nici nu-mi pasă ce nume aveau toți frații dumneavoastră! (*Deschizând sertarul bine-cunoscut*

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (με ταραχή και φόβο): Είναι πλαστό!

ΜΙΡΚΟ: Να το αποδείξετε! Γιόβαν και Πέτρε είναι το παιδί. Όπως κι οι δύο αδελφοί μου, οι σχωρεμένοι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (με οργή): Δεν ξέρω τι μου λέτε. Ούτε με νοιάζει τι ονόματα είχαν όλοι οι αδελφοί σας! (Ανοίγοντας το γνωστό συρτάρι του γραφείου του.) Εμένα ένα με νοιάζει. (Βγάζοντας το περιστρωφό και προτείνοντάς το προς τον Μίρκο έξαλλος.) Και γι' αυτό θα φτάσω ως την άκρη. Είναι πλέον το μόνο μέσο που έχω! Ότι σας πρέπει. Να τελειώνουμε!

(Ακούγεται ένας δυνατός πυροβολισμός και γίνεται σκοτάδι. Έντονη μουσική.)

al biroului său.) Îmi pasă doar de un lucru. *(Luând revolverul și îndreptându-l spre Mirko cu furie.)* Și de aceea voi merge până la capăt. Acum sunt singurele mijloace pe care le am! Tot ce aveți nevoie. Să terminăm!

(Se aude o împușcătură puternică și se face întuneric. Muzică forte.)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

(Στον ίδιο χώρο. Μόνη της μια ηλικιωμένη γυναίκα, απλή αστή. Η μάνα του Μίρκο. Περιμένει, καθισμένη στον καναπέ, μ' έναν δίσκο μπροστά της που έχει νερό και σε μια κούπα γλυκό κονταλιού. Δεν τ' αγγίζει. Δείχνει βαθιά λυπημένη. Σε λίγο ανοίγει η πόρτα κι εμφανίζεται ο Αδριανός σαν να έρχεται από έξω.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ανήσυχος): Με συγχωρείτε που περιμένατε. Δεν ήξερα πως ήρθατε εσείς εδώ. Τώρα μόλις μου το είπε η γυναίκα του σπιτιού. Σας πρόσφερε γλυκό;

ΜΑΝΑ (όρθια): Ναι. Ποιος το θέλει; Μόνο νερό ήπια. Δεν μου κατεβαίνει κάτω τίποτα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (στενοχωρημένος): Καταλαβαίνω...

ΜΑΝΑ: Ένας μόνο μου έμεινε... Κι αυτός...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (την κόβει, σαν να ζητά ν' αποφύγει τη συνέχεια): Θα έρθουμε στο θέμα. Κι ευτυχώς, για να μιλάμε άνετα, που μάθατε καλά τα ελληνικά...

ΜΑΝΑ (κόβοντάς τον): Δεν τα έχω ξεχάσει, να μου πείτε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (απορώντας): Μα, Σέρβα δεν είσαστε;

ΜΑΝΑ: Σέρβα έχω γίνει, απ' όταν παντρεύτηκα. Όμως οι γονιοί μου ήταν Έλληνες.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Έλληνες; Και ποιός;..

ΜΑΝΑ (αμέσως): Εκείνα τα χρόνια τα παλιά, όπως θα ξέρετε, έφευγαν από εδώ, από την Ήπειρο, κι από την Καστοριά κι από τη Βέροια και πήγαιναν μέσα

SCENA A ZECEA

(În același loc. Singură, o femeie în vârstă, o orășeancă simplă. Mama lui Mirko. Așteaptă, așezată pe canapea, cu o tavă în fața ei, pe care este apă și o chesă cu dulceață. Nu o atinge. Arată profund tristă. Imediat se deschide ușa și apare Adrianós, ca și cum ar veni de afară.)

ADRIANÓS (*neliniștit*): Mă scuzați că ați așteptat. Nu am știut că sunteți aici. Tocmai m-a anunțat menajera. V-a oferit ceva dulce?

MAMA (*în picioare*): Da. Cine să vrea? Doar apă am băut. Nu-mi coboară nimic pe gât.

ADRIANÓS (*întristat*): Înțeleg...

MAMA: Doar unul mi-a mai rămas... Și acesta...

ADRIANÓS (*o întrerupe ca și cum ar căuta să evite urmarea*): Vom ajunge la subiect. Si din fericire, o să vorbim ușor, că ați învățat bine limba...

MAMA (*întrerupându-l*): Nu am uitat-o, mai bine zis.

ADRIANÓS, *mirându-se*: Păi, nu sunteți sârboaică?

MAMA: Sârboaică am devenit, de când m-am măritat. Însă părinții mei erau greci.

ADRIANÓS: Greci? Și cum?..

MAMA (*imediat*): După cum probabil știți, în anii aceia de demult, plecau de aici, din Epir și din Kastoria și din Veria, și mergeau în Austria pentru comerț. Destui trăgeau și în Budapesta. Acolo, un pic mai departe, într-un loc, Sfântul Andrei, trăiau doar ortodocși. Cei mai mulți sârbii și puțini grecii.

στην Αυστρία για εμπόρια. Κάμποσοι τραβούσαν και στη Βουδαπέστη. Εκεί, λίγο πάρα πέρα σ' έναν τόπο, τον Άγιο Αντρέα, ζούσανε ορθόδοξοι μονάχα. Πιο πολλοί οι Σέρβοι λίγοι οι Έλληνες. Ε... ήταν κι οι παππούδες μου, γουνέμποροι, κι έμειναν εκεί και τα παιδιά τους... Κι όσοι γεννηθήκαμε από αυτά. Και μεγαλώναμε δίπλα με τους Σέρβους, όλοι γείτονες.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (συνεχίζοντας): Κι ένας από αυτούς ήρθε στον πατέρα σας και σας ζήτησε.

ΜΑΝΑ: Έτσι όπως τα λέτε. Καλός άνθρωπος. Κάναμε τους γιους μας. Κι όταν η Σερβία λίγο ησύχασε, πήραμε ό,τι είχαμε κι ήρθαμε στο Βάλιεβο. Όμορφη πόλη, καλός κόσμος κι εκεί. Κι όποτε μου τύχαινε,μίλαγα τη γλώσσα των γονιών μου. Δεν την ξέχασα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Αυτό είναι καλό.

ΜΑΝΑ: Τώρα εδώ που έφτασα, κι όσα δεν θυμόμουν, μου ήρθαν πάλι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Τέλεια.

ΜΑΝΑ: Έτσι, ό,τι και να πω θα με καταλάβεις και δεν θα μου κρύβεται.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ασφαλώς. Ούτε το έχω πρόθεση να κρύβομαι.

ΜΑΝΑ (παίρνοντας θάρρος): Τότε, ντόμπρα, πες μου. Το έχεις δίκιο να μου τον σκοτώσεις;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Δεν τον σκότωσα. Από το νοσοκομείο ήρθα τώρα. Πάει καλά. Σε λίγες μέρες θα βγει έξω.

ΜΑΝΑ: Θέλησε ο Θεός, να μου τον κρατήσει ζωντανό. Εσύ άλλο θέλησες.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (αμέσως): Όχι

ΜΑΝΑ: Τότε πώς λαβώθηκε;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Από λάθος.

Ei bine... erau și bunicii mei, negustori de blănuri, și ei au rămas acolo și copiii lor... Și cei care ne-am născut din ei. Și am crescut lângă sârbi, cu toții vecini.

ADRIANÓS (*continuând*): Și unul dintre aceștia a venit la tatăl dumneavoastră și v-a cerut.

MAMA: Așa cum spuneți. Om bun. Am făcut băieții. Și când Serbia s-a liniștit puțin, am luat ce aveam și am venit la Valievo. Oraș frumos, lume bună și acolo. Și de câte ori mi se întâmpla, vorbeam limba părinților mei. Nu am uitat-o.

ADRIANÓS: Asta e bine.

MAMA: Aici, când am ajuns, mi-am reamintit și ce uitasem.

ADRIANÓS: Perfect.

MAMA: Așa, orice voi spune mă vei înțelege și nu vei avea scuze.

ADRIANÓS: Desigur. Nici nu am intenția să mă ascund în spatele unei scuze.

MAMA (*prinzând curaj*): Atunci, cu onestitate, spune-mi. E dreptul tău să mi-l omori?

ADRIANÓS: Nu l-am ucis. De la spital am venit acum. Merge bine. În câteva zile va ieși.

MAMA: A vrut Dumnezeu să mi-l țină în viață. Tu, altceva ai vrut.

ADRIANÓS (*foarte repede*): Nu.

MAMA: Atunci cum s-a rănit?

ADRIANÓS: Din greșeală.

MAMA: Greșeala cui? Singuri erați aici înăuntru. Tot timpul, voi singuri.

ADRIANÓS: De unde știți? „Tot timpul, noi singuri...”

MAMA: M-a luat cu el, eram afară. Și eu, sub streșină, l-am așteptat să iasă.

MANA: Λάθος από ποιον; Μοναχοί σας ήσασταν δω μέσα. Πάντα μοναχοί σας.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πώς το ξέρετε; «Πάντα μοναχοί μας...»

MANA: Μ' έφερνε μαζί του ίσαμε απ' έξω. Κι εγώ τον περίμενα κάτω απ' τα υπόστεγα να βγει.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μια φορά σας είδα απ' το παράθυρο. Απέναντι καθώς τον ζυγώνατε αμέσως.

MANA: Είχα τη λαχτάρα να μου πει, να μάθω. Αλλά χθες αντί να τον ακούσω έφτασε στ' αυτιά μου τ' όπλο που τον χτύπησε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (σε δύσκολη θέση): Από λάθος!

MANA: Έτσι λες εσύ! Τέτοια λάθη, γίνονται, γιατρέ;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Γίνονται! Πίστεψέ με, δύστυχη μητέρα.

Ξέρεις τι μας έχει φέρει αντιμέτωπους;

MANA: Όλα, τα γνωρίζω.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ε, λοιπόν ήθελα μονάχα να τον φοβερίσω.

Για να πάψει να με απειλεί για το παιδί. Είχα αδειάσει το περιστροφό μου. Και μάλιστα πέταξα τις σφαίρες από το παράθυρο τότε που σας είδα να τον πλησιάζετε στο δρόμο. Αλλά, όπως λένε, ο διάολος έχει πολλά ποδάρια. Μια σφαίρα έμεινε μέσα στο περιστροφό. Κι έγινε το ατύχημα, άθελά μου. (Ταραγμένος.) Λέω την αλήθεια. Σας τ' ορκίζομαι, στο παιδί που έχω.

MANA: Άσ' το το παιδί. Μην το αναφέρεις.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μα δεν έχω άλλο πιο ιερό. (Ικετεύοντας.)

Δύστυχη γυναίκα, πίστεψέ με.

MANA (υποχωρώντας): Καλά, ας είναι... έτσι.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Σκέψου μονάχα ποια θα ήταν η θέση μου αν η σφαίρα τον έβρισκε λίγο πιο πέρα, στην καρδιά.

MANA: Εσύ να το σκέφτεσαι, γιατρέ.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Το σκέφτομαι. Και δεν ησυχάζω. Βγήκα απ' την ανάκριση κουρέλι.

ADRIANÓS: O dată v-am văzut de la fereastră. Peste drum, în timp ce v-ați apropiat de el imediat.

MAMA: Doream să îmi spună, să aflu. Dar ieri, în loc să îl ascult pe el, a ajuns la urechile mele zgomotul armei care l-a lovit.

ADRIANÓS (*într-o postură dificilă*): Din greșeală!

MAMA: Așa spui tu! Se fac astfel de greșeli, doctore?

ADRIANÓS: Se fac! Crede-mă, mamă nefericită. Știi ce ne-a adus unul împotriva celui alt?

MAMA: Știu totul.

ADRIANÓS: Ei bine, am vrut doar să-l sperii. Să înceteze să mă amenințe cu copilul. Îmi golisem revolverul. Și chiar am aruncat gloanțele pe fereastră, atunci când v-am văzut apropiindu-vă de el pe stradă. Dar, așa cum se spune, dracul are multe picioare. Un glonț a rămas în revolver. Și accidentul s-a petrecut fără voia mea. (*Îngrijorat.*) Spun adevărul. Vă jur, pe copilul pe care-l am.

MAMA: Lasă copilul, nu-l aminti.

ADRIANÓS: Dar nu am altceva mai sfânt. (*Rugător.*) Femeie nefericită, crede-mă.

MAMA (*înmuiindu-se*): Bine, fie... așa.

ADRIANÓS: Gândește-te doar care ar fi fost situația mea dacă glonțul îl găsea un pic mai încolo, în inimă.

MAMA: Tu să te gândești, doctore.

ADRIANÓS: Mă gândesc. Și nu mă liniștesc. Am ieșit de la interogatoriu o cârpă.

MAMA: Și ai văzut? Și el a spus că a fost un accident.

ADRIANÓS: M-a acoperit.

MAMA: Te apreciază, știu asta. Întotdeauna spunea, după ce mi s-a întors, că dacă nu erai tu, atunci când a fost bolnav aici, nu l-aș fi văzut nici pe el. Tu l-ai scăpat, așa cum l-ai îngrijit.

MANA: Κι είδες; Κι αυτός είπε πως ήταν ατύχημα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Με κάλυψε.

MANA: Σ' εκτιμάει, το ξέρω. Πάντα είχε να λέει, όταν μου γύρισε, πως αν εσύ δεν τύχαινες, τότε που ήταν άρρωστος εδώ, δεν Οα τον ξανάβλεπα κι αυτόν. Εσύ τον γλίτωσες, έτσι που τον φρόντισες.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Για να έρθει ύστερα από χρόνια και να μου ζητάει το παιδί.

MANA: Άκουσε, γιατρέ. Μην μπλέκεις το ένα με το άλλο. Ως γιατρός, έπραξες ό,τι έπρεπε. Ήταν καθήκον σου σε αυτόν και σε κάθε άλλον που είχε την ανάγκη σου. Ξέρω από τον άντρα μου, που περνούσε νύχτες μακριά απ' το σπίτι, στο καθήκον του.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Γιατρός;

MANA: Ναι, γιατρός κι αυτός.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Όμως δεν του έτυχε κάποιος από αυτούς που φρόντιζε να του ξεσηκώσει τη γυναίκα.

MANA: Δεν του έτυχε, όχι. Γιατί η γυναίκα του, κι αν βρισκόταν κάποιος να την αγαπήσει, είχε να τη δένουν παιδιά. Και γι' αυτά δεν θα έφευγε με τίποτα, ούτε με όλα τα καλά του κόσμου! Θα έμενε στον άντρα της!

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Τι εννοείς με αυτό;

MANA: Εγώ δεν σου το λέω. Το εννοείς. Εγώ λέγω μόνο ότι τα αισθήματα αυτού που αγαπάμε, ή αυτής, δεν μπορούμε πάντα να τα ορίζουμε. Έτυχε σ' εσένα τέτοια εξέλιξη. Ο γιος μου κι η... καλή γυναίκα σου αγαπήθηκαν. Το ήθελαν, δεν το ήθελαν, τους γίνηκε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Έτσι απλά το λες...

MAMA: Έτσι απλά, όπως γίνεται. Κι έτσι απλά τους ήρθε το παιδί τους.

ADRIANÓS: Ca să vină după ani și să-mi ceară copilul.

MAMA: Ascultă, doctore. Nu amesteca una cu alta.

Ca doctor, ai făcut ceea ce trebuia. Era datoria ta față de el și față de oricare ar fi avut nevoie de tine. Știu de la bărbatul meu, care petrecea nopți întregi departe de casă, la datorie.

ADRIANÓS: Doctor?

MAMA: Da, doctor și el.

ADRIANÓS: Dar nu i s-a întâmplat ca unul dintre cei pe care i-a îngrijit să-i seducă femeia.

MAMA: Nu i s-a întâmplat, nu. Pentru că femeia lui, chiar dacă s-ar fi găsit cineva să o iubească, avea copii care o legau. Și de aceea nu ar fi plecat pentru nimic, pentru tot binele din lume! Ar fi rămas la bărbatul ei!

ADRIANÓS: Ce vrei să spui cu asta?

MAMA: Eu nu vreau să-ți spun. Înțelegi. Spun doar că sentimentele celui pe care îl iubim, sau ale aceleia, nu putem să le definim întotdeauna. Ți s-a nimerit ție un astfel de curs al evenimentelor. Fiul meu și... femeia ta cea bună s-au îndrăgostit. Au vrut sau nu, li s-a întâmplat.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Așa de simplu o spui...

MAMA: Atât de simplu, cum se întâmplă. Și tot atât de simplu a venit pe lume copilul lor.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Copilul meu! Ea, când a rămas însărcinată, stătea aici, în casă. Se culca cu mine.

MAMA (*calmă*): Ascultă, doctore. Știu totul. Nu-mi spune ce ai spus și fiului meu. Așa, de neună, nu am venit aici, să căutăm un copil care nu este sângele nostru. Am venit pentru că, după cum i-a scris ea însăși, este copilul lor. Iar eu am venit, pentru că este nepotul meu. Gândul acesta m-a făcut să pornesc la un drum atât de aspru și să

ADRIANÓS: Το παιδί μου! Αυτή όταν έμεινε έγκυος εδώ μέσα έμενε. Πλάγιαζε μ' εμένα.

MAMA (ήρεμα): Άκουσε, γιατρέ. Όλα τα γνωρίζω. Μη μου λες τα ίδια που έχεις πει στον γιο μου. Έτσι, από τρέλα μας δεν ήρθαμε εδώ, για να αποζητάμε ένα παιδί που δεν είναι αίμα μας. Ήρθαμε, γιατί, όπως του έγραψε η ίδια, είναι το παιδί τους. Ήρθα, γιατί είναι το εγγόνι μου. Αυτή η ιδέα μ' έκανε να πάρω τόσον άγριο δρόμο και να κινδυνέψω νύχτα μες στη θάλασσα. Ήρθα με τον γιο που μου απόμεινε, τον έναν απ' τους τέσσερις που είχα, για να έχω το βλαστάρι τούτο, που 'ναι η συνέχεια της φαμίλιας μας. Να μη σταματήσει η γενιά του άντρα μου και να προχωράει το όνομά τους. Πάβλιτς από το Βάλιεβο.

ADRIANÓS (αντιστέκεται): Κι εγώ, μήπως έχω άλλο παιδί;

MAMA: Έχουν οι αδελφοί σου. Έμαθα για σένα εδώ, τόσες μέρες. Πάει τ' όνομά σας με τους ανιψιούς σου.

ADRIANÓS (σκεπτικά, κοιτάζοντάς την): Αλλιώς σε φαντάστηκα, κυρά, μόλις σε πρωτοείδα όταν μπήκα, κι αλλιώς τώρα. Δείχνεσαι. Ξέρεις να ζητάς... Να επιμένεις.

MAMA (γενικά, θυμοσοφικά): Η ζωή σε φτιάχνει να μπορείς. Και με όσα με βοήκανε, ξέρω να επιμένω. Γιατί πια δεν έχω να ζητάω πολλά. Τα πολλά τα έχασα, που ζητούν πολλά. Θέλω μονάχα για τον μόνο γιο μου το παιδί του, θέλω τη συνέχεια μας, το εγγόνι μας. (Κοιτώντας τον αμείλικτα.) Με καταλαβαίνεις;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (χαμένα, παρασυρμένος): Προσπαθώ... (Τη στιγμή αυτή ακούγεται απ' έξω ένα τραγούδι από κάμποσες φωνές και με κιθάρες. Δυναμώνει

fiu în pericol noaptea, în mijlocul mării. Am venit cu fiul ce mi-a mai rămas, unul dintre cei patru pe care i-am avut, ca să am acest vlăstar, care este continuarea familiei noastre. Să nu se întrerupă generația bărbatului meu și să meargă înainte numele lor. Pavlici din Valiero.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (*rezistă*): Și eu, crezi că am alt copil?

MAMA: Au frații tăi. M-am informat despre tine aici, atâtea zile. Numele vostru se continuă și cu nepoții tăi.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (*gânditor, privind-o*): Altfel mi te-am închipuit, doamnă, la prima vedere când ai intrat, și altfel acum. Te impui. Știi să ceri... Să insiști.

MAMA (*evaziv, cu stoicism*): Viața te face să poți. Și prin câte am trecut, știu să insist. Pentru că acum nu mai am multe de cerut. Am pierdut pe cele multe, care cer multe. Îl vreau doar pentru singurul meu fiu, pe copilul acestuia, îl vreau pe urmașul nostru, pe nepotul nostru. (*Privindu-l fără milă.*) Mă înțelegi?

ΑΔΡΙΑΝÓS (*dezorientat, impresionat*): Încerc... (*În acest moment se aude de afară un cântec interpretat de destule voci și de chitare. Se aude tot mai tare, ca și cum cântăreții ar ajunge în fața casei.*)

MAMA (*ascultând*): Cântă afară...

ΑΔΡΙΑΝÓS (*găsind ocazia să iasă din impas*): O fi vreo petrecere. Se întâmplă în Corfu astfel de lucruri..

MAMA: Au găsit și când, acum când...

ΑΔΡΙΑΝÓS (*completează*): ...trăim o situație foarte dificilă cu italienii, și nu știm cum va evolua încă. Suntem neliniștiți. Și poate și de asta cântă. Să se elibereze sufletește. Și să prindă curaj cei care îi ascultă.

ολοένα σαν να φτάνουν οι τραγουδιστές έξω από το σπίτι.)

MAMA (ακούγοντας): Τραγουδάνε έξω...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (βρίσκοντας να ξεφύγει απ' το αδιέξοδο): Θα είναι κάποια παρέα. Γίνονται στην Κέρκυρα αυτά.

MAMA: Βρήκανε τις μέρες, τώρα που...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (συμπληρώνει): ...ζούμε μια κατάσταση απαράδεκτη με τους Ιταλούς, και που δεν γνωρίζουμε ακόμη πώς θα εξελιχθεί. Έχουμε αγωνία. Κι ίσως και γι' αυτό να τραγουδούν. Για να ξεδώσουν. Και να παίρνουν θάρρος κι όσοι τους ακούνε.

MAMA(σαν να συμφωνεί): Πάντα στα δυσάρεστα πρέπει να 'χεις θάρρος. (Ακούγοντας και πλησιάζοντας στο παράθυρο.) Όμορφα το λένε το τραγούδι.

(Το τραγούδι από έξω δυναμώνει κι ενώ οι δυο το ακούν κλείνει η σκηνή. Σβήνουν τα φώτα. Δένει το τραγούδι τη συνέχεια.)

MAMA (*părând a fi de acord*): Întotdeauna, în momente neplăcute, trebuie să ai curaj. (*Ascultând și apropiindu-se de fereastră.*) Frumos se mai aude cântecul ăsta!

(*Cântecul de afară se aude tot mai tare și în timp ce cei doi ascultă, se încheie scena. Se sting luminile. Cântecul face legătura cu ceea ce urmează.*)

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

(Στον ίδιο χώρο. Αρχίζει η σκηνή με το αισιόδοξο τραγούδι που τελειώνει. Βρίσκονται αντιμέτωποι ο Αδριανός και ο Μίρκο που έχει κρεμασμένο το αριστερό χέρι του από τον ώμο, σαν να είναι βαριά τραυματισμένος στο μπράτσο. Το σακάκι του το μισοφοράει απ' το δεξιό μέρος, το άλλο μισό είναι ριγμένο στην πλάτη.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Θέλω να με πιστέψεις κι εσύ. Δεν είχα καμιά πρόθεση να σε σκοτώσω. Σήκωσα μόνο για απειλή το περιστροφικό που το θεωρούσα άδικο, εντελώς.

ΜΙΡΚΟ: Μην επανερχόμαστε σε αυτό, αφού κατέθεσα ότι για ατύχημα πρόκειται. Είπα: εγώ κρατούσα το όπλο.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (παραδέχεται): Ήταν πολύ από μέρους σου.

ΜΙΡΚΟ: Πολύ ή λίγο, έτσι ένιωθα. Ήταν μια ώρα έξαψης και των δυο μας. Μήπως κι εγώ κάποιες στιγμές, πάνω στις διαμάχες μας, δεν σ' έβλεπα εχθρό μου, και δεν σήκωσα το χέρι και σε χτύπησα; Εσένα που μ' έσωσες. Κι ας πρόσεχα πάντα να μιλούν με σεβασμό κι ευγένεια.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Το έβλεπα από την αρχή.

ΜΙΡΚΟ: Να λέμε ευτυχώς που δεν υπήρξε χειρότερο αποτέλεσμα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Όσπου να γίνει το χέρι σου απόλυτα καλά, δεν θα σαλέψεις από εδώ, στην Κέρκυρα θα μείνεις, για να έχω τη φροντίδα σου.

SCENA A UNSPREZECEA

(În același loc. Scena începe cu acel cântec optimist care se sfârșește. Față în față sunt Adrianós și Mirko, acestuia îi atârnă mâna stângă de la umăr, ca și cum ar fi grav rănit la braț. Sacoul îl poartă pe jumătate pe partea dreaptă, cealaltă parte este aruncată pe spate.)

ADRIANÓS: Vreau să mă crezi și tu. Nu am avut nici o intenție să te ucid. Doar ca să te ameninț am ridicat pistolul pe care îl credeam complet gol.

MIRKO: Să nu mai revenim la asta, de vreme ce am declarat că este vorba de accident. Am spus: eu țineam pistolul.

ADRIANÓS *(recunoaște)*: A fost mult din partea ta.

MIRKO: Mult sau puțin, asta am simțit. A fost un moment de tulburare pentru amândoi. Oare și eu, în anumite momente ale conflictului nostru nu te vedeam ca pe un dușman și nu am ridicat mâna și nu te-am lovit? Pe tine, cel care m-ai salvat. Deși am avut grijă întotdeauna să se vorbească cu respect și politete.

ADRIANÓS: Am văzut asta de la început.

MIRKO: Să spunem mulțumesc că nu au existat consecințe mai rele.

ADRIANÓS: Până când ți se va vindeca mâna complet, nu te vei dezlipi de aici, în Corfu vei rămâne, să te îngrijesc.

ΜΙΡΚΟ: Δεν θα σαλέψω από εδώ όχι γι' αυτό, αλλά γιατί...
(Ακούγεται πένθιμη, αργή καμπάνα κι ο Αδριανός
πιάνεται από αυτό για να στρέφει τη συζήτηση.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πάλι καμπάνα πένθιμη. Πέθανε κι
άλλος από τους τραυματίες των οβίδων. Κάναμε
ό,τι ήταν δυνατόν για να τον σώσουμε, όμως...

ΜΙΡΚΟ: Άκουσα ότι είναι ένα παιδί.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ναι.

ΜΙΡΚΟ (συνεχίζοντας): Στην ηλικία του Γιόβαν μου. Το
άμοιρο... Τους δύστυχους γονιούς του συλλογίζομαι...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ανθόρμητα): Δεν έχει μάνα.

ΜΙΡΚΟ (σκεπτικά): Ούτε κι αυτό...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (συνεχίζοντας): Σκοτώθηκε την πρώτη μέρα
απ' τις οβίδες που έπεφταν, εκεί που στεγάζονταν
πρόσφυγες από τη Μικρασία. Γλίτωσε η δύστυχη
από εκεί και βρήκε εδώ τον θάνατο.

ΜΙΡΚΟ (για να ξεφύγει από το θέμα του παιδιού):
Πρόλαβε να μη δει και το αγόρι της νεκρό.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ελπίζουμε να είναι αυτό το τελευταίο θύμα
τούτης της ανανδρης επιδρομής των Ιταλών. Δείχνει
να τελειώνει η κατοχή τους. Κινείται η κυβέρνηση
μας στους διεθνείς οργανισμούς και κάτι πετυχαίνει...
Αλλά όχι χωρίς κόστος για το έθνος.

ΜΙΡΚΟ: Χθες στο νοσοκομείο ήρθαν παιδιά. Ενός
σχολείου οι μαθητές.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (σαν να ταραίζεται): Το έμαθα. Έτυχε
αυτή την ώρα να είμαι έξω από την πόλη.
Αν το ήξερα από πριν, θα το εμπόδιζα. Ήταν η άτυχη
ιδέα ενός δασκάλου να επισκεφθούν οι μαθητές
τους τραυματίες της πολιορκίας για να κατανοούν τι
δυστυχίες φέρνουν οι εχθροί. Λες κι είναι απαραίτητο
να βλέπουν τα παιδιά βαριά τραυματισμένους να
υποφέρουν, κι άλλους να... για να...

MIRKO: Nu voi pleca de aici nu de asta, ci pentru că... *(Se aude un clopot dăngănind funebru și lent și Adrianós se agață de asta ca să schimbe discuția.)*

ADRIANÓS: Iar dăngănit funebru de clopot. A mai murit unul dintre răniții obuzelor. Am făcut tot ce era posibil să-l scăpăm, dar...

MIRKO: Am auzit că este un copil.

ADRIANÓS: Da.

MIRKO *(continuând)*: De vârsta lui Iovan al meu. Săracul... Mă gândesc la părinții lui nefericiți...

ADRIANÓS *(spontan)*: Nu are mamă.

MIRKO *(pe gânduri)*: Nici el...

ADRIANÓS *(continuând)*: A fost ucisă din prima zi de bombele care cădeau acolo unde erau adăpostiți refugiații din Asia Mică. A scăpat nenorocita de acolo și și-a găsit moartea aici.

MIRKO *(pentru a scăpa de subiectul copilului)*: A apucat să nu-și vadă băiatul mort.

ADRIANÓS: Sperăm acesta să fim ultima victimă a acestui raid lipsit de bărbăție al italienilor. Arată că ocupația lor s-a terminat. Guvernul nostru se adresează organizațiilor internaționale și ceva reușește... Dar nu fără nici un cost pentru națiune.

MIRKO: Ieri la spital au venit copii. Elevi la o școală.

ADRIANÓS *(ca și cum s-ar îngrijora)*: Am aflat. S-a întâmplat la ora aceea să fiu în afara orașului. Dacă știam dinainte, aș fi împiedicat. A fost ideea nefericită a unui învățător ca elevii lui să viziteze pe răniții de la asediu, ca să înțeleagă ce nenorociri provoacă dușmanii. Ca și când ar fi obligatoriu să vadă copiii cum suferă niște grav răniți și pe alții să... ca să...

MIRKO *(înterupându-l)*: Unul dintre copiii aceștia, de șapte ani, s-a despărțit de ceilalți și a intrat în

ΜΙΡΚΟ (κόβοντας τον): Ένα από τούτα τα παιδιά, εφτά χρόνων ξέφυγε από τ' άλλα και μπήκε στο δωμάτιο το δικό μου. Με κοίταζε, με ρώτησε αν πονούσα κι εγώ του είπα «όχι» και το χάιδεψα. Αυτό μου χαμογέλασε. Με νόμιζε κι εμένα τραυματισμένο από τις οβίδες.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ανήσυχα): Όμως εσύ δεν είπες...

ΜΙΡΚΟ (κόβοντας τον): Όχι βέβαια. Αλλού θέλω να φτάσω. Κάποτε είχα διαβάσει σ' ένα διήγημα, πως έκλαιγε ένα μωρό σ' αμπέλια όπου γυναίκες δούλευαν στον τρύγο. Ξύπνησε όπως κοιμόταν και σφάδαζε στο κλάμα. Το σήκωσαν γυναίκες, το κανάκευαν, τα χίλια δυο του έκαναν, μα πού αυτό να πάψει να σφαδάζει από το κλάψιμο. Θα έσκαγε, θα πέθαινε... Ώσπου έφτασε η γιαγιά του και το αγκάλιασε. Κι αυτό, με την ανάσα της σταμάτησε, ησύχασε, συνήρθε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (απορώντας, σιγά): Ε, και;

ΜΙΡΚΟ: Το διήγημα είχε τίτλο «Το αίμα». Και ήθελε με αυτό να πει τι δύναμη έχει το αίμα. Φωνή βγάζει. Και τούτο το κατάλαβα όταν αυτό το αγόρι, που ανάφερα, χώθηκε στο δωμάτιό μου και με κοιτούσε τρυφερά, με τα ματάκια του... (Συμπεραίνοντας.) Το φώναξε το αίμα μου κοντά μου. Γιατί αυτό το αγόρι ήταν ο Γιόβαν- Πέτρε μου...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (προσπαθώντας να συγκρατήσει την ταραχή του): Δεν είπες τέτοιο πράγμα.

ΜΙΡΚΟ: Όχι, μα όχι! Όχι! Δεν πρέπει ένα παιδί να το ξαφνιάζεις, με μια δύσκολη αλήθεια.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Κι αν είναι αλήθεια...

ΜΙΡΚΟ: Είναι! Μην ξαναρχόμαστε σε αυτό. Το ξέρετε εσείς καλά. Το ζήτημα είναι μόνο πώς αυτή την αλήθεια θα τη δώσουμε έτσι που το παιδί να τη δεχτεί και να μην πληγωθεί μες στην ψυχούλα

camera mea. M-a privit, m-a întrebat dacă am dureri și eu i-am spus că nu și l-am mângâiat. El mi-a zâmbit. Credea că și eu sunt rănit de obuze.

ADRIANÓS (*neliniștit*): Dar tu nu i-ai spus...

MIRKO (*întrerupându-l*): Nu, bineînțeles. Altundeva vreau să ajung. Citisem cândva într-o povestire că un bebeluș plângea într-o vie, unde femeile lucrau la cules. S-a sculat din somn și se zvârcolea de plâns. L-au luat femeile, l-au alintat, i-au făcut o mie și una de lucruri, dar nici gând ca el să se oprească din zvârcoleala plânsului. S-ar fi dus, ar fi murit... Până când a venit bunica lui și l-a luat în brațe. Și el, la respirația ei, s-a oprit, s-a liniștit, și-a revenit.

ADRIANÓS (*întrebând, încet*): Ei, și?

MIRKO: Povestirea avea titlul „Sângele”. Și voia să spună cu asta ce putere are sângele. Strigă. Și am înțeles asta atunci când băiatul acesta de care am amintit, a intrat în camera mea și mă privea cu tandrețe cu ochisorii lui... (*Concluzionând.*) Striga sângele meu lângă el. Pentru că acest copil era Iovan-Petre al meu...

ADRIANÓS (*încercând să-și rețină neliniștea*): Nu ai spus așa ceva!

MIRKO: Nu, și nu! Nu! Nu trebuie un copil să fie luat prin surprindere cu un adevăr dificil.

ADRIANÓS: Chiar dacă este adevărat...

MIRKO: Este! Să nu ne întoarcem la asta. Știți bine. Întrebarea este numai cum vom da acest adevăr, astfel încât copilul să îl accepte și să nu-i fie rănit sufletul. Pentru că și dumneata, și eu, îl iubim. Văd cât de mult îl iubiți în lupta pe care o dați cu mine ca să mi-l refuzați. Fie, pentru că este copilul celei

του. Γιατί κι εσείς κι εγώ, το αγαπάμε. Το βλέπω στον αγώνα που μου κάνετε να μου το αρνηθείτε, πόσο το αγαπάτε. Θέλεις γιατί είναι το παιδί αυτής που αγαπήσατε, και σας την ανασταίνει, θέλεις γιατί μπήκε μες στη ζωή σας και τη γέμισε...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ, παραδέχεται: Όλα μαζί...

ΜΙΡΚΟ: Κι εγώ από το άλλο μέρος το αγαπώ, γιατί είναι το παιδί μου. Και παιδί εκείνης που με στήριξε να υπάρχω... Κι αν δεν μου το δώσετε, κι εσείς δεν θα ησυχάζετε. Γιατί, ακόμα και βουβός αν μένω εδώ και το κοιτάζω), το αίμα μου θα το καλεί, θα το φωνάζει να έρχεται μπρος μου, ν' απορεί, γιατί αγαπιόμαστε... (Κοιτώντας τον.) Είν' έτσι; Θα φοβάστε...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ, ομολογεί: Φοβάμαι ήδη...

ΜΙΡΚΟ (ήρεμα): Τι πιο καλό λοιπόν παρά να εξελιχθούν όλα ήρεμα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Πώς δηλαδή;

ΜΙΡΚΟ: Θα μείνω εδώ. Δεν φεύγω. Ούτε η μάνα μου, που περιμένει πάλι έξω στον δρόμο, τι θα πάω να της πω...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (αντιδρά): Μα γιατί την καημένη την αφήνετε μονάχη, μες στον δρόμο; Μπορεί να περιμένει μες στο σπίτι... Τι θα σκέφτεται...

ΜΙΡΚΟ: Τίποτα άσχημο για σας. Είναι συνηθισμένη να προσμένει... Μπορεί και πάλι μόνη της στο σπίτι μας. Όμως θα ξέρει ότι το παιδί, το εγγόνι της, που είναι η συνέχεια μας, όπως σας είπε, θα πάει εκεί μια μέρα και θα έχει το όνομα, κι αυτό της οικογένειας Παύλιτς. Γιόβαν-Πέτρε Παύλιτς. (Κοιτώντας τον ήρεμα.) Με νιώθετε;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Απόλυτα. (Ανυπομονώντας.) Η συνέχεια...

ΜΙΡΚΟ: Μάλλον ακόμα το παιδί είναι μικρό για ν' ακούσει πως κάποιος άλλος είναι ο πατέρας του.

pe care ați iubit-o, și o păstrează vie, fie pentru că a intrat în viața dumneavoastră și a umplut-o...

ADRIANÓS (*admite*): Toate la un loc...

MIRKO: Și eu, pe de altă parte, îl iubesc pentru că e copilul meu. Și copilul celei care m-a ajutat să exist... Și dacă nu mi-l dați, nici dumneavoastră nu veți avea liniște. Pentru că, și dacă rămân aici mut și mă uit la el, sângele meu o va spune, îl va chema să vină la mine, să se întrebe, pentru că ne iubim... (*Privindu-l.*) Este așa? Probabil vă temeți...

ADRIANÓS (*recunoaște*): Deja mă tem...

MIRKO (*calm*): Deci, ce poate fi mai bun decât totul să se desfășoare cu calm.

ADRIANÓS: Adică, cum?

MIRKO: Voi rămâne aici. Nu plec. Nici mama mea, care așteaptă iar afară în drum cele ce voi merge să-i spun...

ADRIANÓS (*reacționează*): Dar de ce o lăsați singură, săraca, în drum? Poate aștepta în casă... Ce o gândi...

MIRKO: Nimic rău despre dumneavoastră. Este obișnuită să aștepte... Din nou singură, probabil, la noi acasă. Dar va ști că acest copil, nepotul ei, care este urmașul nostru, după cum v-a spus, va merge acolo într-o zi și va avea și el numele familiei Pavlici. Iovan-Petre Pavlici. (*Privindu-l liniștit.*) Mă înțelegeți?

ADRIANÓS: Perfect. (*Cu nerăbdare.*) Urmarea...

MIRKO: Probabil copilul este încă prea mic să audă că altcineva este tatăl lui. Poate că în doi ani va fi capabil să înțeleagă mai bine și să accepte... Apoi... Și cu ceea ce se întâmplă acum în Corfu – invazia italienilor, răniții... Îl vor ajuta să înțeleagă ce

Ίσως σε δυο χρόνια, θα μπορεί να καταλάβει πιο καλά και να δεχτεί... Τότε... Και με όσα τώρα γίνονται στην Κέρκυρα – η επιδρομή των Ιταλών, οι τραυματίες – ...θα το ευκολύνουν να εννοεί τι αναστάτωση φέρνουν στον κόσμο οι πόλεμοι... πώς μπλέκουν κάποιοι άνθρωποι...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ακούει σκεπτικός): Σε δυο χρόνια, λες...

ΜΙΡΚΟ: Ναι. Ίσως και περισσότερο. Θα δούμε...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (χαμένα): Κι ως τότε;...

ΜΙΡΚΟ: Θα μένει εδώ μαζί σας. Μ' εσάς, με τα εξαδέλφια του στη θεία του...

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Λαμπρά. Κι εσύ;

ΜΙΡΚΟ: Εδώ κι εγώ, στην Κέρκυρα. Θα βρω κάποια δουλειά να ζω εδώ πέρα. Ξέρω πολλά να κάνω.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Και θα το βλέπεις το παιδί.

ΜΙΡΚΟ: Με μια αφορμή ή με άλλη. Τακτικά. Μα πάντοτε βουβός.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ωσπου;

ΜΙΡΚΟ: Πείτε το εσείς.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Ν' αποφασίσουμε κι οι δυο πως ήρθε η ώρα. Η σωστή, η κατάλληλη. Και τότε και οι δυο μαζί θα του ομολογήσουμε πώς ήρθαν όλα και έγιναν... Σαν ίσοι, και σαν φίλοι θα τα πούμε.

ΜΙΡΚΟ: Και σαν ίσους κι αυτό θα μας αισθάνεται. Και θα μας αγαπάει παντοτινά. Γιατί κι εγώ αγάπη θα του δείχνω για σας πάντα. Και σεβασμό βαθύ.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (ήρεμα): Έλα εσύ στη θέση τη δική μου. Τι να έχω εγώ για σένα;

ΜΙΡΚΟ (απλά): Κατανόηση... Δεν είμ' εγώ ο μεγάλος για να δίνω συμβουλή. Μα σκέφτομαι απλά, ό, τι σας είπα και προχθές. Τα έφερε έτσι η ζωή. Και τη ζωή δύσκολα τη νικάμε όταν γί' αλλού τραβάει το πρόσωπο εκείνο που αγαπάμε. Τότε δεν τη νικάμε

tulburări aduc lumii războaiele... cum se implică unii oameni ...

ADRIANÓS (*ascultă, dus pe gânduri*): Peste doi ani, zici...

MIRKO: Da. Poate și mai mulți. Vom vedea...

ADRIANÓS (*dezorientat*): Și până atunci?...

MIRKO: Va rămâne aici cu voi. Cu dumneavoastră, cu verișorii lui de la mătușă...

ADRIANÓS: Excelent! Și tu?

MIRKO: Și eu aici, în Corfu. Voi găsi ceva de lucru ca să trăiesc aici. Știu multe să fac.

ANΔPIANOΣ: Și vei vedea copilul.

MIRKO: Cu o motivație sau alta. Regulat. Dar mereu mut.

ANΔPIANOΣ: Până când?

MIRKO: Spuneți dumneavoastră (*până când*).

ANΔPIANOΣ: Să hotărâm amândoi când a sosit momentul. Cel corect, cel adecvat. Și atunci amândoi o să-i mărturisim cum s-au întâmplat toate... Ca egali și ca prieteni o să le spunem.

MIRKO: Și ca pe niște egali acesta ne va percepe. Și ne va iubi veșnic. Pentru că și eu o să-i arăt întotdeauna iubire pentru dumneavoastră. Și un respect adânc.

ADRIANÓS (*cu calm*): Vino tu în locul meu. Ce să am eu pentru tine?

MIRKO (*cu simplitate*): Înțelegere... Nu sunt eu cel vârstic, ca să dau sfaturi. Dar mă gândesc simplu, ceea ce v-am spus și alaltăieri. Așa a fost să fie. Și învingem cu greu viața atunci când persoana pe care-o iubim este atrasă în altă parte. Atunci nu învingem viața. Și bine este pentru noi să o acceptăm așa cum vine și să ne împăcăm cu ea.

ADRIANÓS (*pe gânduri*): Frumos știi să vorbești. De asta...

τη ζωή. Και το καλό μας είναι να την αποδεχόμαστε
όπως έρχεται και να συμφιλιωνόμαστε μαζί της.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (σκεφτικά): Ωραία ξέρεις να μιλάς. Γι' αυτό...

ΜΙΡΚΟ (κόβοντας τον ήρεμα): Διάβαζα πάντα. Και τον
Ντ' Ανούντσιο ακόμα (Γίνεται μερικές στιγμές
σιωπή.)

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Μωρέ μπράβο! (Σκεφτικά σαν ν' ανακε-
φαλαιώνει). Έτσι λοιπόν.

ΜΙΡΚΟ: Έτσι... Απλά..

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Τι μένει τώρα;

ΜΙΡΚΟ: Εσείς ορίστε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (προχωρεί κι ανοίγει το παράθυρο και τον
καλεί): Φώναξε τη μητέρα σου επάνω.

ΜΙΡΚΟ (τον κοιτά μαντεύοντας τη συνέχεια, πλησιάζει
και φωνάζει προς τον δρόμο): Μάνα... μάνα καλή
μου, κόπιασε! Ανέβα!

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (στον Μίρκο): Η πόρτα είναι ανοιχτή.

ΜΙΡΚΟ (επαναλαμβάνει προς τη μάνα του): Η πόρτα,
είναι ανοιχτή! (Στον Αδριανό.) Έρχεται.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ (κλείνει το παράθυρο): Ωραία... Γίνεται κι αυτό...

ΜΙΡΚΟ: Τι θα της πείτε;

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Βιάζεσαι. Ας φάμε πρώτα όλοι μαζί. (Κι ενώ
ο Μίρκο τον κοιτά παραξενεμένος.) Και το παιδί.
Να στείλω να το φέρουν απ' τη θεία του. (Χτυπά
μια επιτραπέζια καμπανούλα, ενώ η πόρτα ανοίγει
προλαβαίνει κι εμφανίζεται η Μάνα του Μίρκο, με
τα ίδια ρούχα της προηγούμενης σκηνής της.)

MAMA (στην πόρτα): Ήρθα. Καλημέρα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ: Καλώς όρισες. Γιαγιά!....

(Μουσική)

MIRKO (*întrerupându-l liniștit*): Întotdeauna am citit. Până și pe D'Annunzio¹⁰. (*Se lasă o tăcere de câteva secunde.*)

ADRIANÓS: Hei, bravo! (*Gânditor, ca și cum ar recapitula.*) Așa, deci.

MIRKO: Așa... Simplu..

ADRIANÓS: Ce mai rămâne?

MIRKO: Dumneavoastră stabiliți.

ADRIANÓS (*înaintează și deschide fereastra și îl cheamă*): Strigă la mama ta să vină sus.

MIRKO (*îl privește ghicind urmarea, se apropie și strigă spre drum*): Mamă, draga mea mamă, ostenește și urcă!

ADRIANÓS (*pentru Mirko*): Ușa este deschisă.

MIRKO (*repetă către mama lui*): Ușa este deschisă! (*lui Adrianós.*) Vine.

ADRIANÓS (*închide fereastra*): Bineee... Se face și asta...

MIRKO: Ce o să-i spunei?

ADRIANÓS: Te grăbești. Să mâncăm mai întâi cu toții. (*Și în timp ce Mirko îl privește derutat.*) Și copilul. Să trimit să-l aducă de la mătușa lui. (*Face să sune un clopoțel de masă, în timp ce ușa se deschide apucă și apare mama lui Mirko, cu aceleași haine din scena ei anterioară.*)

MAMA (*în ușă*): Am sosit. Bună ziua.

ADRIANÓS: Bine ai venit, Bunico!....

(*Muzică*)

SFÂRȘITUL PIESEI

¹⁰ Gabriele d'Annunzio, principe de Montenevoso (1863-1938) a fost un poet, romancier, nuvelist și dramaturg italian, președinte al Academiei Italiene.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βιογραφικό	4
Η Μεταφράστρια	12
Προς τους αναγνώστες	16
 Πρωτο μέρος	 18
Σκηνή πρώτη	18
Σκηνή δεύτερη	32
Σκηνή τρίτη	50
Σκηνή τέταρτη	60
Σκηνή πέμπτη	64
Σκηνή έκτη	72
 Δεύτερο μέρος	 78
Σκηνή έβδομη	78
Σκηνή όγδοη	82
Σκηνή ένατη	94
Σκηνή δέκατη	102
Σκηνή ενδέκατη	114

CUPRINS

Notă biografică.....	5
Date traducător	13
Către cititori.....	15
 Partea întâi	 19
Scena întâi	19
Scena a doua	33
Scena a treia	51
Scena a patra	61
Scena a cincea	65
Scena a șasea	73
 Partea a doua	 79
Scena a șaptea	79
Scena a opta.....	83
Scena a noua	95
Scena a zecea.....	103
Scena a unsprezecea	115

UER PRESS

Vasile Alecsandri 8, sector 1 București,

021.317.98.73

uersediu@yahoo.com

www.uniunea-elena.ro